

T.C

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Psikoloji Anabilim Dalı

Psikoloji Bilim Dalı

**EBEVEYN TUTUMLARININ ORTAOKUL
ÖĞRENCİLERİNDE YAŞAM DOYUMU VE SOSYAL
BECERİLER İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Ahsen Eylül ÇELEBİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Esra SAVAŞ

İstanbul- 2023

TEZ TANITIM FORMU

Yazar Adı Soyadı : Ahsen Eylül Çelebi

Tezin Dili :Türkçe

Tezin Adı : Ebeveyn Tutumlarının Ortaokul Öğrencilerinde Yaşam Doyumu ve Sosyal Beceriler İle İlişkisinin İncelenmesi

Enstitü : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Anabilim Dalı : Psikoloji

Tezin Türü : Yüksek Lisans

Tezin Tarihi : 04/01/2023

Sayfa Sayısı : 145

Tez Danışmanları : Dr. Öğr. Üyesi Esra SAVAŞ

Dizin Terimleri :Tutum, Ebeveyn Tutumu, Doyum, Yaşam Doyumu, Beceri, Sosyal Beceri

Türkçe Özet : Ortaokul öğrencilerinde ebeveyn tutumlarının sosyodemografik değişkenlere bağlı olarak yaşam doyumu ve sosyal beceri düzeylerini ne derecede etkilediği ve arasında nasıl bir ilişki olduğu bilimsel veriler ile açıklamaktadır.

Dağıtım Listesi :1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne

2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

İmzası

Ahsen Eylül Çelebi

T.C

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Psikoloji Anabilim Dalı

Psikoloji Bilim Dalı

**EBEVEYN TUTUMLARININ ORTAOKUL
ÖĞRENCİLERİNDE YAŞAM DOYUMU VE SOSYAL
BECERİLER İLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Ahsen Eylül ÇELEBİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Esra SAVAŞ

İstanbul- 2023

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinde yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Ahsen Eylül ÇELEBİ

/ /2023

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Ahsen Eylül ÇELEBİ'nin 'Ebeveyn Tutumlarının Ortaokul Öğrencilerinde Yaşam Doyumu ve Sosyal Beceriler İle İlişkisinin İncelenmesi' adlı tez çalışması, jürimiz tarafından PSİKOLOJİ anabilim dalı PSİKOLOJİ bilim dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan *Prof. Dr. Canan TANIDIR*

Üye *Dr. Öğr. Üyesi Esra SAVAŞ*

(Danışman)

Üye *Dr. Öğr. Üyesi Fatih BAL*

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

... / ... / 2023

İmzası

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ

Enstitü Müdürü

ÖZET

Araştırmada ebeveyn tutumlarının ortaokul öğrencilerinde yaşam doyumu ve sosyal beceri arasındaki ilişki düzeyini ne derecede etkilediği ve sosyodemografik değişkenlere göre değişip değişmediği ele alınarak bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

Çalışma 2022 yılında İstanbul Bahçelievler ilçesinde yaşayan 432 veli ve 12-14 yaş ortaokul öğrencileriyle yapılmıştır. Verileri toplarken Sosyodemografik Bilgi Formu, Ana Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği, Ana Babalık Uygulamaları Ölçeği, Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği ve Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Değişkenlerin arasındaki ilişkilerin belirlenmesi ve incelenmesi için IBM SPSS Statistic 22.0 programında Pearson Korelasyon Katsayısı; değişkenlerin ölçekler üzerinde oluşturduğu farkın anlamlı ve anlamsız olduğunu incelemek için bağımsız gruplar t testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarında varyans analizinin anlamlı çıkması ile değişkenin hangisinden kaynaklandığını bulmak için Tukey testine bakılmıştır.

Araştırmanın örneklemini 432 anne/baba ve çocukları oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan öğrenci sayısı 204 'ü kız (%47,2) ve 228'i 'i erkek (%52,8); ebeveynlerin sayısı ise 321'i anne(%74,3) ve 111'i baba (%25,6) oluşturmaktadır.

Araştırma bulgularına bakıldığında demokratik tutum otoriter tutum, aşırı hoşgörölü tutum ve ana babalık uygulamaları ölçeği toplam puanları arttıkça Çöydö okul/çevre/aile/benlik alt boyutları ve Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları da artmaktadır. Ebeveynin tutum ve davranışlarının öğrencilerin yaşam doyumu ve sosyal beceriler ile ilişkisi vardır. Öğrencilerin Çöydö arkadaş, çevre, okul, aile, benlik boyutu toplam puanları arttıkça Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları da artmaktadır. Bireylerin yaşam doyumu arttıkça sosyal beceri düzeylerinin arttığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Tutum, ebeveyn tutumu, doyum, yaşam doyumu, beceri, sosyal beceri

SUMMARY

The aim of this research is to examine the extent to which parent attitudes affect the level of relationship between life satisfaction and social skills in secondary school students and whether they change according to sociodemographic variables.

The study was conducted with 432 parents and secondary school students aged 12-14 living in Istanbul Bahçelievler district in 2022. While collecting the data, the Sociodemographic Information Form, the Parent-Child Raising Attitudes Scale, the Parenting Practices Scale, the Multidimensional Student Life Satisfaction Scale and the Matson Child Social Skills Assessment Scale were used. Pearson Correlation Coefficient in IBM SPSS Statistic 22.0 program for determining and examining the relationships between variables; Independent groups t-test and One-Way Analysis of Variance (ANOVA) were used to examine whether the difference between the variables on the scales was significant or insignificant. With the analysis of variance being significant in the results of the research, the Tukey test was used to find out which variable was caused by it. The sample of the study consists of 432 mothers/fathers and their children. The number of students participating in the study was 204 (47.2%) girls and 228 (52.8%) boys; The number of parents is 321 mothers (74.3%) and 111 fathers (25.6%).

Considering the research findings, as the total scores of the democratic attitude, authoritarian attitude, overly tolerant attitude and parenting practices scale increase, the total scores of Çöydö school/environment/family/self sub-dimensions and Messy positive social skills sub-dimensional score increase. Parents' attitudes and behavior have a relationship with students' life satisfaction and social skills. As the total scores of the students' Çöydö friend, environment, school, family, and self dimension increase, the total scores of the Messy positive social skills sub-dimensional score increase. It shows that as individuals' life satisfaction increases, their social skill levels increase.

Keywords: Attitude, parental attitude, satisfaction, life satisfaction, skill, social skill.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
SUMMARY.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
KISALTMALAR	v
TABLolar LİSTESİ.....	vii
EKLER LİSTESİ.....	x
ÖNSÖZ.....	x
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1.1. Anne Baba Tutumları	3
1.1.1. Demokratik Anne Baba Tutumu	5
1.1.2. Baskıcı ve Otoriter Anne Baba Tutumu	5
1.1.3. Aşırı Hoşgörölü Anne Baba Tutumu	6
1.1.4. Anne Baba Tutumu ile İlgili Araştırmalar	7
1.2. Yaşam Doyumu Kavramı ve İlgili Kuramsal Bilgi.....	8
1.2.1. Yaşam Doyumunun Tanımı ve İlgili Kavramlar.....	8
1.2.2. Yaşam Doyumu Kuramları	10
1.2.3. Yaşam Doyumunun Önemi.....	13
1.2.4. Yaşam Doyumu ve Anne Baba Tutumu İlişkisi.....	14
1.2.5. Yaşam Doyumu ile İlgili Araştırmalar	144
1.2.6. Anne Baba Tutumu ve Yaşam Doyumu ile İlgili Araştırmalar	166
1.3. Sosyal Beceri Kavramı ve İlgili Kuramsal Bilgi	17
1.3.1. Sosyal Becerinin Tanımı ve İlgili Kavramlar	17
1.3.2. Sosyal Beceriye Etkileyen Faktörler	20
1.3.3. Sosyal Becerinin Boyutları	20
1.3.4. Sosyal Becerinin Önemi	21
1.3.5. Sosyal Beceri ve Anne Baba Tutumu İlişkisi	21
1.3.6. Sosyal Beceri İle İlgili Araştırmalar	22
1.3.7. Anne Baba Tutumu ve Sosyal Beceri İle İlgili Araştırmalar	24
1.4. Araştırmanın Amacı	26
1.5. Araştırmanın Hipotezleri	26

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	28
---------------------------------------	----

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM VE TEKNİKLER

2.1. Araştırmanın Modeli	29
2.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	29
2.3. Verilerin Analizi	30
2.4. Katılımcılar	30
2.5. Veri Toplama Araçları.....	33
2.5.1. Sosyodemografik Bilgi Formu	33
2.5.2. Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği (ABTÖ)	33
2.5.3. Ana Babalık Uygulamaları Ölçeği (ABUÖ)	34
2.5.4. Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği(ÇÖYDÖ)	35
2.5.5. Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (MESSY).35	

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

3.1. Değişkenler Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulgular	37
---	----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMA

SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	102
KAYNAKÇA.....	86
EKLER.....	106

KISALTMALAR

ABTÖ	: Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği
ABUÖ	: Ana Babalık Uygulamaları Ölçeği
ÇÖYDÖ	: Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği
MESSY	: Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların sosyodemografik değişkenlere göre dağılımı	31
Tablo 2. Demokratik tutum, baskıcı-otoriter tutum- aşırı hoşgörölü tutum, Ana Babalık Uygulamaları Ölçeği toplam puan, Çöydö arkadaş, okul, çevre, aile ve benlik alt boyutları, Messy ölçeği olumlu sosyal davranışlar ve olumsuz sosyal davranışlar alt boyutları arasındaki ilişki	37
Tablo 3. Demokratik tutum, baskıcı-otoriter tutum- aşırı hoşgörölü tutum, Ana Babalık Uygulamaları Ölçeği toplam puan, Çöydö arkadaş, okul, çevre, aile ve benlik alt boyutları, Messy ölçeği olumlu sosyal davranışlar ve olumsuz sosyal davranışlar alt boyutlarının cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması	41
Tablo 4. Demokratik tutum, baskıcı-otoriter tutum- aşırı hoşgörölü tutum, Ana Babalık Uygulamaları Ölçeği toplam puan, Çöydö arkadaş, okul, çevre, aile ve benlik alt boyutları, Messy ölçeği olumlu sosyal davranışlar ve olumsuz sosyal davranışlar alt boyutlarının annenin çalışma durumuna göre karşılaştırılması	43
Tablo 5. Demokratik tutum puanlarının yaş değişkenine göre karşılaştırılması	44
Tablo 6. Baskıcı ve Otoriter tutum puanlarının yaş değişkenine göre karşılaştırılması	45
Tablo 7. Aşırı hoşgörölü tutum puanlarının yaş değişkenine göre karşılaştırılması..	46
Tablo 8. Ana babalık uygulamaları ölçeği toplam puanlarının yaş değişkenine göre karşılaştırılması.....	47
Tablo 9. Çöydö arkadaş alt boyutu toplam puanlarının yaş değişkenine göre karşılaştırılması.....	48
Tablo 10. Çöydö okul alt boyutu toplam puanlarının yaş değişkenine göre karşılaştırılması.....	48
Tablo 11. Çöydö çevre alt boyutu toplam puanlarının yaş değişkenine göre karşılaştırılması.....	49
Tablo 12. Çöydö aile alt boyutu toplam puanlarının yaş değişkenine göre karşılaştırılması.....	50
Tablo 13. Çöydö benlik alt boyutu toplam puanlarının yaş değişkenine göre karşılaştırılması.....	50
Tablo 14. Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu toplam puanlarının yaş değişkenine göre karşılaştırılması.....	51
Tablo 15. Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu toplam puanlarının yaş değişkenine göre karşılaştırılması.....	52
Tablo 16. Demokratik tutum puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması.....	52
Tablo 17. Baskıcı ve otoriter tutum puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması.....	53
Tablo 18. Aşırı hoşgörölü tutum puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması.....	54
Tablo 19. Ana babalık uygulamaları ölçeği toplam puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması	55
Tablo 20. Çöydö arkadaş alt boyutu toplam puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması.....	56
Tablo 21. Çöydö okul alt boyutu toplam puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması.....	57
Tablo 22. Çöydö çevre alt boyutu toplam puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması.....	58

Tablo 23. Çöydö aile alt boyutu toplam puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması.....	59
Tablo 24. Çöydö benlik alt boyutu toplam puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması.....	60
Tablo 25. Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu toplam puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması.....	61
Tablo 26. Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu toplam puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması.....	62
Tablo 27. Demokratik tutum puanlarının babanın eğitim durumuna göre karşılaştırılması.....	63
Tablo 28. Baskıcı ve otoriter tutum puanlarının babanın eğitim durumuna göre karşılaştırılması.....	64
Tablo 29. Aşırı hoşgörölü tutum puanlarının babanın eğitim durumuna göre karşılaştırılması.....	65
Tablo 30. Ana babalık uygulamaları ölçeği toplam puanlarının babanın eğitim durumuna göre karşılaştırılması	66
Tablo 31. Çöydö arkadaş alt boyutu toplam puanlarının babanın eğitim durumuna göre karşılaştırılması.....	67
Tablo 32. Çöydö okul alt boyutu toplam puanlarının babanın eğitim durumuna göre karşılaştırılması.....	68
Tablo 33. Çöydö çevre alt boyutu toplam puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması.....	69
Tablo 34. Çöydö aile alt boyutu toplam puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması.....	70
Tablo 35. Çöydö benlik alt boyutu toplam puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması.....	70
Tablo 36. Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu toplam puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması.....	71
Tablo 37. Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu toplam puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması.....	72
Tablo 38. Demokratik tutum puanlarının okul değişkenine göre karşılaştırılması....	73
Tablo 39. Baskıcı ve Otoriter tutum puanlarının okul değişkenine göre karşılaştırılması.....	73
Tablo 40. Aşırı hoşgörölü tutum puanlarının okul değişkenine göre karşılaştırılması	74
Tablo 41. Ana babalık uygulamaları ölçeği toplam puanlarının okul değişkenine göre karşılaştırılması.....	75
Tablo 42. Çöydö arkadaş alt boyutu toplam puanlarının okul değişkenine göre karşılaştırılması.....	76
Tablo 43. Çöydö okul alt boyutu toplam puanlarının okul değişkenine göre karşılaştırılması.....	77
Tablo 44. Çöydö çevre alt boyutu toplam puanlarının okul değişkenine göre karşılaştırılması.....	78
Tablo 45. Çöydö aile alt boyutu toplam puanlarının okul değişkenine göre karşılaştırılması.....	79
Tablo 46. Çöydö benlik alt boyutu toplam puanlarının okul değişkenine göre karşılaştırılması.....	80
Tablo 47. Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu toplam puanlarının okul değişkenine göre karşılaştırılması.....	80

Tablo 48. Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu toplam puanlarının okul değişkenine göre karşılaştırılması.....	81
Tablo 49. Demokratik tutum puanlarının ebeveynin sosyoekonomik düzeyi değişkenine göre karşılaştırılması.....	82
Tablo 50. Baskıcı ve Otoriter tutum puanlarının ebeveynin sosyoekonomik düzeyi değişkenine göre karşılaştırılması.....	82
Tablo 51. Aşırı hoşgörülü tutum puanlarının ebeveynin sosyoekonomik düzeyi değişkenine göre karşılaştırılması.....	83
Tablo 52. Ana babalık uygulamaları toplam puanlarının ebeveynin sosyoekonomik düzeyi değişkenine göre karşılaştırılması	84
Tablo 53. Kardeş konumu, Çöydö arkadaş, okul, çevre, aile ve benlik alt boyutları, Messy ölçeği olumlu sosyal davranışlar ve olumsuz sosyal davranışlar alt boyutları arasındaki ilişki.....	84
Tablo 54. Kardeş sayısı, Çöydö arkadaş, okul, çevre, aile ve benlik alt boyutları, Messy ölçeği olumlu sosyal davranışlar ve olumsuz sosyal davranışlar alt boyutları arasındaki ilişki.....	85

EKLER LİSTESİ

- EK-A** : Bilgilendirici Yazı
- EK-B** : Bilgilendirici Onam Formu
- EK-C** : Sosyodemografik Bilgi Formu Ölçeği
- EK-D** : Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği
- EK-E** : Ana Babalık Uygulamaları Ölçeği
- EK-F** : Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği
- EK-G** : Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği
- EK-H** : Etik Kurul Karar Örneği
- EK-I** : Araştırma İzni

ÖNSÖZ

Öncelikle biz öğrencilerine her zaman ‘Meslektaşım’ diye hitap bir danışmanın öncülüğünde bu yolda olduğum için çok mutluyum. Gerek alanında uzmanlığını hissettiğim, gerekse bana her koşulda desteğini esirgemeyen Danışmanım Psk. Dr. Esra SAVAŞ Hocama sonsuz teşekkür ederim.

Eğitim hayatımda beni her zaman maddi ve manevi destekleyen, beni ve kardeşlerimi okutmak için ailesine karşı çıkan bir canım babam Mustafa ÇELEBİ’ ye teşekkür ederim.

Bir anne düşünün ki çocukları uğruna hiçbir fedakârlıktan kaçınmayıp her koşul ve süreçte beni destekleyen ve başarılarımla her daim benimle gurur duyan canım annem Makbule ÇELEBİ’ ye sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Başımın her sıkıştığı zamanlarda bana her zaman kıymetli vaktini ayırıp tez sürecinde ondan bolca destek aldığım ve başarılarımı hep destekleyen canım ablam Hande Miray ÇELEBİ’ ye teşekkürü borç bilir ve teşekkür ederim.

Yüksek lisans sürecimde beni hep toparlayan, sürecimin zorlu zamanlarında beni hep ayağa kaldıran ve benimle her zaman gurur duyan ve beni yücelten canım kardeşim Ela Arsen ÇELEBİ’ ye teşekkür ederim.

Araştırma sürecinde gerek arkadaşlığıyla gerek psikoloji alanındaki ilgisi, bilgisi ve tecrübesi ile bana destek olana ve beni bu alana daha çok sevdiren değerli arkadaşım Ebru BODUR’ a teşekkür ederim.

Araştırmamda benden son ana kadar desteklerini esirgemeyen, sorularımı sabırla yanıtlayan değerli meslektaşım Sümeyye ÇOBANOĞLU’ na teşekkürü bir borç bilirim.

Ahsen Eylül ÇELEBİ

GİRİŞ

Çocuk dünyaya geldiği ilk andan itibaren dış dünya ile sürekli bir etkileşim haline girer. Bu etkileşimin kaynakları başta doğuştan (genetik) faktörler, çevresel faktörlerin de yanı sıra önce ailesi sonra yaşadığı toplum eklenmektedir. Birey bu etkileşim kaynaklarını kullanarak hem bir öğrenme hem bir var edilme sürecini yaşar. Burada bireye en büyük destekçisi onunla özel olarak ilgilenen anne ve babası yer almaktadır. Gelişim boyunca çocuğun çevresini öğrenmeye, anlamaya ve gelişen durumlara anlam verebilmesi için ebeveynlerine ihtiyaç duyar (Arcan, 2006). Ebeveynden gelen bu desteğin kritik zamanda ve yerinde olması, bireyin kişilik gelişiminde önemli bir yeri ve değerinde vardır.

Anne ve baba bireyin bebekliğinden yetişkinliğine kadar maddi desteğin yanında manevi destek denilen bireyin ihtiyaç duyduğu psikolojik, sosyolojik ve kişilik özellikleri kazandırmaya çalışır. Bireyin bu kişiliğini oluşturmada anne babanın kişiliği, davranışları, eğitim seviyesi, sosyal kazanımları, iletişim kurma biçimi bireyi doğrudan etkiler. Böylece ebeveynin arketipini çocuğun ailesinin bir yansıması olarak doğrudan çocukta gözlemlenebilmektedir. Çocuğun kişilik yapısının gelişmesinde ebeveynin davranışları önemli bir yere sahiptir (Yörükoğlu,1989 Akt; Çapulcuoğlu ve Gündüz, 2013).

Ebeveynler çocuklarının sağlıklı bir kişilik gelişimi için bilgi ve birikimlerini gerek onlara rol model olarak gerekse onlarla iletişime geçerek sağlarlar. Bu bilgi aktarımı için öncelikle ebeveynlerin çocuklarıyla iyi bir iletişim halinde olmaları gerekmektedir. İletişim denildiği vakit bireyler arasındaki duygu ve düşüncelerin karşılıklı paylaşılması demektir. Eğer aile üyeleri içinde bu paylaşım sağlanıyorsa aile üyeleri arasında iyi bir iletişim olduğundan bahsedilebilir. İletişimin öncelikle ailede sağlanması ile aile dışındaki diğer kişiler için de iyi bir iletişim, etkileşim için zemin hazırlar. Hazırlanan bu zeminle bireyin okul, arkadaş, işyeri vb. sosyal ortamlarına da yansır. Bu yüzden bireyin hem psikolojik olarak sağlam hem sosyal açıdan gelişmiş bir kişilik yapısına sahip olması hem bireysel hem ailesel açıdan istenen bir durumdur. Bu da başta iyi bir iletişimle, etkileşim, paylaşım ile beraber

anne ve babanın sağlıklı bir ocuk yetiştirme anlayışına ve davranışlarına sahip olması ile gerçekleşir.

Ebeveyn ve ocuk arasındaki ilişkinin bireyin gelişimi ve yaşamı ile önemli bir ilişkisi vardır. Türkiye’de ebeveyn tutumlarının yaşam doyumunu ve sosyal beceriler ilişkisi ile ilgili alan yazınına göz atıldığında çalışmaların yetersiz olduğu ve belli yaş grupları ile çalışıldığına ulaşılmıştır. Özellikle bu konuyla yapılan araştırmalarda ortaokul ğrencilerinde çalışılmadığı görülmüştür. Bu sebeple bu araştırma ile anne baba tutumlarının ortaokul ğrencilerinde yaşam doyumunu ve sosyal beceriler ile ilişkisi incelenip sosyal beceri ve yaşam doyumunu düzeyini araştırmak amacıyla incelenmiştir. Literatür tarandığında Türkiye’de bu konuyla ilgili çalışma olmaması ve ebeveyn tutumlarının ortaokul yaş grubundaki ğrencilerinde yaşam doyumunu ve sosyal beceriler ile ilişkisini anlamak için değerli bir araştırma konusu olarak düşünülmüştür.

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırmanın içeriğini oluşturan anne baba tutumlarının ve 12-14 yaş arasındaki ortaokul öğrencilerinin yaşam doyumu ve sosyal beceri ile ilişkisinin incelenmesi ile ilgili kuramsal ve kavramsal açıklamalara ve bu konularda yapılan araştırma özetlerine yer verilmiştir.

1.1. Anne Baba Tutumları

Anne baba tutumlarına geçmeden önce tutumun ne olduğunu anlamakta fayda var. Tutum kişi, olay, durumlara yönelik duygular, düşünceler ve inançlar sistemine dayanır (Özyürek, 2018). Tutumlar doğuştan gelmez ve yaşantı sonucunda elde edilir. Tutum sabit bir düşünce olmayıp yaşamda deneyimlerle kişilere, olaylara, durumlara göre olumlu veya olumsuz şekilde değişebilmektedir. Tutum önce kişide bir düşünce olarak var olup zamanla davranışa dönüşebilmektedir. Tutum oluşmasında sosyal ortama ya da etkileşime ihtiyacı vardır. Bu durum öncelikle bireyin ilk sosyal ortam sayıldığı ailesinde başlar ve hayat boyu devam eder (Tekarslan ve diğ., 2000 Akt; Kelleci, 2019).

Anne-baba tutumları; ebeveynlerin çocuklarına yönelik davranış şekilleridir. Ebeveyn tutumlarındaki davranış biçimlerinin olumlu, olumsuz olmasını belirleyen faktörler ise hem çocuğun hem ebeveynin mizaç özellikleri, eşlerin birbiriyle olan iletişimleri, anne-baba ve çocuk arasındaki iletişim şekli etkili olmaktadır.

Bireyin kişilik gelişiminde çocuğun dünyaya geldiği ilk andan itibaren etkileşimde bulunduğu ailesi özellikle anne ve babası olmasının birey üzerinde önemli bir yeri ve değeri vardır. Bireyin kişilik gelişiminin temeli burada atılmaktadır. Ebeveyn Kabul-Red Kuramı bireyin annesi ve babası tarafından kabul edilmesi ya da red alması bireyin kişilik gelişiminde önemli bir etkiye sahiptir (Ogelman ve Çabuk, 2013 Akt; Kırmızı ve Doğan, 2017). Ebeveynlerin çocuklarıyla olan ilişkileri kabul kısmında bireyin dünyayı güvenli ve yaşamaya değer görür iken; red kısmında ise birey dünyayı korkulacak, güvensiz yaşamaya ve değer görmediği bir yer olarak algılamasına sebep olmaktadır. Bu yüzden ailelerin her olumlu veya olumsuz davranışına, tutumuna bakıldığında, bireyin ilerideki kişiliği hakkında

önemli bilgiler verip bireyin yetişkin kişiliği hakkında ise öngörüler sunması mümkündür.

Kişiyi anlamak için öncelikle bireyin büyüdüğü ortama ve ailesine bakmak gerekir (Ahmadova, 2019). Ev içerisinde çatışmalar, gerilimler ve iletişimsizliklerin olduğu bir ortamda büyüyen çocukların, kendini başarısız ve yetersiz hissetmeleriyle başlayıp psikolojik sorunlara davetiye çıkarması kaçınılmaz olacaktır. Anne-babaları ile sağlıklı iletişim, etkileşim, tutarlı ve uyumlu ortam içinde büyüyen çocuklar, karşılaştığı problemlerle duygularını ve düşüncelerini daha uygun yolla ifade ederler. Bu yüzden çocuğun aile ortamında duygu, düşünce, davranış yönünden desteklenmesi, saygı ve sevgiyle kollanması önemlidir (Akt. Arabacı, 2011 Akt; Kırman ve Doğan, 2017). Eğer anne baba çocuğuna olumlu, uyumlu, tutarlı bir şekilde davranmış; bireyle karşılıklı sevgi, saygı ve güven bağlarını sağlam bir zeminle kurmuş; ona işbirlikçi, çözümcü, duygu ve düşüncelerini olumlu, yapıcı bir şekilde paylaşacak şekilde bir iletişim kurmasını öğretmiş; bireyi olumlu benlik algısı ile desteklemiş ise bireyin ileride iyi bir yetişkin yaşamına ulaşması için katkıda bulunmuş olur. Birey aile ortamında özgür, düşüncelerine ve davranışlarına saygı duyulan bir ortamında büyütülmesi onun yetişkin yaşamını da destekler (Yavuzer, 2009 Akt; Çapulcuoğlu ve Gündüz, 2013).

Aile bireyi fiziksel, psikolojik ve sosyolojik açıdan gereksinimlerini karşılayacak şekilde yetiştirmesi hem birey için hem aile için önemli bir konuma sahiptir. Birey ve ailenin beklentileri ebeveynlerin doğru davranış ve tutumlara sahip olması ile olur. Araştırmalarda (Dornbusch, Ritter, Leiderman, Roberts ve Fraileigh, 1987; Maccoby ve Martin, 1983; Steinberg, Elmen ve Mounts, 1989; Steinberg, Mounts, Lamborn ve Dornbusch, 1991) ailesinin demokratik tutumu ile yetişen çocuk ile diğer tutumlarla (izin-verici ya da otoriter) yetişen çocuklara göre akademik hayat, sosyal alan, psikolojik durum, kendilik değeri vb. ölçütlerde daha yüksek puanlar almışlardır Akt; Arcan, 2006).

Alan yazında yapılan çalışmalarda anne-baba tutumlarına farklı şekillerde değinilmiştir. Yılmaz (2000) Baumrind'in (1971) ebeveyn tutumuna temel oluşturduğunu belirtmiştir (Akt; Arcan, 2006). Baumrind bu tutumları otoriter, demokratik, izin-verici sınıflarken; Maccoby ve Martin (1983) demokratik, otoriter, izin verici, etnik azınlık, ilgisiz ve tutarsız olarak sınıflandırmıştır (Sak ve ark.,

2015). Bu araştırmada demokratik, baskıcı ve otoriter ve aşırı hoşgörölü tutum olarak incelenecektir.

1.1.1. Demokratik Anne Baba Tutumu

Ebeveyn tutumlarında ailenin davranışlarına göre ebeveyn tutumlarının isimleri, tarzları, olumlu/olumsuzluğu değişmektedir. Bu yüzden tutumda öncelikle ebeveyn davranışlarına bakmak gerekir. Demokratik ebeveyn tutumunda ailenin temeli olan anne ve babanın davranışları tutarlı, uyumlu olur; çocuklarına karşı koşulsuz sevgi ve saygı gösterirler; onların yaşam boyu gelişim dönemlerinde destek olurlar; aile içerisinde iyi, sağlıklı bir iletişim kurarlar. Kısacası aile bireye her konuda destek ve rehber olmaktadır. Bu yüzden olumlu ve örnek bir ebeveyn tutumu olarak adlandırılmaktadır.

Demokratik ebeveyn tutumunda önemli noktalardan biri anne babanın aile içinde tutarlı davranması olup bu da birey için öncelikle kararlı, güvenli ortam sağlar ve birey sınırlar içinde yapacağını bilir. Böylece bireyin özerkliğini, kararlarını alabilme yetisini geliştirir. Sorumluluk bilinciyle yetişen bir birey sorunlara daha mantıklı ve çözümcü bir şekilde yaklaşır. Bu da gerek birey açısından gerek aile açısından istenen bir durumdur. İkinci önemli nokta ise aile içindeki sağlıklı bir iletişim kurulması, paylaşım ortamının oluşmasıdır. İyi bir iletişim ortamında büyüyen birey; düşüncelerini daha rahat ifade eder, iletişim becerilerini etkili kullanır, farklı fikirlere karşı saygılı olur, eleştiri almaktan ve yapıcı eleştirmekten çekinmez ve kendi potansiyellerini dış dünyada keşfetme imkânı bulur. Böylece aile iletişime açık, özgüvenli ve sağlam kişilik yapısına sahip bireyleri topluma kazandırmış olur.

1.1.2. Baskıcı ve Otoriter Anne Baba Tutumu

Ebeveyn tarzının isminden de anlaşıldığı üzere ebeveynlerin bireye katı disiplini ve otoritesi söz konusudur. Çocuktan yapılması istenen davranışlar anne baba tarafından belirlenmiş olup uyulmaması halinde ceza yöntemine başvurulmaktadır. Bu da bireyin ihtiyaçlarının, kişilik özelliklerinin önemsenmediğini, duygusal destek ve ilginin yetersiz olduğunu göstermektedir.

Baskıcı ve otoriter tutumuna sahip ebeveynlerin çocukları arasında herhangi bir sözel iletişimden bahsedilmez. Bu tutuma sahip ebeveynlerin çocuklarından istekleri çok fazla olmakla birlikte, onların isteklerine karşı duyarlılıkları azdır (Arcan,

2006).Bireye sürekli dışarıdan müdahale edildiğinden, iç denetimi de zamanla yok olur. Bireyin ihtiyaçlarının karşılanmadığı, düşüncelerinin rahatça ifade edilmediği bir ortamda kişi bağımsız bir kişilik geliştiremediği gibi, sosyal ortamda nasıl davranacağını bilmez. Davranışlarını ifade ederken çoğunlukla pasif olmayı ya da saldırmayı seçer. Uygun ve doğru yollarla ifade edilemeyen davranışlar bireyin sosyal ortam içerisinde yanlış tanınmasına ve algılanmasına sebep olur. Kişinin bu durum karşısında benlik saygısı, özgüveni, özsaygısı zarar görür. Böyle bir durumdaki bireyin öfke, anksiyete ve psikolojik sorunları da beraberinde getirir. Sürekli bir engellenme, baskı, uyum, davranış sorunları yaşayan bireyin çaresiz hissetmesi yerinde olurken, kendisini gerçekleştirme yolundaki en büyük engeli de anne-babası olmuştur.

1.1.3. Aşırı Hoşgörülü Anne Baba Tutumu

Aşırı hoşgörülü tutumun diğer adı literatürde izin verici olarak geçmektedir. Aile çocuğun isteklerine göre hareket eder. Bireye uyması gereken kurallar öğretilmez. Aile bireyin faydası adına olduğunu düşünerek ev içinde pek kural ve sınır koymaz ve bu durum girdiği ortamlarda kurallarla karşılaştığında bir hayal kırıklığı söz konusu olmaktadır (Kelleci, 2019). Ailenin çocuğuna karşı sevgisinde bir sınırı yoktur, kuralları, sınırları çizme konusunda eksikliği vardır (Sümer, Gündoğdu Aktürk ve Helvacı, 2010, Akt; Sak ve ark., 2015). Sınır ve kuralları kabul etmeyen çocuk duygu, istek ve dürtülerini denetleyemeyip, agresif davranışlara yöneltebilir. Ebeveynler ne tam katı ne tam yumuşak bir disiplin anlayışını benimsedikleri için gevşek ve tutarsız davranmakta, çocuğun davranışlarını görmezden gelmektedirler. Ailenin tutarsız davranışları bireyin davranışlarını ve kişiliğini etkiler.

Aşırı hoşgörülü tutumda aileler çocuğa sevgilerini gösterirken aşırı hoşgörülü, kabullenici davranıp abartılı sevgi sunarken; diğer taraftan disiplin şekli olarak mümkün olduğu kadar az cezaya başvurlar. Aile bireyle hoşgörü kanalıyla olumlu iletişim şekli kurup, kişilik, zihin, motor, dil ve sosyal gelişimini desteklese de bu durum kısa vadede işe yarar; uzun vadede bireyi yine hoşgörü adı altında ihmal ettikleri için bireyden olgun bir davranış beklentisi içine girmez. Bu çocuklar davranışlarını kontrol eden, sorumluluğunu alabilen özgüven sahibi birey ve özgür yaşama, olgun davranışlar gösteren yetişkin bir birey arasındaki rolleri arasında sıkıntılar yaşamaktadırlar (Arcan, 2006).

1.1.4. Anne Baba Tutumu ile İlgili Araştırmalar

Literatürde anne-baba tutumu ile ilgili pek çok araştırma bulgularına rastlanmıştır. Aşağıda, bu çalışmayla ilgili ergenlerle, anne babalarla yapılan araştırmalardan özetler kronolojik sıraya göre verilmiştir.

Floyd ve diğerleri (1999) tarafından yapılan araştırmada 16-27 yaşında olan 72 bireylerle gey, lezbiyen ve biseksüel kişilerin ayrılma, bireyselleşme, ebeveyn ilişkileri, iyi olma ve cinsel kimlik yönelimi üzerindeki ilişkiyi ele almıştır. Ebeveynlerin kabul edici tutuma sahip olması, bireylerin iyi olma durumuyla ve cinsel kimliklerini kabul etmede anlamlı sonuçlar elde edilmiştir(Karabeyeser, 2013).

Çivitçi (2009) tarafından, 345 ortaokul kademesindeki öğrencilerin global yaşam doyumunu ve farklı boyutlardaki (arkadaş, okul, aile, yaşanılan çevre ve benlik) yaşam doyumunun, bazı bireysel ve ailevi özelliklerine göre anlamlılık durumu incelemiştir. Çalışma sonucunda ailesel özelliklerde babalarını demokratik algılayan gençlerin ilgisiz ve otoritere algılayan gençlere göre global yaşam doyumu daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca annelerini demokratik algılayan gençlerin ilgisiz ve otoritere algılayan gençlere göre aile yaşam doyumu daha yüksek çıkmıştır.

Sak ve ark. (2015) 4-6 yaş arasında çocuğu olan ebeveynlerin çocuk yetiştirme görüşlerini davranışlarını incelemiştir. Araştırma bulgularında ebeveynlerin tutumu ile cinsiyet, yaşadığı bölge, eğitim durumu, yaş, evlendiği yaş ve çocuk sayıları arasında ilişki vardır.Çalışmada anne babaların sahip olduğu ebeveyn tutumları hakkında doğru bildiğine ulaşılmıştır. Ayrıca, ebeveynlerin çocuk yetiştirtirken tutumuna etki eden faktörler onların yetiştirilme tarzı ve psikolojik durumları olmuştur.

Çiftçi Arıdağ ve Ünsal Seydooğulları (2019) 679 ortaöğretim öğrencisiyle yaşam doyumu ve yılmazlık düzeyinin ebeveyn tutumlarına göre incelemiştir.Demokratik ebeveyn tutumu ile yaşam doyumu ve yılmazlık arasında pozitif yönlü ilişki bulunurken; baskıcı ebeveyn tutumu ile yaşam doyumu ve yılmazlık arasında da negatif yönlü ilişkiye ulaşılmıştır.

Kahraman ve Yılmaz Irmak (2019) 6-13 yaş arasında çocukları olan 600 ebeveynle, ebeveyn davranışlarının çocukların mizacına ve davranış problemleri ile bağlantısına bakılmıştır.Araştırma sonucunda ebeveyn davranışlarının çocukların mizacına ve davranış problemlerine etkisi olduğu belirlenmiştir. Bulgular arasında

çocukların mizacının anne baba davranışlarını etkilerken, anne baba davranışları da çocuğun davranış problemleri üzerinde etkilediğine ulaşılmıştır.

Ahmadova (2019) annenin bağlanma tarzlarının çocuk yetiştirme tutumu ile çocukların psikolojik ve davranış problemi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Kaçınan bağlanma tarzına sahip annelerin, çocuklarında davranım sorunları yüksek çıkarken, olumlu davranış puanları ise düşük çıkmıştır. Bulgularda kaygılı bağlanma tarzının baskıcı çocuk yetiştirme tutumuyla arasında pozitif; kaçınan bağlanma tarzının baskıcı çocuk yetiştirme tutumu arasında negatif yönlü bir ilişkisine ulaşılmıştır. Annenin baskıcı çocuk yetiştirme tutumuna sahip olması ile çocukların duygu ve davranış yönünden problem yaşamaları arasında pozitif yönde; demokratik çocuk yetiştirme tutumuna sahip olması ve çocukların olumlu davranış puanları arasında fark elde edilmiştir.

1.2. Yaşam Doyumu Kavramı ve İlgili Kuramsal Bilgi

1.2.1. Yaşam Doyumunun Tanımı ve İlgili Kavramlar

Mutluluk kavramı çok eski zamanlardan beri düşünürler tarafından araştırılmıştır. “Mutluluk nedir?”, “Mutluluğun ölçütü nedir?”, “İnsanı mutlu kılan nedir?” vb. sorularına cevap aranmıştır. Bugün ise mutluluk kavramı, “öznel iyi oluş”, “yaşam doyumu”, “yaşam kalitesi” gibi terimlerle ilişkilendirilmiştir. Her ne kadar bu kavramlar birbirinin yerine kullanılsa da literatürde farklı anlamları ifade eder. Kavram karmaşasını gidermek amacıyla açıklanması yerinde olacaktır.

Mutluluk TDK sözlüğünde “Bütün özlemlere eksiksiz ve sürekli olarak ulaşılmaktan duyulan kıvanç durumu, ongunluk, kut, saadet, bahtiyarlık” olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2022). Pozitif psikoloji alanındaki katkıları ile bilinen Shahr (2007), mutluluğu, yaşamdan keyif alarak yaşandığını tanımlar (Doğan ve Aydın, 2020). Kişinin hayatında mutlu olabilmesi için arzuladığı şeylere sahip olması, olumlu duygular hissetmesi yeterli olur. Tersine durum olduğunda ise kişi olumsuz duygular yaşar yani mutsuz olur. Mutluluğun yaşam doyumuna göre daha soyut ve hedefe ulaşma çabası vardır. Keser’e (2003) göre mutluluk daha geniş bir zaman aralığına yayılırken yaşam doyumu daha kısa zaman aralığını, bugünü temsil

eder (Kaya ve Oran, 2019). Mutluluk ya da mutsuzluk, kişinin haz, doyum, isteklilik, enerjik, stres, kaygı, korku vb. duyguları hayatında mantıklı değerlendirmesiyle öznel iyi olma hali ortaya çıkmaktadır.

Mutluluğun pozitif psikolojideki kavramı “znel iyi oluş” olarak ifade edilmektedir. Kavram 1969’da Bradburn tarafından ortaya atılmıştır (Elkin,2020). Tanımına bakıldığında, bireylerin kendi yaşamlarındaki mutluluklarını bilişsel ve duygusal olarak nasıl değerlendirdiği ile ilgilidir. Öznel iyi oluşun bilişsel ve duygusal olarak iki boyut olarak ele alınır; yaşam doyumunu, literatürde bilişsel boyutu temsil eder(Kelleci 2019). Öznel iyi oluş, zaman zaman yaşam doyumunu yerine kullanılsa da aslında yaşam doyumunu da kapsar. Yaşam doyumunu öznel iyi olmanın alt ölçütü olup, aynı zamanda öznel iyi olmanın kriterleri arasında bulunmaktadır.

Bireyler znel iyi olma durumunu yaşamlarındaki olaylara göre değerlendirirken olumlu veya olumsuz sonuç elde ederler, bu da onların yaşam kalitesini ortaya çıkarır. Yaşam kalitesi sağlık alanında bedensel olarak kişinin kendini iyi hissetmesi olarak ölçütü alınırken, sosyal bilimde ise duygusal ve algısal alanlarda ölçütü alınmıştır. Yaşam kalitesi, bireyin bedensel ve psikolojik sağlığı, çevresiyle ilişkileri, kültürel değerleri yaşamdaki konumunu değerlendiren kavramdır (Balkanlı, 2008). Yaşam kalitesi, kişinin fiziksel, sosyal, kültürel, çevresel koşullara bağlı olarak değerlendirildiğinden yaşam doyumundan farklılık göstermektedir.

Yaşam doyumunu 1961’de Neugarten, Havinghurst ve Tobin adlı yazarlar tanımlı yapmıştır. Yaşam doyumunu kavramını iyi anlamak için “doyum” kelimesinin açıklanması yerinde olacaktır. Doyum bireylerin isteklerinin, beklentilerinin, ihtiyaçlarının ve gereksinimlerinin karşılanması durumudur. Neugarten’e göre yaşam doyumunu, bireyin yaşamından istedikleri ile bulunduğu zaman diliminde elinde olanları karşılaştırmasıyla elde edilen sonuçtur (zer ve Karabulut,2003 Akt; Elkin, 2020). Yaşam doyumunda kişi kendi seçtiği kriterlere göre yaşamına dair memnuniyeti hakkında öznel değerlendirme ve yargılamalar yapar. Bireyin yaşamını pozitif şekilde değerlendirmesi, bireye ruh sağlığı, sosyal ilişkiler vb. açısından olumlu etkiler sağlar.

Çivitçi, (2009) yaşam doyumunu, kişinin yaşamının belli alanlarını(aile, okul, arkadaş iş vb.) ya da tamamını ele alarak bir yargıda bulunduğunu ifade eder. Özne iyi oluşun bilişsel bir bileşeni olan yaşam doyumu, bireyin yaşamında genel olarak ya da özel yaşam alanlarının zihinsel değerlendirilmesiyle elde edilen hoşnutluk durumuna bağlıdır. Yaşam doyumu mutluluk, esenlik kavramlarını da beraberinde getirir (Sözay, 2020). Böylece yaşamından olumlu duygular elde eden bireyin yaşam doyumuyla beraber öznel iyi oluşu da yüksek olacaktır(Myers ve Diener, 1995; Suldo, Riley ve Shaffer, 2006 Akt; Çivitçi, 2014).

Bireyin yaşam doyumunu etkileyen birçok unsur vardır. Bunlardan bazıları; fiziksel ve ruhsal sağlık, ekonomi, güvenlik, barınma, sosyal çevre vb. sıralanabilir. Khakoo, (2004); Dockery, (2004)' e göre özgürlük, açık görüşlü, aktif, evli, spor yapmak, güçlü sosyal çevre, pozitif bireysel kimliktir (Özdevecioğlu ve Aktaş, 2007 Akt; Dağlı ve Baysal, 2016).Yine bireyin olumlu yaşantılara sahip olması da yaşam doyumunu olumlu yönde etkiler.

Mutluluk ile neredeyse eş değer kavram olarak görülen yaşam doyumu, bireylerin istek ve beklentilerinin karşılandığı oranda yaşamlarından mutlu olduğunu söyler.Bireylerin sağlık, eğitim, barınma, iş vb. ihtiyaçlarının karşılanması ile yaşam memnuniyetinin artacağını ve toplumun refah seviyesinin de bu oranda yükseleceğini ifade eder (Diener 2000, Diener ve Seligman 2004, Seligman 2000, Diener ve Suh 1997 Akt; Erol, 2017). Yaşam doyumunun yüksek olduğu bireyde psikolojik, sosyolojik etkileri olumlu bir şekilde gözlenebilmektedir.

1.2.2. Yaşam Doyumu Kuramları

Psikoloji bilim dalının birçok kavramında olduğu gibi yaşam doyumu kavramında da sabit bir tanım yoktur. Nedeni birçok kişi tarafından öznel değerlendirmeler söz konusudur. Yaşam doyumu, mutluluk, öznel iyi oluş, yaşam kalitesi kavramları son dönemlerde üzerinde sıkça çalışılan konulardır.

Yaşam doyumu, alan yazınında farklı kuramlarla incelenmiştir.Yaşam doyumuna ilişkin altı yaklaşım(kuram) bulunmaktadır. Bunlar Ereksel, Etkinlik, Bağ, Haz ve Acı, Tabandan Tavana- Tavandan Tabana, Yargı kuramları olarak sıralanabilir. Bu yaklaşımlar aşağıda açıklanmıştır.

1.2.2.1. Ereksel Kuram

Bu kuramı, Wilson önermiştir (Dönmez, 2007). Kuramsal çerçevesinde bireylerin “amaca ulaştıklarında ya da ihtiyaçların doyurulmasında mutluluğa ve doyumu sağladığı, bunun karşısı durumlarında ise mutsuzluk yarattığı” görüşü vardır. Birey ihtiyaçlarını giderdiğinde haz, gideremediğinde acı duyar (Ünal, 2018). Bireylerin bazı ihtiyaçlarının ya da amaçlarının olması onları bir amaca yöneltir. Amacı gerçekleştirmek için harekete geçmek ise bireyin mutlu olmasını sağlamaktadır. Bu durumda ereksel kuramın amaçlar ve ihtiyaçlar adı altında iki noktada odaklandığı söylenebilir.

1.2.2.2. Etkinlik(Aktivite) Kuramı

Aristoteles kuramının ilk ve önemli temsilcilerindendir. Aristo’ ya göre mutluluğun kaynağı erdemli etkinliklerdir (Sözay, 2020). Kurama göre mutluluğun kökeninde bireyi iyi hissettiren etkinlikler yer alır. Bu bazen hayır işi, iyilikler olduğu gibi sportif ve sosyal etkinlikler de olabilir (Diener, 1984 Akt; Ünal, 2018). Birey için mutluluğa ulaşmak amaç değil, amaca ulaşmak için yapılan davranış, yol ve etkinlik önemlidir. Eğer birey bu etkinlik sonucunda mutlu olmak istiyorsa kendi potansiyeli ve yeteneklerine göre etkinliklerini seçmelidir. Aksi taktirde bireye kolay gelen ya da sıkıntı yaşatan etkinlikler bireyi mutlu etmez. Bu yüzden kişiye göre uygun etkinliğin seçilmesi önemlidir.

1.2.2.3. Bağ(İlişkilendirici) Kuramı

Bilişsel psikologlar tarafından benimsenmiş bir kuramdır. Bağ kuramı mutluluğu bilişsel süreçlere dayanarak açıklar. Bireyler geçmişteki olumlu ya da olumsuz yaşantılarını hafızalarına kaydederler. Kuramdaki önemli kısım bireylerin olaylara yükledikleri anlamlardır. Diener (1984) bu durumu, bireyler yaşadıkları olayları zihinlerinde pozitif algıarlarsa beyinlerindeki ağlar pozitif bağlanırken; yaşanan olay birey tarafından negatif algılanırsa beyindeki ağlar negatif bağlanır şeklinde ifade etmiştir (Sözay, 2020). Bireyler geçmişte yaşadığı olayları üzerinde olumlu yönde algılar ise hem geçmişini daha kolay hatırlar hem de yeni yaşantısı ile pozitif yönde bağ kurarak mutlu olurlar.

1.2.2.4. Haz ve Acı Kuramı

Haz ve acı kuramı, mutluluğu ihtiyaç ve amaçlar bağlamında ele alarak, bireylerin ihtiyaçları karşılandığında mutlu, ihtiyaçları karşılanmadığında ise mutsuz olacağını vurgular. Kuram acı ile hazzın yakın bir ilişkisi olduğunu öne sürer. Bireylerin bireylerinin ihtiyaçlarının karşılanıyor, amaçlarına ulaşıyor olması en büyük mutluluğu ya da tam tersi halinde en büyük mutsuzluğu yaşayacağı anlamına gelmez. Bazen bireyler için amaçlarına ulaşabilmek onlar için önemli olmayabilir. Kişinin bu durumda mutsuz olduğunu göstermez. Diener vd. (1985) e göre bireyin etkinliğe yapacağı isteklilik, emek ve fedakarlık yaşayacağı duygunun derinliğini belirlerler. (Yazıcı Çelebi ve Çelebi, 2018). Haz ya da acının şiddetini bireyin ihtiyaç ve amacın ne denli güçlü, ilişkili olduğunu belirlemekle birlikte; aynı zamanda birey amacını, ihtiyacını ne kadar çok önemsiyorsa o kadar çok haz ya da acı duyacaktır.

1.2.2.5. Tabandan Tavana- Tavandan Tabana Kuramı (Aşağıdan Yukarıya-Yukarıdan Aşağıya Kuramı)

Tabandan tavana teorisine göre birey mutluluğa bakarken kendi yaşamındaki mutlu veya mutsuz olayların bir değerlendirmesini yapar. Mutlu bir hayat, mutlu geçirilen dakikaların toplamından ibarettir. Modern psikoloji içinde popüler yaklaşımlardan biridir. Tavandan tabana teorisinde ise mutluluğu kişinin kişisel özelliklerine, hayatındaki olaylara bakış açısına göre olduğu yönündedir. Bu ilişkiden kaynaklı yaşam doyumunun hem kişilik özelliklerine göre yapılan genel bir değerlendirme olduğu hem de yaşamsal şartlara bağlı olduğu söylenebilir (Şimşek, 2011) Akt; Sözay, 2020). Bireyin yaşamında mutlu olması onu yaşamında doyumlu yapar. Bu durumun tersi geçerli değildir.

1.2.2.6. Yargı Kuramı

Bu kuram, bireylerin yaşamlarını nasıl değerlendirdiği ile ilgilidir. Kurama göre bireyin mutlu olabilmek için şartları, istekleri, düşünceleri vardır. Kuramda bireyler hayatlarına yönelik standartlar ile gerçek durumu karşılaştırır. Yapılan bu kıyaslamalarda belirlenen standartlar önemlidir. Standart durumlar ile gerçeklerin karşılaştırılması sonucunda ne kadar uyum var ise yaşamdan alınan doyum düzeyi de o kadar yüksek olur.

1.2.3. Yaşam Doyumunun Önemi

Birey için yaşamını anlamlı kılan sebeplerden biri yaşamından aldığı doyumdur. Bu yüzden günümüzde alan yazında en çok araştırılan konulardan birisi haline gelmiştir.

Yaşam doyumunun, mutluluğun, öznel iyi oluşun olumlu etkileri birey ve toplum açısından ortaya çıktıkça kavramların önemi artmıştır. Öyle ki mutlu bireyler mutsuz bireylere göre daha kişisel ve sosyal ilişkilerinde, iletişimlerinde daha önde olması, özel hayatlarında sağlam ilişkiler kurmaları, toplumda daha doğru ve uygun davranışlar sergilemeleri vb. bireylerin hayatında olumlu yansımalar olarak görülmektedir(Dal, 2015; Demirel, 2018; Karadayı, 2018 Akt: Kelleci, 2019).

Proctor, Linley ve Maltby (2008) genel olarak yaşam doyumunun; pozitif yargıları mutluluk ile bağlantı kurulurken, negatif yargıları ise depresyon ve mutsuzluk ile bağlantı kurulmaktadır (Karakuza, 2019). Öyle ki kişi yaşamından mutlu değilse fiziksel rahatsızlıklarla psikolojik sorunlar beraberinde gelmektedir. Yaşamdan keyif alınamaması halinde, depresyon ve psikolojik rahatsızlıkların teşhisinden iki yıl önce belirtilerini göstermektedir (Proctor, Linley ve Maltby, 2008 Akt; Kelleci, 2019).

Mutlu insanlar, yaşamlarından aldıkları keyifle birlikte bu gündelik yaşamlarıyla birlikte davranışlarına da yansır. Diener ve Seligman'ın yaptığı bir araştırmaya sonucunda mutlu olan bireylerin, mutsuz olan bireylere göre daha iletişime açık, sosyal ve uyumlu davranışlar gösteren sonucuna ulaşmışlardır (Elkin, 2020).

Mutluluk araştırmaları sadece bireyle sınırlı kalmayıp toplumun da mutluluk düzeyleri Dünya Mutluluk Veritabanı, Dünya Değerler Araştırması gibi ağ tabanlarınca araştırılmaktadır. Böylece dünyadaki toplumların da mutluluk düzeyi açıklanmaktadır.

1.2.4. Yaşam Doyumu ve Anne Baba Tutumu İlişkisi

Bireyin hayatından memnuniyeti, mutluluğu yaşam doyumunu olumlu yönde etkiler. Kişinin ailesel özellikleri, yaşam şartları, gelişim özellikleri, ekonomik durumu vb. yaşam doyumunun seviyesini arttırır ya da azaltır.

Yaşam doyumunu etkileyen koşullardan biri olan ailedir. Araştırmalara göre; aile üyelerinin kendi arasındaki sağlıklı iletişimi, çocukların kendilerini iyi hissetmelerine ve uyumlu davranışlar sergilemelerine katkı sağlar (Çiftçi Arıdağ, Ünsal Seydooğulları, 2019). Dolayısı ile anne babaların çocuklarına karşı davranışları, tutumları önem kazanmaktadır. Anne babaların çocuklarını büyütürken çocuğuna özgür, uyumlu, tutarlı, demokratik aile ortamı sağlaması bireyin kendini iyi hissetmesini sağlayacaktır.

Yaşam doyumunu yüksek olan kişiler sosyal hayatlarına daha fazla katılım sağlarlar. Bu da onların olumsuz yaşam deneyimlerine, psikolojik rahatsızlıklara vb. karşı korur. Gilman ve Huebner (2006), yaptığı araştırmasında yaşam doyumunu yüksek öğrencilerin, yaşam doyumunu az olan öğrencilere göre sosyal iletişim kurduğunun ve kaygı, depresyon gibi psikolojik problemlerin daha az görüldüğü bilgisine ulaşmışlardır (Ünal, 2018). Böylece hem zihinsel hem ruhsal bir kazanç olduğu için bu da bireyin yaşam doyumunda olumlu artış sağlar.

1.2.5. Yaşam Doyumu ile İlgili Araştırmalar

Literatürde yaşam doyumunu ile birçok araştırmanın konusu olmuş ve olmaya da devam etmektedir. Yaşam doyumunu ile ilgili çocuk ve ergenler üzerinde yapılan çalışmalar artmakla birlikte farklı değişkenlerle (yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi vb.) incelenildiği görülmektedir. Araştırmalardan bir özetler kronolojik sıraya göre derlenmiştir.

Ailesel Özellikler: Antaramian, Huebner ve Valois (2008)'in yaptığı çalışmaya göre, ayrılmamış aile yapısında büyüyen sahip olan ergenlerin aile doyumunu, ayrılmış aile yapısında ve üvey anne ya da babayla büyüyen ergenlerden daha yüksek çıkmıştır (Çivitçi, 2014).

Süpçeler(2016)'in yaptığı çalışmada, örneklemini 15-19 yaş grubundaki 436 kişi seçmiştir. Araştırmanın sonucunda ergenlerin yaşam doyumunu ile ebeveynlerin

eğitim düzeyi arasında fark bulunmuştur. Ayrıca ebeveynin iş durumu, konut durumu ve birlikte yaşadığı kişilere fark elde edilmemiştir (Akcan, 2018).

Cinsiyet: Huebner ve arkadaşları (2006) lise öğrencileriyle yaptığı araştırmada yaşam doyumu ile cinsiyet arasında farklılık olmadığına ulaşılmış olup, benzer bir çalışmada aynı sonucu Shek (2005) de elde etmiştir (Yazıcı Çelebi, Çelebi 2018).

Yaş: Kişinin bulunduğu yaş döneminin özellikleri, yaşam kalitesi genel yaşam doyumunu etkilemektedir. (Chang, Chang, Stewart ve Au, 2003)ergenlikte yaş arttıkça çocukluk dönemine göre düşük olduğuna ulaşılmıştır (Çivitçi, 2009).

Akran: Ergenliğe geçişle birlikte bireyin dünyasında akranın önemi artmaktadır. Nitekim araştırmalar da bunun doğruluğunu ispatlamaktadır. Nickerson ve Nagle(2004) yaptığı araştırmada akran bağlılığı ile okul doyumu arasında 4. ve 6. sınıflarda yordamadığı, 8. Sınıfta ise fark olduğu ve akranla bağlılık arttıkça genel yaşam doyumunun da arttığına ulaşılmaktadır(Çivitçi, 2014).

Sosyoekonomik Düzey: Birçok araştırmada ailenin sosyoekonomik düzeyi ile bireyin yaşam doyumu arasında bir ilişki olduğu bulunmuştur. Huebner ve ark., 2005; Seligson, Huebner ve Valois(2003) ailenin maddi durumu artıkça çocuklardaki genel yaşam doyumunu da yükselmektedir (Çivitçi, 2014).

Diğer İlgili Araştırmalar:

Gilman ve Huebner (2006) ortaokul ve lise öğrencileri ile yaptığı araştırmasında bireylerin yaşam doyumu yükseldikçe benlik saygısı ve umut düzeyi de yükselirken; kaygı ve depresyon düzeyi ise düşmektedir. Yaşam doyumu yüksek olan bireylerin çevresiyle (aile, okul, arkadaş vb.) daha iyi ilişki ve iletişimler kurmakta, akademik hayatında başarılı olurken, doğru davranışlar sergilemektedir (Çivitçi, 2009).

Gilman ve Huebner (2006) yüksek yaşam memnuniyeti bildiren ergen bireylerin özellikleri başlıklı araştırma, 485 ergen bireyin yaşam doyumu ölçeğini tamamlamasıyla gerçekleştirilmiştir. Yaşam doyumu ölçeğinden gelen sonuçlara göre ergen bireyler düşük, ortalama ve yüksek olmak üzere üç gruba ayrılmıştır. Yüksek memnuniyet grubundaki ergenler tüm bağımlı değişkenler üzerinde anlamlı derecede yüksek sonuç gösterirken diğerlerine göre sosyal ilişkilerinin daha iyi

olduğunu, psikolojik semptomların klinik düzeylerinin de nadiren görüldüğü sonucuna ulaşılmıştır (Sözay, 2020).

Kırtıl (2009) İzmir örnekleminde ortaokul öğrencilerinin duygusal zekâ ile yaşam doyumu arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmaya 293 öğrenci katılım sağlamıştır. Araştırma bulgularına göre yaşam doyumu ve duygusal zekâ alanları arasında fark olduğu elde edilmiştir. Cinsiyete göre bakıldığında kız öğrencilerin ortalamasının erkek öğrencilere göre yüksek olduğu bulunmuştur.

1.2.6. Anne Baba Tutumu ve Yaşam Doyumu ile İlgili Araştırmalar

Dew ve Huebner (1994), yaptığı araştırmasında ergen ve ebeveyn ilişkisinde ergenin yaşam doyumunu önemli düzeyde etkilediğine ulaşmıştır (Ünal, 2018).

Çivitci (2009)anne ve babalarını demokratik olarak algılayanların ve ebeveynleriyle olumlu ilişki içinde olan çocukların (Chang ve ark., 2003; Gilman ve Huebner, 2006) yaşam doyumlarının da arttığını belirtir(Çivitçi, 2014).

Shek (1999),’in ergenlerle yaptığı bir çalışmada, ebeveyn tutumunun ve belirli ebeveyn davranışlarının yaşam doyumu ile fark oluşturduğunu saptamıştır (Tuzgöl Dost, 2007).

Ünsal Seydaoğulları ve Çiftçi Arıdağ (2012)’ın 245 ortaöğretim öğrencilerinden elde ettiği araştırmasında, demokratik anne baba tutumunun yaşam doyumu ile pozitif yönde fark oluşurken; otoriter ve koruyucu anne baba tutumunun yaşam doyumu ile negatif yönde fark oluştuğunu elde etmiştir (Ünal, 2018).

Deniz, Karakuş, Traş, Eldeleklioğlu, Özyeşil ve Hamarta (2013) 414yüksek öğrenim gören öğrenciler ile yaptığı çalışmada yaşam doyumunun demokratik anne baba tutumu ile pozitif yönde fark; yaşam doyumunun koruyucu veya otoriter anne baba tutumu ile negatif yönde fark olduğu elde edilmiştir (Ünal, 2018).

Ercan (2019)'ın 323 lise öğrencisi ile yaşam doyumunu çeşitli değişkenler açısından incelemiştir. Araştırma bulgularında yaşam doyumu ile anne babanın demokratik tutumu, ebeveynlik stilleri arasında anlamlı ilişki bulunmuştur. Ayrıca anne baba tutumunun kabul- ilgi boyutu ile kişiliğin dışadönüklük arasında bireylerin yaşam doyumu ile fark olduğuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonuçlarına bakıldığında, yaşam doyumunun anne baba/ebeveyn tutumları ile bağlantılı olduğu söylenebilir. Anne baba tutumlarının daha demokratik olması, ebeveynlerin çocuklarıyla iyi ilişkiler içinde olması, ailenin sosyal destek vermesi ergenlerin sosyal hayatına katılımına arttırdığı gibi yaşam doyumunun daha yüksek olduğu görülmektedir.

1.3. Sosyal Beceri Kavramı ve İlgili Kuramsal Bilgi

1.3.1. Sosyal Becerinin Tanımı ve İlgili Kavramlar

Çocuk dünyaya gözlerini açtığı andan itibaren çevresiyle iletişimi başlar. Nitekim bu çevre ilk başta bireyin ailesi olurken daha sonra arkadaş çevresi, eğitim hayatı vb. çevreler de eklenerek insanın toplumun bir üyesi haline gelmesi süreci devam eder. İnsan toplumdan ayrı düşünülemediği için kişinin bulunduğu çevresiyle bir iletişim, etkileşim, uyum süreci kurması gerekir. Bireyin çevresiyle sağlıklı süreç yaşaması için sahip olması gereken birtakım özellikler ya da yapması gereken belli davranış biçimleri vardır. Bireyin bu becerileri ya da davranış kalıpları sosyal beceri, sosyal olgunluk, sosyal zekâ, sosyal yeterlilik, sosyalleşme gibi kavramlarla anılmaktadır. Bu kavramların açıklanması ile sosyal beceri kavramının daha iyi anlaşılacağı ve diğer kavramlar arasındaki benzer ve farklı yönleri de değinileceği düşünülmektedir.

Alan yazınında birçok araştırmaya konu olan ve birçok disiplin tarafından incelenerek tanımı yapılan sosyal beceri kavramının temeli 19. yüzyılın başlarına dayanır. Kavramdan 'sosyal ilişkiler' olarak bahseden William James, "Psikolojinin Prensipleri" eserinde kavrama ilk kez burada yer vermiştir. James'in bu çalışması ile alana ışık tutmakla kalmayıp, birçok uzman tarafından da araştırılmaya başlanmıştır. Sosyal beceri kavramına bakılmadan önce beceri kavramını tanımlamakta fayda var. Beceri, kişinin yapılması istenen bir alanda işe yatkınlığı ve işi yapabilme gücü

olarak tanımlanabilir. Sosyal beceri kavramı ise bireyin farklı sosyal ortamlar içerisinde diğer bireylerle iletişime geçtiği, sosyalleşmesini sağladığı, gözlenebilen davranış örüntüleridir.

Sosyal yeterlilik, bireyin bireysel hedeflerine başarılı ulaşmasını ifade eder (Pala Özçelik, 2020). Sosyal yeterlilik, sosyal beceriye göre daha genel tablo çizerken, sosyal beceri belli davranışları kapsar. Sosyal yeterlilik bazen sosyal zekâ ile de anılmaktadır. Sosyal zekâ ise bireyin empati yapabildiği, insan ilişkilerini iyi yönetebilen bireylerin üstün ve önemli özelliği olarak düşünülebilir. Nitekim sosyal zekâyâ sahip kişiler sosyal ortamlarda daha sağlıklı bir iletişim, etkileşim kurar ve olumlu davranışlarda bulunurken zorlanma yaşamazlar. Böylece sosyal zeka, sosyal yeterlilik, sosyal beceri ve sosyalleşme için kolaylaştırıcı bir destek olmaktadır.

Sosyalleşme ise kişinin içinde bulunduğu toplumun özelliklerine göre uygun sosyal davranışlar, roller ve beceriler edinmesi ve aynı zamanda birey olarak da kendini yetiştirmesi olarak ifade edilmektedir. Sosyalleşme bir süreç olup sosyal gelişimin önemli kavramlarından. Sosyal olgunluk, bireyin yaşadığı toplum içerisinde beklenen davranışlar doğrultusunda gösterilen olgunluktur. Sosyal olgunluk, bireyin sosyal davranışlarını öğrenmesine, sosyal uyumuna ve etkileşimine katkı sağlar.

Sosyal beceri, bireyin hem kendi düşünce ve duygularını açıkça ve rahat bir şekilde ifade etmesini sağlarken, hem de başkalarıyla sosyal bir ilişki, iletişim kurup devam ettirmeyi de kapsar. Birey kazandığı sosyal becerileri sayesinde öncelikle çevresiyle (aile, arkadaş, okul, vb.) deneyimleme fırsatı bulur. Sosyal çevresinin desteği ile kendi kültürünü öğrenerek toplumun bir üyesi haline gelir. Bu sebeple sosyal becerinin sosyal bir varlık olan insan için sosyalleşme sürecinde önemli bir yeri ve değeri vardır.

Sosyal beceri birçok araştırmada öğrenilmiş davranışlar olarak geçer. Birey bu davranışları ilk etkileşime geçtiği sosyal çevresi olan ailesinden öğrenmektedir. Çocuk önce anne babasını dikkatle gözlemler, taklit eder, yeni model üretir ve bu model desteklenirse davranışı tekrar eder (Boz, Uludağ, Tokuç, 2018). Çocuğun rol model aldığı ebeveynlerinden düşünce, davranış, duygu bakımından etkilenmemesi

elbette kaçınılmazdır. Dolayısı ile ailenin çocuğa vereceği tepkiler bireyin hayatında kalıcı olacak ve uzun süre bu davranışları öğrenerek kendini toplumda var etmeye çalışacaktır.

Sosyal beceri sadece aile içinde değil bireyin bir sosyal çevresi olan okulda da karşısına çıkar. Nitekim birey bu beceriyi zamanında kazanmış ve yerinde kullanmış ise bir problem arz etmez. Ters olduğunda ise bireyi zor günler bekliyor denilebilir. Literatürdeki araştırmalar (Pala Özçelik, 2020; Parsak ve Kuzucu, 2020; Özyürek, 2015) da bu durumu kanıtlar niteliktedir. Pala Özçelik (2020), bireysel farkların açık şekilde gözlenebildiği okullarda bazı çocukların içe kapanık, bazılarının öfkeli ve saldırgan oldukları, arkadaşlıkta güçlük yaşadıkları teneffüslerde yalnız oturdukları, derslerdeki etkinliklere katılmadıkları, zorlandığında yardım istemediğini ifade etmiştir. Böylece kişinin arkadaş ortamı tarafından kabul edilmemesi, iletişim kurulmaması ile başlayıp hatta durum dışlanmasına kadar varabilmektedir. Akranları tarafından dışlanan çocuklar düşük özsaygı, düşük akademik başarı ve saldırganlık eğilimi göstermektedir (Avcıoğlu, 2001 Akt; Parsak ve Kuzucu, 2020). Akranları tarafından kabul edilen çocuklar yüksek özsaygı, sosyal becerilerde yeterlilik ve akademik başarı göstermektedir (Demir Şad, 2007Akt; Parsak ve Kuzucu, 2020). Bu nedenle sosyal becerinin birey için kritik zamanda kazanılması ve kullanılması önem taşır.

Bireyin sosyal hayata katılımında sosyal beceriler, kişinin davranışlarını olumlu veya olumsuz etkilemektedir. Sosyal becerisi yüksek bireyler; kendilerini daha rahat ifade eder, kişisel veya başkalarının problemlerini çözer vb. uygun davranış yöntemlerini kullanır. Bunun yanında sosyal ortama katılımında zorlanmayan, sosyal becerisi yüksek, işbirliğine açık, kolay iletişime geçen, duygu ve düşüncelerini rahat ifade eden bireyler için bu durum onları bir adım öne çıkarır. Sosyal becerisi düşük bireyler ise suça yönelim, içe kapanıklık, intihar vb. sorunlarla uygun olmayan davranış yöntemlerini kullanır. Öz güven eksikliği, depresyon, yeme, madde kullanım, davranış bozuklukları da beraberinde gelir. Böylece sosyal beceri, bireyin hayatını olumlu ya da olumsuz sonuçlar yarattığı söylenilebilir.

1.3.2. Sosyal Beceriye Etkileyen Faktörler

Sosyal beceri birçok değişkenden etkilenmektedir. Ailenin yapısı, mali durumu, kültürü, dini, dili, ırkı, değerleri vb.; bireyin kişiliği, yaşı, sosyal çevresi, okul hayatı vb. şeklinde sıralanabilir.

1.3.3. Sosyal Becerinin Boyutları

Alan yazınında birçok araştırmacı tarafından sosyal becerilerinin boyutları (bilişsel, çevresel, davranışsal) araştırılıp, konuyla ilgili farklı bilgiler elde etmiştir. Nitekim her araştırmacı kendi çalışmalarına göre açıklamaya çalışmıştır. Bu boyutlar alan yazınında akranla ilişkili beceriler, kendini kontrol/idare etme becerileri, akademik beceriler, uyum/uyma becerileri ve atılganlık/girişkenlik becerileri olarak toparlanırken; aynı boyutlar ilişki başlatma ve sürdürme becerileri, atılganlık becerileri, duygulara yönelik beceriler, saldırgan davranış ve dürtülerle başa çıkma beceriler, problem/sorun çözme becerileri, plan yapma becerileri, grupla etkileşim ve bir iş yürütme becerileri olarak yedi boyuta da ayrıldığı bilgisine ulaşılmıştır. Bu boyutlardan beş grup altında toparlananlar aşağıda açıklamaları ve örnekleriyle açıklanmıştır:

Akranla İlişkili Beceriler Boyutu: Bireyin akranları ile iletişimi, etkileşimini ifade eder.Oyuna davet etme, akranları ile iletişim kurma, yardımlaşma gibi becerileri kapsar.

Kendini Kontrol/İdare Etme Beceriler Boyutu: Bireyin duygularını uygun dille ifade etmesi, duygu yönetimi yönetmesidir. Sorunlarla baş etme, öfke ya da kızgınlıklarını dizginleme, kendine otokontrol sağlama, kendini kabul etme,eleştirilere açık olma gibi becerilerin kapsar.

Akademik Beceriler Boyutu: Aşağıdaki örnekler bireyin akademik hayatına katkı sağlamasında yardımcı olur. Örneğin; etkinlikleri tamamlama, yönergeleri takip etme, boş zamanlarını kaliteli zaman şekline dönüştürme, gerektiğinde destek alma ve verme gibi becerileri kapsar.

Uyum/Uyma Beceriler Boyutu:Bireyin herhangi bir duruma ya da gruba ayak uydurması, grupla iyi geçinilmesi anlamını taşır. Boş zaman değerlendirilmesi, paylaşımcı olması vb. gibi becerileri kapsar.

Atılganlık/Girişkenlik Becerileri Boyutu: Bireyin iletişime, etkileşime geçeceği kişi ya da grupla atılganlık becerileri göstermesidir. İletişimi başlatma, davet etme, iltifat ya da teşekkür etme gibi becerileri kapsar.

1.3.4. Sosyal Becerinin Önemi

Sosyal beceri yaşamın her alanında birey için gereklilik haline gelmektedir. Öyle ki bireyin bulunduğu, girdiği her ortam sosyal bir çevreyi (aile, arkadaş, okul vb.) oluşturmaktadır. Bu yüzden çevreyle etkileşime geçmesi ve iletişim kurması birey için kaçınılmaz olur. Bireyin çevresi tarafından kabul edilir davranış sergilemesi, duygu ve düşüncelerini rahatlıkla ifade etmesi, etkinliklere katılım sağlama, fırsatları değerlendirmesi vb. sosyal beceriler kapsamına girer. Böylece bireyin sosyal açıdan mutlu ve başarılı olması, hem akademik başarı da getirirken hem de toplumda kendine bir sosyal statü kazanmasını da sağlar.

Sosyal becerisi gelişen bireyler için bireyin katıldığı tüm sosyal etkinlik veya gruplarda bireyi her daim bir adım öne çıkarır. Birey, bu etkinliklerde mutlu olduğu gibi özgüven sahibi de yapar. Bu nedenle sosyal beceri davranışı kazanamamış bireyler için davranış sorunları ortaya çıkmakla beraber en büyük sıkıntı toplumla bütünleşmesinde sıkıntılar, kopmalar meydana getirmektedir. Kişiler bu becerilere sahip olma düzeyine göre çevresi tarafından olumlu ya da olumsuz olarak sonuçlar doğurmaktadır. İnsan sosyal bir varlık olması sebebiyle bu beceri edinmesi önemli ve hatta zorunlu hale gelmiştir.

1.3.5. Sosyal Beceri ve Anne Baba Tutumu İlişkisi

Bireye sosyal, bilişsel, duyuşsal olarak gelişimini etkileyen en büyük etken bireyin ailesi olmaktadır. Aile öncelikle sevgiyi, saygıyı ve iletişimi dikkate alarak öncelikle bireyin kendi hayatında kullanacağı ve ardından toplum içerisinde kullanacağı davranış modellerini öğretir. Bireyin gerek kendini ifade etmesi için gerekse toplum içinde yer edinebilmesi için sosyal beceri kavramı başta gelir. Birey bu kavramla ilk kez aile içinde tanışır. Çünkü bireyin ilk sosyal çevresi aile olur. Birey bakarak, öğrenerek ardından modelleyerek ilk davranış biçimlerini aile içinde deneyimleme yoluna gider. Dolayısı ile ailenin tutumları, davranışları ve çocuğa aktardığı tüm bilgi ve becerileri çocukta görmek mümkündür.

1.3.6. Sosyal Beceri ile İlgili Araştırmalar

Literatürde sosyal beceri ile ilgili çalışmalar ağırlıklı olarak okul öncesi ve ilkokul öğrencileri ve ebeveynleri ile çalışılmakla birlikte; lise ve üniversite öğrencileri ile araştırmalar yapıldığına dair bulgulara ulaşılmıştır. Aşağıda, bu çalışma alanına dair çeşitli değişkenlerle (yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi vb.) İncelenen araştırmalardan özetler kronolojik sıraya göre verilmiştir:

Ailesel Değişkenler

Seven (2008) yaptığı araştırmada 7-8 yaşındaki ilköğretim öğrencilerinin sosyal becerilerini etkileyen ailesel değişkenleri ele almıştır. Araştırma sonucuna göre öğrencilerin cinsiyeti ve kardeş sayısı; ailenin ise ekonomik düzeyi, annenin eğitim seviyesi istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. Kızlar erkeklere göre daha sosyal becerileri yüksek çıkmakla beraber ailenin de ekonomik düzeyi artıkça daha yüksek sosyal beceri puanlarına sahip olma durumu da artmaktadır. Son olarak annenin eğitim seviyesi artması ile öğrencilerde atılganlık ve öz kontrol beceri puanlarında da anlamlı sonuçlar çıkmıştır.

Pırtık'ın (2013) boşanan ve birlikte olan ailedeki okul öncesi çocukların sosyal beceri ve akran tepkilerini incelemiştir. Araştırma sonucunda ailesel değişkenlerin çocuklar arasındaki sosyal becerilerini ve akran davranışlarını etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Pekdoğan (2016), okul öncesinde eğitim gören 5-6 yaş grubu 300 çocuk üzerinde sosyal becerilerine etkileyen değişkenleri ele almıştır. Araştırmasında okul öncesi eğitimi görenler ile, alamayanlara göre sosyal beceri düzeyi yüksek çıkmıştır. Ayrıca babanın eğitim seviyesi ve sosyoekonomik düzeyi yükseldikçe çocukların da sosyal beceri düzeyinde artış belirlenmiştir. Cinsiyet değişkeninde ise kızların sosyal beceri düzeyi erkeklere göre yüksek çıkmıştır.

Diğer Değişkenler

Erdoğan (2002), 12-14 yaş grubunda olan ve 6., 7. ve 8. sınıflarda eğitim gören ortaokul öğrencileri için 180 öğrenciyle Messy'nin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yaparken 526 öğrenci ile diğer analizler ve sosyal beceri ile sosyoekonomik düzey, yaş ve cinsiyet ile ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonunda Messy'in geçerli ve

güvenilir ölçek sonucuna ulaşılmıştır. Bulgular cinsiyet açısından kız öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında sosyal beceri karşılaştırıldığında kızların daha yüksek algıladığına; yaş değişkenine göre bakıldığında in yaş ilerledikçe olumsuz sosyal davranışlar azaldığına; sed açısından ise üst sosyoekonomik düzeydeki kızların alt sosyoekonomik düzedeki kızlara göre olumlu sosyal davranış düzeyini daha yüksek algıladığına ulaşılmıştır. Erkek öğrencilerde ise durum geçersiz olup sosyoekonomik düzeyin olumlu sosyal davranışlar üzerinde bir etkisi olmadığına varılmıştır.

Karahan, Eplikoç ve Dicle (2007) üniversite öğrencilerin stresle baş etmede sosyal beceri ve mutluluk algısını araştırmıştır. Araştırmaya 1276 öğrenci katılmıştır. Araştırmada kendini mutlu hisseden bireylerin stresle başa çıkma durumu ve sosyal beceri düzeyi arttığı elde edilmiştir. Mutsuz hisseden bireyler ise daha çok yardım arayışına girmekle beraber sosyal ortamdan çekildiği sonucuna varılmıştır.

Canbay (2010) tarafından 445 lise öğrencileri ile yaptığı araştırmada öğrencilerin öznel iyi oluş ve sosyal beceri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmada sosyal beceri ve öznel iyi oluş arasındapozitif olarak anlamlı olduğu elde edilmiştir. Cinsiyet olarak kızların sosyal beceri düzeyi erkeklere göre yüksektir. Ayrıca araştırılan değişkenlerin(sosyal beceri ve öznel iyi oluş) aile ekonomik durumu, bireylerin sosyal etkinliklere katılımı ve akademik hayatı arasında da farklılık tespit edilmiştir.

Hilooğlu ve Cenkseven-Önder (2010) araştırmasında ortaokul öğrencilerinin zorbalık ve kurban olma açısından yaşam doyumu ve sosyal beceri ile arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmada olumsuz sosyal davranışların, bireyin bulunduğu çevrenin ve okuldaki yaşam doyumu arasında bir ilişki düzeyi elde edilmiştir. Çevresinin etkisiyle doğru sosyal beceri davranışlarını kazanamamış bireyin olumsuz davranışlara yönelebildiği söylenebilir.

Samancı ve Diş (2014),öğretmenlerle görüşülerek sosyal becerisi düşük olduğunu düşünülen öğrencileri araştırmışlardır. Sonucunda ise bireylerin akademik başarısızlık yaşadığına, arkadaşları ile pek iletişim kurmadığına, sosyal ortamda lider olmaktan kaçındığına, atılganlık becerilerinin yeterince gelişmediğine ulaşmışlardır.

Yaşar Ekici (2015) araştırmasında okul öncesine giden çocukların sosyal becerileri ile ailesel değişkenleri araştırmıştır. Araştırmanın örneklemini 5-6 yaş grubu 295 öğrenci ve ailesidir. Bulguları ise okul öncesine giden çocukların sosyal becerileri ile çocukların yaşı, cinsiyeti arasında ilişkili bulunmuştur. Ayrıca aile değişkenlerinde ebeveynin mesleği(baba), ebeveynin eğitim durumu(anne) bir fark söz konusu iken; yaş(anne), ekonomik durum vb. kriterler arasında ilişki yoktur.

Yapılan literatür taraması sonuçlarına göre sosyal beceri düzeyi kızlarda erkeklere nazaran fazla olduğu ayrıca ailenin eğitim seviyesi gelir düzeyi de anlamlı düzeyde etkilediği bilgisine ulaşılmaktadır. Ayrıca sosyal beceri düşüklüğünde akademik başarıda düşüş, olumlu yönde davranış kazanılamama ve duygu durum olarak iyi olamama gibi durumları da ortaya çıkarmaktadır.

1.3.7. Anne Baba Tutumu ve Sosyal Beceri ile İlgili Araştırmalar

Çocukların sosyal becerileri bulunulan şartlar içerisinde gelişmekte ve değişmektedir. Literatürde bu değişkenler üzerinde birçok araştırmacı çalışmasını bu amaç uğrunda yapmaktadır. Bu bölümde anne baba tutumu ve sosyal beceri arasındaki ilişkisini farklı değişkenlerle inceleyen araştırmalar yer verilmiştir.

Ogelmann ve ark.(2013) tarafından yapılan araştırmada anne tutumunun 5-6 yaş aralığındaki çocuklardaki sosyal becerilerinin okula uyum etkisi araştırılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre çocukların sosyal beceri ve okula uyum düzeyleri arasında ilişki vardır. Ayrıca baskıcı ve izin verici tutumlarının sosyal beceri ve okula uyum değişkenleri ile negatif yönde fark var iken; yetkici tutumun aynı değişkenler ile pozitif yönde fark olduğu elde edilmiştir.

Gürbüz(2017), yaptığı araştırmada annelerin tutumuna göre okul öncesi öğrencilerinin sosyal beceri ile etkisini incelemiştir. Araştırmaya 5-6 yaş 708 öğrenci ve anneleri katılmıştır. Araştırma sonucunda demokratik ve izin verici tutum ile sosyal beceri arasında pozitif fark olduğu; diğer tutumlarda ise herhangi bir fark olmadığına ulaşılmıştır.

Yılmaz Bolat(2018)'ın anne baba tutumlarının çocukların sosyal beceri üzerindeki etkisi isimli araştırmasında 4-6 yaş 122 çocuk oluşturmaktadır. Çalışma bulgusu ebeveynlerin tutumları ile çocukların sosyal becerilerini etkilediğine ulaşmıştır.

Temel ve Türkoğlu (2019)'nın yaptığı araştırmada yerleşim yerlerine(köy ve kent) göre ebeveyn tutumlarının okul öncesi çocukların sosyal becerileri üzerindeki etkilerini incelemişlerdir. Örneklem grubu Konya'nın köylerinden (Kadınhanı) ve merkezinden (Karatay merkez ilçesi) 140 ve 180 olmak üzere totalde 320 çocuktan bilgi elde edilmiştir. kentteki ailelerde demokratik tutuma sahip olan annelerin çocuklarının sosyal beceri düzeyleri arasında cinsiyeti, kardeş sayısı ve annenin eğitim düzeyi üzerinde etkili olmuştur. Köydeki ailelerde ise demokratik ve otoriter ebeveyn tutumu ile izin verici baba tutumunun çocuklarının sosyal beceri düzeyleri arasında üzerinde etkili olmuştur.

Deniz, Kapıcıoğlu ve ark.(2018), yaptığı araştırmada ergenlerde saldırganlık ve sosyal beceri davranışının yordayıcısında ebeveyn tutumlarını incelemiştir. Çalışmada 6. ve 7. sınıfta okuyan 260 öğrenciden örneklemden veri alınmıştır. Araştırma sonucuna göre ebeveyn tutumları saldırganlık ve sosyal beceri arasında anlamlı ilişki olduğuna ulaşılmıştır.

Pala Özçelik(2020)'nin yaptığı araştırmasında 6-10 yaş arasındaki çocukların sosyal becerileri ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Örneklemi 189 ilkokul öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma bulgularında ebeveyn tutumları ile çocukların sosyal becerileri arasında fark olduğuna ulaşılmıştır. Ebeveynlerin demokratik davranışları sonucu sosyal beceri seviyesi yükselirken; otoriter davranması sonucu ise sosyal beceri seviyesi düşmüştür. Araştırma sonuçlarında çocuk, ebeveynlerini otoriter olarak algılamıştır. Son olarak çocukların sınıfı ve yaşı arttıkça hem sosyal beceri düzeyi hem ebeveyn tutumunda olumlu yönde değişimler olduğu bilgisine ulaşılmıştır.

Araştırma çalışmaları sonuçlarına bakıldığında anne baba tutumlarının çocuklar üzerinde önemli bir etkisini söylemek mümkündür. Özellikle demokratik ebeveyn

tutumuna sahip anne ve babaların çocuklardaki sosyal beceriyi de etkilediğini söylemek mümkündür.

1.4. Araştırmanın Amacı

Anne babanın çocuğa sergilediği tutum çocuğun üzerindeki etkisi yadsınamamakla birlikte uzun yıllar boyunca çocuk üzerinde kalıcı etkiler bırakmaktadır. Çocukla kurduğu bağ iletişim şekli, öğrettiği davranış modelleri çocuğun birinci elden rol modeli olmakla birlikte psikolojisini, davranışlarını karakterini, mizacını da etkilemektedir. Bu yüzden anne babanın sergilediği tutum ya da davranış şekli önemlidir. Bu araştırmada anne baba tutumlarının ortaokul öğrencilerinde yaşam doyumu ve sosyal beceri ile ilişkisi incelenmektedir. Araştırmada ebeveynin eğitim düzeyi, sosyoekonomik düzeyi, çalışma durumu vb. değişkenlerle anne baba tutumu açısından nasıl bir ilişkisi olduğu ve ortaokul öğrencisinin cinsiyeti, kardeş konumu, kardeş sayısı bireyin yaşam doyumu ve sosyal beceriler ile ilişkisi ne düzeyde olduğu ve bunun sonucunda nasıl bir ilişki gösterdiği bilimsel veriler ile açıklamak amaçlandı. Yapılan araştırma ile anne baba tutumlarının ortaokul öğrencilerinde yaşam doyumu ve sosyal becerileri ile ilişkisi açısından ele alınarak ilgili ilerleyen yıllarda bu konuda çalışmak isteyenlere yardımcı olmak hedeflendi.

1.5. Araştırmanın Hipotezleri

Ebeveyn tutumları ile ortaokul öğrencilerinin yaşam doyumu arasında bir ilişki var mıdır?

H1₀ : Ebeveyn tutumları ile ortaokul öğrencilerinin yaşam doyumu arasında bir ilişki yoktur.

H1₁ : Ebeveyn tutumları ile ortaokul öğrencilerinin yaşam doyumu arasında bir ilişki vardır.

Ebeveyn tutumları ile ortaokul öğrencilerinin sosyal becerileri arasında bir ilişki var mıdır?

H2₀ : Ebeveyn tutumları ile ortaokul öğrencilerinin sosyal becerileri arasında bir ilişki yoktur.

H2₁ : Ebeveyn tutumları ile ortaokul öğrencilerinin sosyal becerileri arasında bir ilişki vardır.

Ebeveynin eğitim düzeyi, sosyoekonomik düzeyi, çalışma durumu Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği (ABTÖ) alt boyutları arasında bir ilişki var mıdır?

H3₀ : Ebeveynin eğitim düzeyi, sosyoekonomik düzeyi, çalışma durumu ABTÖ alt boyutları arasında bir ilişki yoktur.

H3₁ : Ebeveynin eğitim düzeyi, sosyoekonomik düzeyi, çalışma durumu ABTÖ alt boyutları arasında bir ilişki vardır.

Ebeveynin eğitim düzeyi, sosyoekonomik düzeyi, çalışma durumu Ana Babalık Uygulamaları Ölçeği alt boyutları arasında bir ilişki var mıdır?

H4₀ : Ebeveynin eğitim düzeyi, sosyoekonomik düzeyi, çalışma durumu Ana Babalık Uygulamaları Ölçeği alt boyutları arasında bir ilişki yoktur

H4₁ : Ebeveynin eğitim düzeyi, sosyoekonomik düzeyi, çalışma durumu Ana Babalık Uygulamaları Ölçeği alt boyutları arasında bir ilişki vardır.

Ortaokul öğrencisinin cinsiyeti, kardeş konumu, kardeş sayısı Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği alt boyutları arasında bir ilişki var mıdır?

H5₀ : Ortaokul öğrencisinin cinsiyeti, kardeş konumu, kardeş sayısı Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği alt boyutları arasında bir ilişki yoktur.

H5₁ : Ortaokul öğrencisinin cinsiyeti, kardeş konumu, kardeş sayısı Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği alt boyutları arasında bir ilişki vardır.

Ortaokul öğrencisinin cinsiyeti, kardeş konumu, kardeş sayısı Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme (Messy) alt boyutları arasında bir ilişki var mıdır?

H6₀ : Ortaokul öğrencisinin cinsiyeti, kardeş konumu, kardeş sayısı Messy alt boyutları arasında bir ilişki yoktur.

H6₁ : Ortaokul öğrencisinin cinsiyeti, kardeş konumu, kardeş sayısı Messy alt boyutları arasında bir ilişki vardır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmada İstanbul ili Bahçelievler ilçesindeki ortaokul öğrencileri ve ebeveynlerine ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlar ülke, il, ilçe geneline göre değerlendirilmemelidir. Elde edilen veriler belirli zaman aralığında toplanmıştır, bu yüzden araştırma yapılan zaman dilimine göre değerlendirilmelidir.

Ebeveynler için herhangi bir yaş aralığı aranmazken; ortaokul öğrencileri için 12-14 yaş aralığından oluşmaktadır. 12-14 yaş grubu dışında kalan bireylere bu çalışmada ulaşmak amaçlanmamıştır. Veri toplanması için İstanbul Bahçelievler ilçesinde yaşayan ve belirlenen ortaokullarda öğrenim gören öğrencilere ve öğrencilerin anne veya babasına olması şartı aranmıştır. Her ne kadar ortaokul öğrencisi olsa da 12-14 yaş grubu dışında kalan 5. ve 6. sınıf öğrencilerinden veri toplanmamıştır. Ayrıca 14 yaş grubu olup da hazırlık ve lise öğrencisi olan öğrencilerden de veri alınmamıştır. Son olarak Covid-19 pandemi koşulları da araştırmanın sınırlılıkları arasındadır.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM VE TEKNİKLER

2.1. Araştırma Modeli

Araştırmanı Bu araştırmada ebeveyn tutumlarının ortaokul öğrencilerinde yaşam doyumu ve sosyal beceriler ile ilişki durumu incelenecektir.Yapılan araştırma ilişkisel ve kesitsel olup elde edilen veriler 24.12.2021-14.05.2022 tarihleri arasında toplanmıştır.

Araştırmada ‘Sosyodemografik Bilgi Formu’, Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği’, Ana Babalık Uygulamaları Ölçeği’, ‘Çok boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği’ ve Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği’ kullanılmıştır.

2.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, İstanbul ili 12-14 yaş aralığında olan ortaokul öğrencileri ve ebeveyni(anne ya da baba) oluşturmaktadır.

Araştırmanın örnekleme ise, bu evrenden Bahçelievler ilçesinden 2'si ortaokul ve 1'i imam hatip ortaokulu olmak üzere üç farklı devlet okulu seçilmiştir. Bu araştırma için 432 anne/baba ve çocukları örneklem grubunu oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan çocukların %47,2'si kız (n=204) ve %52,8'i erkek (n=228) olduğu tespit edilmiştir.

Pandemi sürecinden kaynaklı insanlara daha kolay ulaşabilmek adına kolay örneklem modeliyle elde edilen ölçüm araçları öncelikle online olarak sunulmuştur. Google form üzerinden online bir şekilde oluşturulan ölçek formları ise Whatsapp uygulaması aracılığı resmi izinler alınarak okul idaresini izni ve Okul Rehber Öğretmenlerinin desteği ile 3 okulun veli gruplarında kişilere paylaşılmıştır. Ancak yeterli katılım olmayınca tez danışmanının izin ve onayıyla yüz yüze uygulanmıştır. Yüz yüze uygulanmak için hazırlanan ölçekler çıktı alınarak çoğaltılmış ve katılımcılara dağıtılmıştır.

Yüz yüze uygulanan formlarda 8 kişinin ebeveyn ya da öğrenci formu eksik olmasından kaynaklı dikkate alınmamıştır. Online oluşturulan Google formdan ise 20; yüz yüze ise 412 kişiye ulaşılmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Araştırmada veri toplama seçeneği olarak anket yöntemi tercih edilmiştir. Elde edilen verilerin sonuçlarına IBM SPSS Statistic 22.0 programı ile bakılmıştır. Sonuçların anlamlı olup olmaması .05 üzerinden bakılmıştır. Örneklemeye ait sonuç tablolarında öncelik sırasını kişi sayısı (n), frekans (f), ve yüzdelik (%) aritmetik ortalama ($\bar{x}$) vb. ifadelerle açıklanmıştır.

Verilerin istatistiği SPSS'e atıldıktan sonra normal dağılımı için Pearson Pearson Korelasyon Katsayısından yararlanılmıştır. Bu dağılımın değerleri ± 2 arasında gidip gelmektedir. Korelasyon tablosu yapılırken iki değişken arasındaki ilişkinin miktarına ve bu iki değişken arasındaki ilişkiye bakılmaktadır (Büyüköztürk, 2016).

Değişkenler normal dağılımı uydukları tespit edildikten sonra; iki bağımsız grubun karşılaştırılması örnekleminde Bağımsız Gruplar T-Testi kullanırken, üç grubun karşılaştırılması örnekleminde ise Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Anova (varyans analizi)'nin anlamlı çıkması sonucunda bu anlamın hangi değişkenin sebep olduğuna bulmak amacıyla Tukey testine de bakılmıştır.

2.4. Katılımcılar

İstanbul Bahçelievler ilçesinde yaşayan ve belirlenen üç ortaokuldan 432 ebeveyni ve çocuğu bu araştırmaya gönüllü olarak katılmışlardır. Katılımcılar ölçek formlarına araştırmacı tarafından elden dağıtılarak ve Google Form üzerinden oluşturulan ölçek formlarını Whatsapp uygulaması üzerinden ulaşmışlardır.

Tablo 1.Katılımcıların sosyodemografik değişkenlere göre dağılımı

Frekans tablosu		
Yaşınız	N	%
12	29	6.7
13	240	55.6
14	163	37.7
Okul		
15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu	113	26.2
Şehit Oktay Demiryürek Ortaokulu	144	33.3
Vali Recep Yazıcıoğlu Ortaokulu	175	40.5
Baba Eğitim durumu		
Okuma yazma bilmiyor	4	.9
Okuma yazma biliyor	4	.9
İlkokul mezunu	156	36.1
Ortaokul mezunu	98	22.7
Lise Mezunu	115	26.6
Üniversite mezunu	47	10.9
Yüksek Lisans/Doktora	8	1.9
Anne Eğitim durumu		
Okuma yazma bilmiyor	27	6.3
Okuma yazma biliyor	22	5.1
İlkokul mezunu	164	38.0
Ortaokul mezunu	94	21.8
Lise Mezunu	99	22.9
Üniversite mezunu	24	5.6
Yüksek Lisans/Doktora	2	.5
Anne çalışıyor mu?		
Hayır	327	75.7
Evet	105	24.3
Baba çalışıyor mu?		
Hayır	25	5.8
Evet	407	94.2
Aile gelir		
999 tl'ye kadar	11	2.5
1000-1999 tl arası	22	5.1
2000-2999 tl arası	40	9.3
3000-3999 tl arası	73	16.9
4000-4999 tl arası	92	21.3
5000 tl ve daha fazla	194	44.9
Ailedeki birey sayısı		
3 kişi	170	39.4
4-5 kişi	203	47.0
6-7 kişi	41	9.5
8-9 kişi	13	3.0
10 ve üstü	5	1.2

Araştırmaya katılan kişilerin yaş gruplarına göre dağılımı Tablo 1.' de gösterilmiştir. Elde edilen verilere göre 12 yaşında olan kişilerin sayısı n=29 (%6.7), 13 olan kişilerin sayısı n=240 (%55.6), 14 olan kişilerin sayısı n=163 (%37.7) olarak saptanmıştır.

Araştırmaya katılan kişilerin hangi okulda eğitim gördüklerine göre dağılımı Tablo 1.' de gösterilmiştir. Elde edilen verilere göre 15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu'nda eğitim görenlerin sayısı n=113 (%26.2), Şehit Oktay

Demiryürek Ortaokulu'nda eğitim görenlerin sayısı n=144 (%33.3), Vali Recep Yazıcıoğlu Ortaokulu'nda eğitim görenlerin sayısı n=175 (%40.5) olarak saptanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin babaların eğitim durumuna göre dağılımı Tablo 1.' de gösterilmiştir. Elde edilen verilere göre okuma yazma bilmeyenlerin sayısı n=4 (%0.9), sadece okuma yazma bilenlerin sayısı n=4 (%0.9), ilkokulu mezunu olanların sayısı n=156 (%36.1), ortaokul mezunu olanların sayısı n=98 (%22.7), lise mezunu olanların sayısı n=115 (%26.6), üniversite mezunu olanların sayısı n=47 (%10.9) ve yüksek lisans/doktora mezunu olanların sayısı n=8 (%1.9), olarak saptanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerin eğitim durumuna göre dağılımı Tablo 1.' de gösterilmiştir. Elde edilen verilere göre okuma yazma bilmeyenlerin sayısı n=27 (%6.3), sadece okuma yazma bilenlerin sayısı n=22 (%5.1), ilkokulu mezunu olanların sayısı n=164 (%38.0), ortaokul mezunu olanların sayısı n=94 (%21.8), lise mezunu olanların sayısı n=99 (%22.9), üniversite mezunu olanların sayısı n=24 (%5.6) ve yüksek lisans/doktora mezunu olanların sayısı n=2 (%0.5), olarak saptanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin annelerinin çalışma durumlarına göre dağılımı Tablo 1.' de gösterilmiştir. Elde edilen verilere göre çalışmayan kişilerin sayısı n=327 (%75.7) ve çalışan kişilerin sayısı n=105 (%24.3) olarak saptanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının çalışma durumlarına göre dağılımı Tablo 1.' de gösterilmiştir. Elde edilen verilere göre çalışmayan kişilerin sayısı n=25 (%5.8) ve çalışan kişilerin sayısı n=407 (%94.2) olarak saptanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin aile gelir düzeyine göre dağılımı Tablo 1.' de gösterilmiştir. Elde edilen verilere göre gelir düzeyi 999'tlye kadar olanların sayısı n=11 (%2.5), gelir düzeyi 1000-1999' tl arası olanların sayısı n=22 (%5.1), gelir düzeyi 2000-2999 tl arası olanların sayısı n=40 (%9.3), gelir düzeyi 3000-3999 tl arası olanların sayısı n=73 (%1.69), gelir düzeyi 4000-4999 tl arası olanların sayısı n=92 (%21.3) ve gelir düzeyi 5000 tl ve daha fazla olanların sayısı n=194 (%44.9) olarak saptanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin ailedeki birey sayısına göre dağılımı Tablo 1.' de gösterilmiştir. Elde edilen verilere göre birey sayısı 3 kişi olanların sayısı n=170 (%39.4), birey sayısı 4-5 kişi olanların sayısı n=203 (%47.0), birey sayısı 6-7 kişi olanların sayısı n=41 (%9.5), birey sayısı 8-9 kişi olanların sayısı n=13 (%3.0) ve birey sayısı 10 ve üstü olanların sayısı n=5 (%1.2) olarak saptanmıştır.

2.5. Veri Toplama Araçları

Yaş gruplarını ele alarak bireylerin yaşam doyumlarını, sosyal becerilerini, anne-baba tutumlarını anlamak ve ölçmek adına birçok ölçüm aracı yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu ölçeklerden doğru ve amacına uygun şekilde ölçüm yapması önemli olan bir kısımdır. Ölçekler ölçtükleri özellikler, alt boyutları ve madde sayıları vb. bakımından birbirinden değişkenlik gösterir. Araştırmanın verileri Sosyodemografik Bilgi Formu, Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği (ABTÖ), Ana Babalık Uygulamaları Ölçeği (ABUÖ) , Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği ve Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği ölçekleri kullanılarak elde edilmiştir.

2.5.1. Sosyodemografik Bilgi Formu

Araştırmacı katılımcılardan bilgi almak için bir form oluşturmuştur. Bu form da katılımcılara, ad ve soyadlarını, cinsiyetlerini, yaşlarını, doğum tarihlerini, sınıflarını, katılımcının okuduğu okulunu, anne ve babanın öğrenim durumunu, anne ve babanın çalışma durumunu, ailenin maddi gelirini, ailedeki birey sayısını ve katılımcının kaçınıcı kardeş olduğu sorularından oluşan toplam 13 soru sorulmuştur. 13 soruya ortalama 1-2 dakika içinde yanıt verilebilmektedir. Sorular en az bir en fazla 7 şıktan oluşan çoktan seçmeli sorulardır.

2.5.2. Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği (ABTÖ)

Yapılan çalışmada ABTÖ anne ya da babanın sahip olduğu tutumu ölçmek amacıyla kullanılmıştır. Ölçek çalışmaya katılan ebeveynden biri tarafından doldurulmuştur. 13 madde Demokratik tutumu, 10 madde Baskıcı ve Otoriter tutumu

ve 12 madde Aşırı Hoşgörülü tutumu ölçmek üzere toplam 35 maddeden oluşmuştur. ABTÖ Özyürek (2018) tarafından geliştirilmiş, geçerlik ve güvenirliği kendisi tarafından yapılmıştır.

Demokratik tutumu ölçen maddeler; 1, 6, 10, 16, 19, 25, 26, 28, 29, 30, 32, 33, 35, baskıcı ve otoriter tutumu ölçen maddeler; 3, 4, 9, 11, 17, 20, 23, 27, 31, 34, aşırı hoşgörülü tutumu ölçen maddeler; 2, 5, 7, 8, 12, 13, 14, 15, 18, 21, 22, 24' tür. Her alt boyuttan alınan yüksek puan o tutumun baskın olduğunu gösterir. Yanıtlanan maddeler 5'li derecelendirme yöntemi kullanılarak "Hiç katılmıyorum" karşılığı 1, "Katılmıyorum" karşılığı 2, "Kısmen katılıyorum" karşılığı 3, "Katılıyorum" karşılığı 4, "Tamamen katılıyorum" karşılığı 5 olarak değerlendirilmiştir.

Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeğinin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı alt boyutlarında demokratik tutumda 0,83, baskıcı ve otoriter tutumda 0,83 ve aşırı hoşgörü tutumda 0,75 olarak ölçülmüştür.

ABTÖ'de bulunan örnek sorulardan biri 'Çocuğum ile göz teması kurar ve sözünü kesmeden dinlerim' şeklindedir.

2.5.3. Ana Babalık Uygulamaları Ölçeği (ABUÖ)

"Kahraman, Yılmaz Irmak ve Başokçu (2017) tarafından geliştirilen 4'lü likert tipi, altı alt boyut içeren toplam 52 maddelik bir ölçek olup, ana babaların ilköğretim çağındaki çocuğuna yönelik olumlu ve olumsuz uygulamalarını değerlendirmektedir. Ölçekte Olumlu Problem Çözme Alt Ölçeği, Olumsuz Problem Çözme Alt Ölçeği, İşlevsel Aile Alt Ölçeği, Aşırı Müdahalecilik Alt Ölçeği, Tutarsızlık Alt Ölçeği, Etkileşim Alt Ölçeği olmak üzere 6 alt ölçek bulunmaktadır. Ölçekten minimum 52 puan maksimum 208 puan alınmaktadır. Yanıtlanan maddeler 4'lülikert yöntemi kullanılarak "Asla" karşılığı 1, "Ara Sıra" karşılığı 2, "Sıklıkla" karşılığı 3, "Her Zaman" karşılığı 4, olarak değerlendirilmiştir. Ölçekten elde edilen yüksek puanlar sağlıklı ana babalık uygulamalarının daha fazla olduğunu göstermektedir. Ölçeğin 2, 5, 6, 7, 8, 10, 15, 17, 20, 21, 23, 25, 26, 27, 29, 31, 33, 38, 39, 41, 42, 45, 47, 48, 50, 52. maddeleri ters çevrilmiştir" (Kahraman, Yılmaz Irmak, 2019).

ABUÖ'nün Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0.91 olarak hesaplanmıştır. Alt boyutlarında ise Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı Olumlu Problem Çözme 0.79, Olumsuz Problem Çözme 0.80, İşlevsel Aile 0.77, Aşırı Müdahalecilik 0.77, Tutarsızlık 0.65, Etkileşim 0.65 olarak ölçülmüştür (Kahraman, Yılmaz Irmak ve Başokçu, 2017).

ABUÖ'de bulunan örnek sorulardan biri 'Çocuğunuzla ne sıklıkla oyun oynarsınız?' şeklindedir.

2.5.4. Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği (ÇÖYDÖ)

Ölçek, Huebner (1994) tarafından ergenlerin yaşam doyumlarını ölçmek üzere geliştirilen ve Çivitçi (2007) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır (Çivitçi, 2009). Ölçek dördümlük likert tipi, beş alt boyut içeren toplam 36 maddelik bir ölçektir. Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeğinin beş alt boyutlarından alınan puanlarla birlikte kişinin genel yaşam doyum puanı elde edilmektedir.

Ölçeğin Arkadaş alt boyutunu ölçen maddeler; 1-4-11-12-15-22-27-34, Okul alt boyutunu ölçen maddeler; 3-6-9-13-19-21-23-24, Çevre alt boyutunu ölçen maddeler; 25-29-30-32-33-35-36, Aile alt boyutunu ölçen maddeler; 7-8-17-18-20-26-28, Benlik alt boyutunu ölçen maddeler: 2-5-10-14-16-31'dir. Ölçeğin 23-4-9-13-22-25-30-32-35 maddeleri ters çevrilmektedir. Ölçekten alınan puan arttıkça, yaşam doyumunu düzeyi de artmaktadır. Yanıtlanan maddeler 4'lü derecelendirme yöntemi kullanılarak "Hiçbir zaman" karşılığı 1, "Bazen" karşılığı 2, "Sık sık" karşılığı 3, "Her zaman" karşılığı 4, olarak değerlendirilmiştir.

Ölçek Huebner tarafından geliştirilen ÇÖYDÖ Türkçeye çevrilmiş formu kullanılmıştır. Çok boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği'nin Croanbach alfa iç tutarlık güvenilirlik katsayıları ise, "arkadaş" alt ölçeği için .74, "okul" alt ölçeği için .75, "çevre" alt ölçeği için .76, "aile" alt ölçeği için .73, "benlik" alt ölçeği için .76 ve yaşam doyumunu "toplam" puanı için ise .75'dir (Ünal, 2018). Çivitçi(2009)'ye göre alt boyutları ve toplam puanı için hesaplanan test-tekrar test ($r = .70$ ve $r = .86$ arasında) ve iç tutarlık ($r = .70$ ve $r = .85$ arasında) katsayıları güvenilir bir ölçme aracını olduğunu göstermektedir.

ÇÖYDÖ'de bulunan örnek sorulardan biri 'Anne-babam ve ben birlikte eğlenceli şeyler yaparız.' Şeklindedir.

2.5.5. Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (MESSY)

Ölçek J.L. Matson, A.F. Rotatory ve W.J.Hessel(1983) tarafından 12-14 yaş arası çocuklardaki sosyal becerileri ölçek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe uyarlaması, geçerlik ve güvenirlik çalışması Bacanlı ve Erdoğan (2003) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin öğretmen ve öğrenci formları bulunmaktadır (Bacanlı ve Erdoğan, 2003). Ölçeğin orijinal hali 62 maddeden oluşmakta iken faktör yükü düşük olanlar çıkartılmış ve 47 maddelik son haline ulaşılmıştır (Deniz, Kapıcıoğlu ve ark., 2018). Ölçeğin geçerliliği 0.81 bulunmuştur (Erdoğan, 2002). Ölçek beşli likert tipi, beş alt boyut (kendine güvenlilik, olumlu sosyal davranışlar uygun olmayan atılganlık, fevrilik, kıskançlık/içe kapanıklık) içmektedir. Ölçeğin bu beş alt boyutlarından uygun sosyal beceriler; kendine güvenlilik boyutu Olumlu Sosyal Davranışlar kısmına girerken, uygun olmayan atılganlık, fevrilik, kıskançlık/içe kapanıklık boyutları ise Olumsuz Sosyal Davranışlar kısmına adı altında 2 boyut olarak toplanmıştır.

Ölçekten alınabilecek en düşük puan 47 en yüksek 235'tir. Ölçekte 23 madde uygun sosyal becerileri, 21 madde uygun olmayan atılganlığı, 5 madde fevriliği, 5 madde kendine güvenliliği ve 4 madde ise kıskançlık/içe kapanıklığı ölçmektedir. Her alt boyuttan alınan yüksek puan, sosyal beceri düzeyinin (olumlu/olumsuz) baskın olduğunu gösterir. Yanıtlanan maddeler 5'li derecelendirme yöntemi kullanılarak "Hiç uygun değil" karşılığı 1, "Bana pek uygun değil" karşılığı 2, "Bana biraz uygun" karşılığı 3, "Bana oldukça uygun" karşılığı 4 ve "Bana tamamen uygun" karşılığı 5 olarak değerlendirilmiştir.

MESSY' de bulunan örnek sorulardan biri 'İnsanlarla konuşurken onların yüzüne bakarm.' şeklindedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

3.1. Değişkenler Arasındaki İlişkilere Yönelik Bulgular

Tablo 2. Demokratik tutum, baskıcı-otoriter tutum- aşırı hoşgörölü tutum, Ana Babalık Uygulamaları Ölçeği toplam puan, Çöydö arkadaş, okul, çevre, aile ve benlik alt boyutları, Messy ölçeği olumlu sosyal davranışlar ve olumsuz sosyal davranışlar alt boyutları arasındaki ilişki

Korelasyon Tablosu	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.Demokratik Tutum	-	,23**	,14**	,56**	,08	,15**	,19**	,31**	,22**	-,23**	,15**
2.Baskıcı Otoriter Tutum		-	,13**	-,02	,13**	,15**	,01	,04	,11*	-,08	,15**
3.Aşırı Hoşgörölü Tutum			-	-,08	-,01	,03	,01	,05	,09	-,01	-,02
4.Ana Babalık Uygulamaları Ölçeği				-	,12*	,16**	,25**	,35**	,22**	-,01	,15**
5.ÇÖYDÖ- Arkadaş					-	,14**	,23**	,27**	,43**	-,20**	,54**
6.ÇÖYDÖ- Okul						-	,28**	,27**	,29**	-,27**	,22**
7.ÇÖYDÖ- Çevre							-	,55**	,43**	-,32**	,25**
8.ÇÖYDÖ- Aile								-	,59**	-,44**	,35**
9.ÇÖYDÖ- Benlik									-	-,35**	,49**
10.MESSY- Olumsuz Sosyal Davranışlar										-	-,40**
11.MESSY- Olumlu Sosyal Davranışlar											-

*p<,05 **p<,01

Demokratik tutum, baskıcı-otoriter tutum- aşırı hoşgörölü tutum, Ana Babalık Uygulamaları Ölçeği toplam puan, Çöydö arkadaş, okul, çevre, aile ve benlik alt boyutları, Messy ölçeği olumlu sosyal davranışlar ve olumsuz sosyal davranışlar alt boyutları arasındaki korelasyonel ilişkiye bakılmıştır. Buna göre demokratik tutum ile baskıcı ve otoriter tutum toplam puanları ($r = .233, p < .01$), aşırı hoşgörölü tutum toplam puanları ($r = .144, p < .01$), ana babalık uygulamaları ölçeği toplam puanları ($r = .560, p < .01$), Çöydö okul alt boyutu toplam puanları ($r = .155, p < .01$), Çöydö çevre alt boyutu toplam puanları ($r = .187, p < .01$), Çöydö aile alt boyutu toplam puanları ($r = .307, p < .01$), Çöydö benlik alt boyutu toplam puanları ($r = .219, p < .01$) ve Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları ($r = .152, p < .01$) arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer bir ifade ile katılımcıların demokratik tutum toplam puanları arttıkça otoriter tutum, aşırı hoşgörölü tutum ve ana babalık uygulamaları ölçeği, Çöydö okul/çevre/aile/benlik alt boyutları ve Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları da artmaktadır. Ancak demokratik tutum ile Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları ($r = -.230, p < .01$) arasında negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer bir ifade ile katılımcıların demokratik tutum puanları arttıkça Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları azalmaktadır.

Baskıcı ve otoriter tutum ile aşırı hoşgörölü tutum toplam puanları ($r = .130, p = .01$), Çöydö arkadaş alt boyutu toplam puanları ($r = .131, p = .01$), Çöydö okul alt boyutu toplam puanları ($r = .153, p = .01$), Çöydö benlik alt boyutu toplam puanları ($r = .113, p = .02$) ve Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları ($r = .146, p < .01$) arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer bir ifade ile katılımcıların baskıcı ve otoriter tutum toplam puanları arttıkça aşırı hoşgörölü tutum, Çöydö arkadaş/okul/benlik alt boyutları ve Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları da artmaktadır.

Ana babalık uygulamaları ölçeği toplam puanları ile Çöydö arkadaş alt boyutu toplam puanları ($r = .116, p = .02$), Çöydö okul alt boyutu toplam puanları ($r = .161, p < .01$), Çöydö çevre alt boyutu toplam puanları ($r = .245, p < .01$), Çöydö aile alt boyutu toplam puanları ($r = .347, p < .01$), Çöydö benlik alt boyutu toplam puanları ($r = .216, p < .01$) ve Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları ($r = .146, p < .01$) arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer bir ifade ile katılımcıların ana babalık uygulamaları ölçeği toplam puanları arttıkça Çöydö arkadaş/okul/çevre/aile/benlik alt boyutları ve Messy olumlu sosyal

beceriler alt boyutu toplam puanları da artmaktadır. Ancak ana babalık uygulamaları ölçeği toplam puanları ile Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları ($r = -.202, p < .01$) arasında negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer bir ifade ile katılımcıların ana babalık uygulamaları ölçeği toplam puanları arttıkça Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları azalmaktadır.

Çöydö arkadaş alt boyutu toplam puanları ile Çöydö okul alt boyutu toplam puanları ($r = .143, p < .01$), Çöydö çevre alt boyutu toplam puanları ($r = .228, p < .01$), Çöydö aile alt boyutu toplam puanları ($r = .272, p < .01$), Çöydö benlik alt boyutu toplam puanları ($r = .434, p < .01$) ve Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları ($r = .539, p < .01$) arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer bir ifade ile katılımcıların Çöydö arkadaş alt boyutu toplam puanları arttıkça Çöydö okul/çevre/aile/benlik alt boyutları ve Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları da artmaktadır. Ancak Çöydö arkadaş alt boyutu toplam puanları ile Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları ($r = -.267, p < .01$) arasında negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer bir ifade ile katılımcıların Çöydö arkadaş alt boyutu toplam puanları arttıkça Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları azalmaktadır.

Çöydö okul alt boyutu toplam puanları ile Çöydö çevre alt boyutu toplam puanları ($r = .280, p < .01$), Çöydö aile alt boyutu toplam puanları ($r = .274, p < .01$), Çöydö benlik alt boyutu toplam puanları ($r = .298, p < .01$) ve Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları ($r = .223, p < .01$) arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer bir ifade ile katılımcıların Çöydö okul alt boyutu toplam puanları arttıkça Çöydö çevre/aile/benlik alt boyutları ve Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları da artmaktadır. Ancak Çöydö okul alt boyutu toplam puanları ile Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları ($r = -.322, p < .01$) arasında negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer bir ifade ile katılımcıların Çöydö okul alt boyutu toplam puanları arttıkça Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları azalmaktadır.

Çöydö çevre alt boyutu toplam puanları ile Çöydö aile alt boyutu toplam puanları ($r = .554, p < .01$), Çöydö benlik alt boyutu toplam puanları ($r = .437, p < .01$) ve Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları ($r = .253, p < .01$) arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer bir ifade ile

katılımcıların Çöydö çevre alt boyutu toplam puanları arttıkça Çöydö aile/benlik alt boyutları ve Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları da artmaktadır. Ancak Çöydö çevre alt boyutu toplam puanları ile Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları ($r = -.397, p < .01$) arasında negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer bir ifade ile katılımcıların Çöydö çevre alt boyutu toplam puanları arttıkça Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları azalmaktadır.

Çöydö aile alt boyutu toplam puanları ile Çöydö benlik alt boyutu toplam puanları ($r = .591, p < .01$) ve Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları ($r = .350, p < .01$) arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer bir ifade ile katılımcıların Çöydö aile alt boyutu toplam puanları arttıkça Çöydö benlik alt boyutları ve Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları da artmaktadır. Ancak Çöydö aile alt boyutu toplam puanları ile Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları ($r = -.440, p < .01$) arasında negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer bir ifade ile katılımcıların Çöydö aile alt boyutu toplam puanları arttıkça Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları azalmaktadır.

Çöydö benlik alt boyutu toplam puanları ile Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları ($r = -.358, p < .01$) arasında negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer bir ifade ile katılımcıların Çöydö benlik alt boyutu toplam puanları arttıkça Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları azalmaktadır. Ancak Çöydö benlik alt boyutu toplam puanları ile Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları ($r = .499, p < .01$) arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer bir ifade ile katılımcıların Çöydö benlik alt boyutu toplam puanları arttıkça Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları da artmaktadır.

Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları ile olumlu sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları arasında ($r = -.405, p < .01$) arasında negatif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer bir ifade ile katılımcıların Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları arttıkça olumlu sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları azalmaktadır.

Tablo 3. Demokratik tutum, baskıcı-otoriter tutum- aşırı hoşgörölü tutum, Ana Babalık Uygulamaları Ölçeği toplam puan, Çöydö arkadaş, okul, çevre, aile ve benlik alt boyutları, Messy ölçeği olumlu sosyal davranışlar ve olumsuz sosyal davranışlar alt boyutlarının cinsiyet değışkenine göre karşılaştırılması

T- Test Tablosu							
	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	Ss	Sd	t	P
Demokratik Tutum	Kadın	321	53.47	9.19	430	-.597	.551
	Erkek	111	53.90	6.86			
Baskıcı Otoriter Tutum	Kadın	321	38.02	5.65	430	2.948	.003**
	Erkek	111	36.43	5.63			
Aşırı Hoşgörölü Tutum	Kadın	321	33.10	6.01	430	.758	.449
	Erkek	111	32.66	6.17			
Ana Babalık Uygulamaları Ölçeği	Kadın	321	157.64	16.67	430	-1.715	.087
	Erkek	111	160.44	17.81			
ÇÖYDÖ-Arkadaş	Kadın	204	27.22	4.41	430	1.624	.105
	Erkek	228	26.50	4.72			
ÇÖYDÖ-Okul	Kadın	204	22.14	3.09	430	2.596	.010*
	Erkek	228	21.38	3.03			
ÇÖYDÖ-Çevre	Kadın	204	20.32	5.53	377.735	-3.447	.001**
	Erkek	228	21.96	4.21			
ÇÖYDÖ- Aile	Kadın	204	22.19	5.03	383.800	-4.690	.000**
	Erkek	228	24.25	3.94			
ÇÖYDÖ-Benlik	Kadın	204	18.17	3.89	411.193	-2.338	.020*
	Erkek	228	19.00	3.50			
MESSY-Olumsuz Sosyal Davranışlar	Kadın	204	39.31	10.55	430	-.042	.967
	Erkek	228	39.35	10.13			
MESSY-Olumlu Sosyal Davranışlar	Kadın	204	98.71	11.99	430	.821	.412
	Erkek	228	97.72	13.06			

Araştırmaya katılan kişilerin baskıcı otoriter tutum alt boyutu toplam puanlarının cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir ($t_{(430)}=$

2.948 , $p<.05$). Kadınların baskıcı otoriter tutum alt boyutu toplam puanlarının ($\bar{x}=38.02$) erkeklere ($\bar{x}=36.43$) göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Araştırmaya katılan kişilerin Çöydö okul alt boyutu toplam puanlarının cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir ($t_{(430)}= 2.596$, $p<.05$). Kadınların Çöydö okul alt boyutu toplam puanlarının ($\bar{x}=22.14$) erkeklere ($\bar{x}=21.38$) göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Araştırmaya katılan kişilerin Çöydö çevre alt boyutu toplam puanlarının cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir ($t_{(377.735)}= -3.447$, $p<.05$). Kadınların Çöydö çevre alt boyutu toplam puanlarının ($\bar{x}=20.32$) erkeklere ($\bar{x}=21.96$) göre daha düşük olduğu saptanmıştır.

Araştırmaya katılan kişilerin Çöydö aile alt boyutu toplam puanlarının cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir ($t_{(383.800)}= -4.690$, $p<.05$). Kadınların Çöydö aile alt boyutu toplam puanlarının ($\bar{x}=22.19$) erkeklere ($\bar{x}=24.25$) göre daha düşük olduğu saptanmıştır.

Araştırmaya katılan kişilerin Çöydö benlik alt boyutu toplam puanlarının cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir ($t_{(411.193)}= -2.338$, $p<.05$). Kadınların Çöydö benlik alt boyutu toplam puanlarının ($\bar{x}=18.17$) erkeklere ($\bar{x}=19.00$) göre daha düşük olduğu saptanmıştır.

Araştırmaya katılan kişilerin Messy olumsuz ve olumlu sosyal davranışlar alt boyutu toplam puanlarının cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar göstermediği tespit edilmiştir ($t_{(430)}= -.042$, $p<.05$ ve $t_{(430)}= .821$, $p<.05$).

Tablo 4. Demokratik tutum, baskıcı-otoriter tutum- aşırı hoşgörölü tutum, Ana Babalık Uygulamaları Ölçeği toplam puan, Çöydö arkadaş, okul, çevre, aile ve benlik alt boyutları, Messy ölçeği olumlu sosyal davranışlar ve olumsuz sosyal davranışlar alt boyutlarının annenin çalışma durumuna göre karşılaştırılması

T- Test Tablosu							
	Annenin çalışma durumu	N	$\bar{x}$	Ss	Sd	T	P
Demokratik Tutum	Çalışıyor	105	55.04	7.04	430	2.115	.035*
	Çalışmıyor	327	53.27	7.61			
Baskıcı Otoriter Tutum	Çalışıyor	105	37.74	5.68	430	1.168	.243
	Çalışmıyor	327	36.99	5.69			
Aşırı Hoşgörölü Tutum	Çalışıyor	105	33.46	6.41	430	1.148	.252
	Çalışmıyor	327	32.68	5.98			
Ana Babalık Uygulamaları Ölçeği	Çalışıyor	105	160.26	16.75	430	.791	.429
	Çalışmıyor	327	158.75	17.06			
ÇÖYDÖ-Arkadaş	Çalışıyor	105	27.14	4.69	430	.758	.449
	Çalışmıyor	327	26.75	4.55			
ÇÖYDÖ-Okul	Çalışıyor	105	21.56	3.10	430	-.692	.489
	Çalışmıyor	327	21.80	3.07			
ÇÖYDÖ-Çevre	Çalışıyor	105	20.68	5.23	430	-1.207	.228
	Çalışmıyor	327	21.35	4.84			
ÇÖYDÖ- Aile	Çalışıyor	105	23.22	5.12	430	-.138	.891
	Çalışmıyor	327	23.29	4.43			
ÇÖYDÖ-Benlik	Çalışıyor	105	18.94	3.85	430	1.045	.297
	Çalışmıyor	327	18.50	3.66			
MESSY-Olumsuz Sosyal Davranışlar	Çalışıyor	105	40.28	11.11	430	1.085	.279
	Çalışmıyor	327	39.03	10.04			
MESSY-Olumlu Sosyal Davranışlar	Çalışıyor	105	99.01	10.73	212.376	.857	.393
	Çalışmıyor	327	13.10	.72			

Araştırmaya katılan kişilerin demokratik tutum alt boyutu toplam puanlarının annenin çalışma durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar gösterdiği tespit

edilmiştir ($t_{(430)} = 2.115$, $p < .05$). Çalışan annelerin demokratik tutum alt boyutu toplam puanlarının ($\bar{x} = 55.04$) çalışmayan annelere ($\bar{x} = 53.27$) göre daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 5. Demokratik tutum puanlarının yaş değişkenine göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu						
Yaş	N	$\bar{x}$	SS			
12	29	54.89	5.83			
13	240	54.08	7.38			
14	163	52.92	7.91			
ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	P	Anlamlı fark
Gruplar arası	175.10	2	87.55	1.555	,212	-
Gruplar içi	24152.96	429	56.30			
Toplam	24328.07	431				

Araştırmaya katılan kişilerin demokratik tutum alt boyutu toplam puanları ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(2,431)} = 1.55$, $p > .05$).

Tablo 6.Baskıcı ve Otoriter tutum puanlarının yaş değişkenine göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu			
Yaş	N	$\bar{x}$	SS
12	29	37.24	6.20
13	240	36.90	5.69
14	163	37.57	5.61

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	P	Anlamlı fark
Gruplar arası	44.57	2	22.28	.686	.504	-
Gruplar içi	13930.70	429	32.47			
Toplam	13975.27	431				

Araştırmaya katılan kişilerin baskıcı ve otoriter tutum alt boyutu toplam puanları ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(2,431)}=.68$, $p>.05$).

Tablo 7. Aşırı hoşgörölü tutum puanlarının yaş değışkenine göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu						
Yaş	N	$\bar{x}$	SS			
12	29	31.55	4.52			
13	240	32.70	6.00			
14	163	33.34	6.44			
ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	94.17	2	47.08	1.268	.282	-
Gruplar içi	15927.82	429	37.12			
Toplam	16021.99	431				

Araştırmaya katılan kişilerin aşırı hoşgörölü tutum alt boyutu toplam puanları ile yaş değışkeni arasında istatıksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(2,431)}=.28$, $p>.05$).

Tablo 8. Ana babalık uygulamaları ölçeği toplam puanlarının yaş değişkenine göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu			
Yaş	N	$\bar{x}$	SS
12	29	158.55	16.90
13	240	160.91	16.69
14	163	156.58	17.18

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	1828.28	2	914.14	3.201	.042*	13-14
Gruplar içi	122496.96	429	285.54			
Toplam	124325.25	431				

*p<.05 ise anlamlı değer

Araştırmaya katılan kişilerin ana babalık uygulamaları ölçeği toplam puanlarının ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($F_{(2,431)}=3.201$, $p<.05$). Bu anlamlı farklılığın hangi gruplarda olduğunu tespit edebilmek amacıyla Tukey analizi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre 13 yaşında olan kişilerin ebeveynlerinin ana babalık uygulamaları ölçeğinden aldıkları puanlar ($\bar{x}=160.91$) 14 yaşında olan kişilerin ebeveynlerinin ana babalık uygulamaları ölçeğinden aldıkları puanlardan ($\bar{x}=156.58$) yüksektir.

Tablo 9.Çöydö arkadaş alt boyutu toplam puanlarının yaş değişkenine göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu			
Yaş	N	$\bar{x}$	SS
12	29	25.10	5.04
13	240	26.88	4.72
14	163	27.10	4.25

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	P	Anlamlı fark
Gruplar arası	99.26	2	49.63	2.371	.095	-
Gruplar içi	8978.65	429	20.92			
Toplam	9077.91	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Çöydö arkadaş alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(2,431)}=.37, p>.05$).

Tablo 10.Çöydö okul alt boyutu toplam puanlarının yaş değişkenine göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu			
Yaş	N	$\bar{x}$	SS
12	29	21.55	3.12
13	240	21.82	3.09
14	163	21.66	3.06

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark

Gruplar arası	3.56	2	1.78	.187	.829	-
Gruplar içi	4084.91	429	9.52			
Toplam	4088.47	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Çöydö okul alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(2,431)}=.19$, $p>.05$).

Tablo 11. Çöydö çevre alt boyutu toplam puanlarının yaş değişkenine göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu						
Yaş	N		$\bar{x}$		SS	
12	29		21.89		4.58	
13	240		21.33		5.13	
14	163		20.85		4.71	
ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	37.27	2	18.63	.762	.468	-
Gruplar içi	10499.77	429	24.47			
Toplam	10537.05	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Çöydö çevre alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(2,431)}=.76$, $p>.05$).

Tablo 12.Çöydö aile alt boyutu toplam puanlarının yaş değişkenine göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu			
Yaş	N	$\bar{x}$	SS
12	29	23.27	5.16
13	240	23.23	4.62
14	163	23.35	4.49

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	1.45	2	.72	.034	.966	-
Gruplar içi	9136.08	429	21.29			
Toplam	9137.54	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Çöydö aile alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(2,431)}=.03$, $p>.05$).

Tablo 13. Çöydö benlik alt boyutu toplam puanlarının yaş değişkenine göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu			
Yaş	N	$\bar{x}$	SS
12	29	19.20	3.53
13	240	18.57	3.64
14	163	18.57	3.85

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark

Gruplar arası	10.94	2	5.47	.396	.673	-
Gruplar içi	5935.49	429	13.83			
Toplam	5946.44	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Çöydö benlik alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(2,431)}=.39$, $p>.05$).

Tablo 14.Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu toplam puanlarının yaş değişkenine göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu						
Yaş	N		$\bar{x}$		SS	
12	29		40.72		11.30	
13	240		38.55		9.66	
14	163		40.24		11.01	

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	338.95	2	169.47	1.596	.204	-
Gruplar içi	45561.37	429	106.20			
Toplam	45900.33	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(2,431)}=1.59$, $p>.05$).

Tablo 15. Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu toplam puanlarının yaş değişkenine göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu			
Yaş	N	$\bar{x}$	SS
12	29	98.92	11.38
13	240	98.02	12.33
14	163	98.30	13.15

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	23.66	2	11.82	.075	.928	-
Gruplar içi	67725.31	429	158.60			
Toplam	67748.97	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(2,431)}=.07$, $p>.05$).

Tablo 16. Demokratik tutum puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu			
Eğitim durumu	N	$\bar{x}$	SS
Okuma yazma bilmiyor	27	51.48	9.92
Okuma yazma biliyor	22	52.22	7.84
İlkokul mezunu	164	53.05	7.88
Ortaokul mezunu	94	54.12	7.07
Lise Mezunu	99	55.05	6.45
Üniversite mezunu	24	54.37	6.88
Yüksek Lisans/Doktora	2	58.50	2.12

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	503.62	6	83.93	1.497	.177	-
Gruplar içi	23824.45	425	56.05			
Toplam	24328.07	431				

Araştırmaya katılan kişilerin demokratik tutum alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile annenin eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(6,431)}=1.49$, $p>.05$).

Tablo 17.Baskıcı ve otoriter tutum puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu			
Eğitim durumu	N	$\bar{x}$	SS
Okuma yazma bilmiyor	27	37.25	5.82
Okuma yazma biliyor	22	38.40	4.61
İlkokul mezunu	164	37.72	5.79
Ortaokul mezunu	94	37.97	5.10
Lise Mezunu	99	36.61	5.83
Üniversite mezunu	24	31.41	4.13
Yüksek Lisans/Doktora	2	37.00	7.07

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	970.91	6	161.81	5.288	.000*	Okuma yazma biliyor- Üniversite
Gruplar içi	13004.36	425	30.59			
Toplam	13975.27	431				

Araştırmaya katılan kişilerin baskıcı ve otoriter tutum alt boyutu toplam puanları ile annenin eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($F_{(2,431)}=5.28$, $p<.05$). Bu anlamlı farklılığın hangi gruplarda olduğunu tespit edebilmek amacıyla Tukey analizi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre annesi okuma yazma bilen grupta yer alan kişilerin baskıcı ve otoriter alt boyutundan toplam puanları ($\bar{x}=38.40$) annesi üniversite mezunu grupta yer alan kişilerin baskıcı ve otoriter alt boyutundan toplam puanlarından ($\bar{x}=31.41$) yüksektir.

Tablo 18.Aşırı hoşgörülü tutum puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu			
Eğitim durumu	N	$\bar{x}$	SS
Okuma yazma bilmiyor	27	34.88	7.18
Okuma yazma biliyor	22	31.40	6.53
İlkokul mezunu	164	33.03	6.18
Ortaokul mezunu	94	33.56	5.68
Lise Mezunu	99	32.03	6.29
Üniversite mezunu	24	31.41	3.53
Yüksek Lisans/Doktora	2	35.00	5.65

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	336.37	6	56.06	1.519	.170	-
Gruplar içi	15685.62	425	36.90			
Toplam	16021.99	431				

Araştırmaya katılan kişilerin aşırı hoşgörülü tutum alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile annenin eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(6,431)}=1.51$, $p>.05$).

Tablo 19.Ana babalık uygulamaları ölçeği toplam puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu			
Eğitim durumu	N	$\bar{x}$	SS
Okuma yazma bilmiyor	27	153.03	16.83
Okuma yazma biliyor	22	154.09	18.19
İlkokul mezunu	164	158.14	16.83
Ortaokul mezunu	94	161.15	15.66
Lise Mezunu	99	160.88	17.04
Üniversite mezunu	24	162.33	20.64
Yüksek Lisans/Doktora	2	155.50	.70

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	2685.76	6	447.62	1.564	.156	-
Gruplar içi	121639.48	425	286.21			
Toplam	124325.25	431				

Araştırmaya katılan kişilerin ana babalık uygulamaları ölçeğinden aldıkları toplam puanları ile annenin eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(6,431)}=1.56$, $p>.05$).

Tablo 20.Çöydö arkadaş alt boyutu toplam puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu						
Eğitim durumu	N		$\bar{x}$		SS	
Okuma yazma bilmiyor	27		28.37		4.25	
Okuma yazma biliyor	22		26.54		4.71	
İlkokul mezunu	164		26.76		4.60	
Ortaokul mezunu	94		27.88		3.75	
Lise Mezunu	99		26.51		4.73	
Üniversite mezunu	24		23.58		5.04	
Yüksek Lisans/Doktora	2		23.00		11.31	
ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	462.69	6	77.11	3.80	.001	Okuma yazma bilmiyor-yüksek lisans/doktora
Gruplar içi	8615.21	425	20.27			
Toplam	9077.91	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Çöydö arkadaş alt boyutu toplam puanları ile puanları ile annenin eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($F_{(2,431)}=3.80$, $p<.05$). Bu anlamlı farklılığın hangi gruplarda olduğunu tespit edebilmek amacıyla Tukey analizi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre annesi okuma yazma bilen grupta yer alan kişilerin Çöydö arkadaş alt boyutundan toplam puanları ($\bar{x}=28.37$) annesi yüksek lisans/doktora mezunu grupta yer alan kişilerin Çöydö arkadaş alt boyutundan toplam puanlarından ($\bar{x}=23.00$) yüksektir.

Tablo 21.Çöydö okul alt boyutu toplam puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu						
Eğitim durumu	N		$\bar{x}$		SS	
Okuma yazma bilmiyor	27		21.66		3.78	
Okuma yazma biliyor	22		21.63		2.80	
İlkokul mezunu	164		21.98		3.01	
Ortaokul mezunu	94		22.73		2.85	
Lise Mezunu	99		21.39		3.19	
Üniversite mezunu	24		21.87		3.53	
Yüksek Lisans/Doktora	2		20.50		.70	
ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	25.33	6	4.22	.442	.851	-
Gruplar içi	4063.14	425	9.56			
Toplam	4088.47	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Çöydö okul alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile annenin eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(6,431)}=.44$, $p>.05$).

Tablo 22.Çöydö çevre alt boyutu toplam puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu						
Eğitim durumu	N		$\bar{x}$		SS	
Okuma yazma bilmiyor	27		20.25		3.99	
Okuma yazma biliyor	22		20.31		4.99	
İlkokul mezunu	164		21.09		5.07	
Ortaokul mezunu	94		21.22		5.24	
Lise Mezunu	99		21.71		4.75	
Üniversite mezunu	24		21.37		4.81	
Yüksek Lisans/Doktora	2		21.50		4.49	
ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	70.14	6	11.69	.475	.827	-
Gruplar içi	10466.91	425	24.62			
Toplam	10537.05	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Çöydö çevre alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile annenin eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(6,431)}=.47$, $p>.05$).

Tablo 23.Çöydö aile alt boyutu toplam puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu						
Eğitim durumu	N	$\bar{x}$	SS			
Okuma yazma bilmiyor	27	23.77	3.79			
Okuma yazma biliyor	22	22.22	5.02			
İlkokul mezunu	164	22.94	4.56			
Ortaokul mezunu	94	23.39	4.81			
Lise Mezunu	99	23.65	4.64			
Üniversite mezunu	24	23.79	4.55			
Yüksek Lisans/Doktora	2	26.00	.00			
ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	85.79	6	14.29	.671	.673	-
Gruplar içi	9051.75	425	21.29			
Toplam	9137.54	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Çöydö aile alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile annenin eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(6,431)}=.67$, $p>.05$).

Tablo 24.Çöydö benlik alt boyutu toplam puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu						
Eğitim durumu	N		$\bar{x}$		SS	
Okuma yazma bilmiyor	27		19.44		3.60	
Okuma yazma biliyor	22		17.54		3.33	
İlkokul mezunu	164		18.52		3.63	
Ortaokul mezunu	94		18.90		3.49	
Lise Mezunu	99		18.54		3.96	
Üniversite mezunu	24		18.41		4.58	
Yüksek Lisans/Doktora	2		18.50		2.12	
ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	54.40	6	9.06	.654	.687	-
Gruplar içi	5892.04	425	13.86			
Toplam	5946.44	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Çöydö benlik alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile annenin eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(6,431)}=.65$, $p>.05$).

Tablo 25.Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu toplam puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu			
Eğitim durumu	N	$\bar{x}$	SS
Okuma yazma bilmiyor	27	39.25	10.22
Okuma yazma biliyor	22	42.00	11.61
İlkokul mezunu	164	38.71	10.57
Ortaokul mezunu	94	40.13	10.86
Lise Mezunu	99	38.66	9.54
Üniversite mezunu	24	40.95	8.92
Yüksek Lisans/Doktora	2	38.00	.00

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	391.45	6	65.24	.609	.723	-
Gruplar içi	45508.87	425	107.08			
Toplam	45900.33	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile annenin eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(6,431)}=.60$, $p>.05$).

Tablo 26.Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu toplam puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu						
Eğitim durumu	N	$\bar{x}$	SS			
Okuma yazma bilmiyor	27	100.50	12.31			
Okuma yazma biliyor	22	93.40	14.51			
İlkokul mezunu	164	99.68	12.42			
Ortaokul mezunu	94	97.78	11.71			
Lise Mezunu	99	97.57	12.31			
Üniversite mezunu	24	93.37	14.86			
Yüksek Lisans/Doktora	2	107.00	4.24			
ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	1768.19	6	294.70	1.889	.081	-
Gruplar içi	65980.78	425	155.98			
Toplam	67748.97	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile annenin eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(6,431)}=1.88$, $p>.05$).

Tablo 27.Demokratik tutum puanlarının babanın eğitim durumuna göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu			
Eğitim durumu	N	$\bar{x}$	SS
Okuma yazma bilmiyor	4	56.00	7.70
Okuma yazma biliyor	4	52.75	4.57
İlkokul mezunu	156	53.38	7.71
Ortaokul mezunu	98	53.11	7.58
Lise Mezunu	115	53.82	7.59
Üniversite mezunu	47	55.21	6.55
Yüksek Lisans/Doktora	8	55.87	8.45

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	221.36	6	36.89	.650	.690	-
Gruplar içi	24106.70	425	56.72			
Toplam	24328.07	431				

Araştırmaya katılan kişilerin demokratik tutum alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile babanın eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(6,431)}=.65$, $p>.05$).

Tablo 28.Baskıcı ve otoriter tutum puanlarının babanın eğitim durumuna göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu			
Eğitim durumu	N	$\bar{x}$	SS
Okuma yazma bilmiyor	4	36.50	5.44
Okuma yazma biliyor	4	41.75	3.20
İlkokul mezunu	156	38.10	6.10
Ortaokul mezunu	98	37.45	5.30
Lise Mezunu	115	36.78	5.11
Üniversite mezunu	47	24.29	5.71
Yüksek Lisans/Doktora	8	36.25	5.65

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	643.14	6	107.19	3.417	.003*	Okuma yazma biliyor- Üniversite
Gruplar içi	13332.12	425	31.37			
Toplam	13975.27	431				

Araştırmaya katılan kişilerin baskıcı ve otoriter tutum alt boyutu toplam puanları ile babanın eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($F_{(2,431)}=3.41$, $p<.05$). Bu anlamlı farklılığın hangi gruplarda olduğunu tespit edebilmek amacıyla Tukey analizi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre babası okuma yazma bilen grupta yer alan kişilerin baskıcı ve otoriter alt boyutundan toplam puanları ($\bar{x}=41.75$) babası üniversite mezunu grupta yer alan kişilerin baskıcı ve otoriter alt boyutu toplam puanlarından ($\bar{x}=24.29$) yüksektir.

Tablo 29.Aşırı hoşgörölü tutum puanlarının babanın eğitim durumuna göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu			
Eğitim durumu	N	$\bar{x}$	SS
Okuma yazma bilmiyor	4	38.25	5.73
Okuma yazma biliyor	4	36.50	5.44
İlkokul mezunu	156	33.41	6.13
Ortaokul mezunu	98	33.20	6.47
Lise Mezunu	115	32.61	6.15
Üniversite mezunu	47	31.08	4.07
Yüksek Lisans/Doktora	8	27.87	6.33

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	582.71	6	97.11	2.673	.015*	Okuma yazma bilmiyor- Yüksek Lisans/Doktora
Gruplar içi	15439.28	425	36.32			
Toplam	16021.99	431				

Araştırmaya katılan kişilerin aşırı hoşgörölü tutum alt boyutu toplam puanları ile babanın eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($F_{(2,431)}=2.67$, $p<.05$). Bu anlamlı farklılığın hangi gruplarda olduğunu tespit edebilmek amacıyla Tukey analizi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre babası okuma yazma bilmeyen grupta yer alan kişilerin aşırı hoş görölü tutum alt boyutundan toplam puanları ($\bar{x}=38.25$) babası yüksek lisans/doktora mezunu grupta yer alan kişilerin aşırı hoşgörölü tutum alt boyutu toplam puanlarından ($\bar{x}=27.87$) yüksektir.

Tablo 30. Ana babalık uygulamaları ölçeği toplam puanlarının babanın eğitim durumuna göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu						
Eğitim durumu	N		$\bar{x}$		SS	
Okuma yazma bilmiyor	4		151.75		11.61	
Okuma yazma biliyor	4		153.50		13.27	
İlkokul mezunu	156		158.53		16.52	
Ortaokul mezunu	98		155.35		15.35	
Lise Mezunu	115		161.58		17.41	
Üniversite mezunu	47		161.89		19.37	
Yüksek Lisans/Doktora	8		171.62		17.98	
ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	4093.92	6	682.32	2.412	.026*	Yüksek lisans/Doktora-
Gruplar içi	120231.32	425	282.89			Okuma yazma bilmiyor
Toplam	124325.25	431				

Araştırmaya katılan kişilerin ana babalık uygulamaları ölçeği toplam puanları ile babanın eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($F_{(2,431)}=2.41$, $p<.05$). Bu anlamlı farklılığın hangi gruplarda olduğunu tespit edebilmek amacıyla Tukey analizi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre babası yüksek lisans/doktora mezunu grupta yer alan kişilerin ana babalık uygulamaları ölçeği toplam puanları ($\bar{x}=171.62$) babası okuma yazma bilmeyen grupta yer alan kişilerin ana babalık uygulamaları ölçeği toplam puanlarından ($\bar{x}=151.75$) yüksektir.

Tablo 31.Çöydö arkadaş alt boyutu toplam puanlarının babanın eğitim durumuna göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu						
Eğitim durumu	N	$\bar{x}$	SS			
Okuma yazma bilmiyor	4	23.25	6.39			
Okuma yazma biliyor	4	26.50	5.06			
İlkokul mezunu	156	27.15	4.65			
Ortaokul mezunu	98	27.01	4.34			
Lise Mezunu	115	26.51	4.59			
Üniversite mezunu	47	26.36	4.88			
Yüksek Lisans/Doktora	8	28.50	2.82			
ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	115.28	6	19.21	.911	.487	-
Gruplar içi	8962.62	425	21.08			
Toplam	9077.91	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Çöydö arkadaş alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile babanın eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(6,431)}=.91$, $p>.05$).

Tablo 32.Çöydö okul alt boyutu toplam puanlarının babanın eğitim durumuna göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu			
Eğitim durumu	N	$\bar{x}$	SS
Okuma yazma bilmiyor	4	21.75	1.89
Okuma yazma biliyor	4	19.50	2.08
İlkokul mezunu	156	22.14	2.84
Ortaokul mezunu	98	21.57	3.10
Lise Mezunu	115	21.33	3.35
Üniversite mezunu	47	21.80	3.17
Yüksek Lisans/Doktora	8	22.50	2.77

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	72.02	6	12.01	1.271	.269	-
Gruplar içi	4016.40	425	9.45			
Toplam	4088.47	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Çöydö okul alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile babanın eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(6,431)}=1.27$, $p>.05$).

Tablo 33.Çöydö çevre alt boyutu toplam puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu						
Eğitim durumu	N	$\bar{x}$	SS			
Okuma yazma bilmiyor	4	21.50	2.64			
Okuma yazma biliyor	4	22.00	2.44			
İlkokul mezunu	156	21.12	4.94			
Ortaokul mezunu	98	20.80	5.07			
Lise Mezunu	115	21.23	5.09			
Üniversite mezunu	47	21.51	4.84			
Yüksek Lisans/Doktora	8	24.12	3.31			
ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	92.02	6	15.33	.624	.711	-
Gruplar içi	10445.03	425	24.57			
Toplam	10537.05	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Çöydö çevre alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile babanın eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(6,431)}=.62$, $p>.05$).

Tablo 34.Çöydö aile alt boyutu toplam puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu						
Eğitim durumu	N		$\bar{x}$		SS	
Okuma yazma bilmiyor	4		22.25		4.50	
Okuma yazma biliyor	4		21.75		6.18	
İlkokul mezunu	156		22.76		4.84	
Ortaokul mezunu	98		23.50		4.03	
Lise Mezunu	115		23.73		4.50	
Üniversite mezunu	47		23.34		5.23	
Yüksek Lisans/Doktora	8		25.25		3.05	
ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	114.62	6	19.10	.900	.495	-
Gruplar içi	9022.92	425	21.23			
Toplam	9137.54	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Çöydö aile alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile babanın eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(6,431)}=.90$, $p>.05$).

Tablo 35.Çöydö benlik alt boyutu toplam puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu			
Eğitim durumu	N	$\bar{x}$	SS
Okuma yazma bilmiyor	4	17.25	1.89
Okuma yazma biliyor	4	18.75	1.89
İlkokul mezunu	156	18.80	3.74
Ortaokul mezunu	98	18.47	3.68

Lise Mezunu	115	18.56	3.73
Üniversite mezunu	47	18.25	3.84
Yüksek Lisans/Doktora	8	19.87	4.22

ANOVA Tablosu Devamı

Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamli fark
Gruplar arası	34.18	6	5.69	.410	.873	-
Gruplar içi	5912.26	425	13.91			
Toplam	5946.44	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Çöydö benlik alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile babanın eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(6,431)}=.41$, $p>.05$)

Tablo 36.Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu toplam puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu

Eğitim durumu	N	$\bar{x}$	SS
Okuma yazma bilmiyor	4	43.50	2.51
Okuma yazma biliyor	4	37.25	14.48
İlkokul mezunu	156	39.44	10.75
Ortaokul mezunu	98	40.70	10.40
Lise Mezunu	115	38.68	10.15
Üniversite mezunu	47	37.57	9.41
Yüksek Lisans/Doktora	8	39.00	8.51

ANOVA Tablosu Devamı

Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamli fark
Gruplar arası	467.35	6	77.89	.729	.627	-

Gruplar içi	45432.97	425	106.90
Toplam	45900.33	431	

Araştırmaya katılan kişilerin Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile babanın eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(6,431)}=.72$, $p>.05$).

Tablo 37.Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu toplam puanlarının annenin eğitim durumuna göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu			
Eğitim durumu	N	$\bar{x}$	SS
Okuma yazma bilmiyor	4	87.75	14.17
Okuma yazma biliyor	4	99.25	8.69
İlkokul mezunu	156	98.63	12.64
Ortaokul mezunu	98	97.72	12.68
Lise Mezunu	115	97.53	12.96
Üniversite mezunu	47	99.51	10.74
Yüksek Lisans/Doktora	8	101.87	15.36

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	733.01	6	122.17	.771	.593	-
Gruplar içi	67015.96	425	158.43			
Toplam	67748.97	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile babanın eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(6,431)}=.77$, $p>.05$).

Tablo 38. Demokratik tutum puanlarının okul değişkenine göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu			
Okul	N	$\bar{x}$	SS
15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu	113	54.97	6.32
Şehit Oktay Demiryürek Ortaokulu	144	54.57	7.11
Vali Recep Yazıcıoğlu Ortaokulu	175	52.74	8.41

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	284.54	2	142.27	2.539	.080	-
Gruplar içi	24043.530	429	56.04			
Toplam	24328.07	431				

Araştırmaya katılan kişilerin demokratik tutum alt boyutu toplam puanları ile okul değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(2,431)}=2.53$, $p>.05$).

Tablo 39.Baskıcı ve Otoriter tutum puanlarının okul değişkenine göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu						
Okul	N	$\bar{x}$	SS			
15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu	113	34.65	5.33			
Şehit Oktay Demiryürek Ortaokulu	144	38.44	5.42			
Vali Recep Yazıcıoğlu Ortaokulu	175	37.76	5.65			
ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	1010.78	2	505.39	16.724	.000*	Şehit Oktay Demiryürek Ortaokulu-15 Temmuz Şhitleri İmam Hatip Ortaokulu
Gruplar içi	12964.49	429	30.22			
Toplam	13975.27	431				

Araştırmaya katılan kişilerin baskıcı ve otoriter tutum toplam puanlarının ile okul değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($F_{(2,431)}=16.72$, $p<.05$). Bu anlamlı farklılığın hangi gruplarda olduğunu tespit edebilmek amacıyla Tukey analizi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre Şehit Oktay Demiryürek Ortaokulunda olan kişilerin baskıcı ve otoriter tutum alt boyutundan aldıkları puanlar ($\bar{x}=38.44$) 15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulunda olan kişilerin baskıcı ve otoriter tutum alt boyutundan aldıkları puanlardan ($\bar{x}=34.65$) yüksektir.

Tablo 40.Aşırı hoşgörülü tutum puanlarının okul değişkenine göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu						
Okul	N	$\bar{x}$	SS			
15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu	113	31.65	5.02			
Şehit Oktay Demiryürek Ortaokulu	144	32.31	6.08			
Vali Recep Yazıcıoğlu Ortaokulu	175	34.11	6.52			
ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	481.43	2	240.71	6.645	.001*	Vali Recep Yazıcıoğlu Ortaokulu-15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu
Gruplar içi	15540.56	429	36.22			
Toplam	16021.99	431				

Araştırmaya katılan kişilerin aşırı hoşgörülü tutum toplam puanlarının ile okul değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($F_{(2,431)}=6.64$, $p<.05$). Bu anlamlı farklılığın hangi gruplarda olduğunu tespit edebilmek amacıyla Tukey analizi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre Vali Recep Yazıcıoğlu Ortaokulunda olan kişilerin aşırı hoşgörülü tutum alt boyutundan aldıkları puanlar ($\bar{x}=34.11$) 15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulunda olan kişilerin aşırı hoşgörülü tutum alt boyutundan aldıkları puanlardan ($\bar{x}=31.65$) yüksektir.

Tablo 41. Ana babalık uygulamaları ölçeği toplam puanlarının okul değişkenine göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu						
Okul	N	$\bar{x}$	SS			
15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu	113	162.86	16.16			
Şehit Oktay Demiryürek Ortaokulu	144	160.06	17.09			
Vali Recep Yazıcıoğlu Ortaokulu	175	155.93	16.91			

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	3487.49	2	1743.74	6.191	.002*	15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu-
Gruplar içi	120837.75	429	281.67			Vali Recep Yazıcıoğlu Ortaokulu
Toplam	124325.25	431				

Araştırmaya katılan kişilerin ana babalık uygulamaları ölçeği toplam puanlarının ile okul değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($F_{(2,431)}=6.19$, $p<.05$). Bu anlamlı farklılığın hangi gruplarda olduğunu tespit edebilmek amacıyla Tukey analizi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre Vali Recep Yazıcıoğlu Ortaokulunda olan kişilerin ebeveynlerinin ana babalık uygulamaları ölçeğinden aldıkları puanlar ($\bar{x}=155.93$) 15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulunda olan kişilerin ebeveynlerinin ana babalık uygulamaları ölçeğinden aldıkları puanlardan ($\bar{x}=162.86$) düşüktür.

Tablo 42. Çöydö arkadaş alt boyutu toplam puanlarının okul değişkenine göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu						
Okul	N	$\bar{x}$	SS			
15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu	113	25.64	4.95			
Şehit Oktay Demiryürek Ortaokulu	144	27.22	4.33			
Vali Recep Yazıcıoğlu Ortaokulu	175	27.30	4.43			

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	221.30	2	110.65	5.360	.005*	Vali Recep Yazıcıoğlu
Gruplar içi	8856.61	429	20.64			Ortaokulu-15 Temmuz
Toplam	9077.91	431				Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu

Araştırmaya katılan kişilerin Çöydö arkadaş alt boyutu toplam puanlarının ile okul değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($F_{(2,431)}=5.36$, $p<.05$). Bu anlamlı farklılığın hangi gruplarda olduğunu tespit edebilmek amacıyla Tukey analizi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre Vali Recep Yazıcıoğlu Ortaokulunda olan kişilerin Çöydö arkadaş alt boyutundan aldıkları puanlar ($\bar{x}=27.30$) 15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulunda olan kişilerin Çöydö arkadaş alt boyutundan aldıkları puanlardan ($\bar{x}=25.64$) yüksektir.

Tablo 43.Çöydö okul alt boyutu toplam puanlarının okul değişkenine göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu						
Okul	N	$\bar{x}$	SS			
15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu	113	21.04	3.00			
Şehit Oktay Demiryürek Ortaokulu	144	21.90	3.10			
Vali Recep Yazıcıoğlu Ortaokulu	175	22.05	3.05			

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	76.44	2	38.22	4.08	.017*	Vali Recep Yazıcıoğlu Ortaokulu-15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu
Gruplar içi	4012.03	429	9.35			
Toplam	4088.47	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Çöydö okul alt boyutu toplam puanlarının ile okul değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($F_{(2,431)}=4.08$, $p<.05$). Bu anlamlı farklılığın hangi gruplarda olduğunu tespit edebilmek amacıyla Tukey analizi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre Vali Recep Yazıcıoğlu Ortaokulunda olan kişilerin Çöydö okul alt boyutundan aldıkları puanlar ($\bar{x}=22.05$) 15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulunda olan kişilerin Çöydö okul alt boyutundan aldıkları puanlardan ($\bar{x}=21.04$) yüksektir.

Tablo 44.Çöydö çevre alt boyutu toplam puanlarının okul değişkenine göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu			
Okul	N	$\bar{x}$	SS
15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu	113	22.64	3.90
Şehit Oktay Demiryürek Ortaokulu	144	21.24	5.43
Vali Recep Yazıcıoğlu Ortaokulu	175	20.21	4.91

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	407.54	2	203.77	8.630	.000*	15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu-
Gruplar içi	10129.51	429	23.61			Vali Recep Yazıcıoğlu Ortaokulu
Toplam	10537.05	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Çöydö çevre alt boyutu toplam puanlarının ile okul değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($F_{(2,431)}=8.63$, $p<.05$). Bu anlamlı farklılığın hangi gruplarda olduğunu tespit edebilmek amacıyla Tukey analizi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre Vali Recep Yazıcıoğlu Ortaokulunda olan kişilerin Çöydö çevre alt boyutundan aldıkları puanlar ($\bar{x}=20.21$) 15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulunda olan kişilerin Çöydö çevre alt boyutundan aldıkları puanlardan ($\bar{x}=22.64$) düşüktür.

Tablo 45.Çöydö aile alt boyutu toplam puanlarının okul değişkenine göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu						
Okul	N	$\bar{x}$	SS			
15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu	113	24.46	3.69			
Şehit Oktay Demiryürek Ortaokulu	144	23.02	4.93			
Vali Recep Yazıcıoğlu Ortaokulu	175	22.73	4.73			
ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	222.09	2	111.04	5.343	.005*	15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu-
Gruplar içi	8915.45	429	20.78			Vali Recep Yazıcıoğlu Ortaokulu
Toplam	9137.54	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Çöydö aile alt boyutu toplam puanlarının ile okul değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($F_{(2,431)}=8.63$, $p<.05$). Bu anlamlı farklılığın hangi gruplarda olduğunu tespit edebilmek amacıyla Tukey analizi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre Vali Recep Yazıcıoğlu Ortaokulunda olan kişilerin Çöydö aile alt boyutundan aldıkları puanlar ($\bar{x}=22.73$) 15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulunda olan kişilerin Çöydö aile alt boyutundan aldıkları puanlardan ($\bar{x}=24.46$) düşüktür.

Tablo 46.Çöydö benlik alt boyutu toplam puanlarının okul değişkenine göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu						
Okul	N	$\bar{x}$	SS			
15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu	113	19.93	3.51			
Şehit Oktay Demiryürek Ortaokulu	144	18.63	3.76			
Vali Recep Yazıcıoğlu Ortaokulu	175	18.38	3.80			

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	21.30	2	10.65	.771	.463	-
Gruplar içi	5925.13	429	13.81			
Toplam	5946.44	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Çöydö benlik alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(2,431)}=.77$, $p>.05$).

Tablo 47.Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu toplam puanlarının okul değişkenine göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu						
Okul	N	$\bar{x}$	SS			
15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu	113	39.85	9.82			
Şehit Oktay Demiryürek Ortaokulu	144	37.65	10.00			
Vali Recep Yazıcıoğlu Ortaokulu	175	40.38	10.76			

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark

Gruplar arası	630.60	2	315.30	2.988	.051	-
Gruplar içi	45269.72	429	105.52			
Toplam	45900.33	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(2,431)}=2.98$, $p>.05$).

Tablo 48. Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu toplam puanlarının okul değişkenine göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu			
Okul	N	$\bar{x}$	SS
15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu	113	97.03	13.10
Şehit Oktay Demiryürek Ortaokulu	144	99.69	11.47
Vali Recep Yazıcıoğlu Ortaokulu	175	97.72	13.00

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	511.86	2	255.93	1.625	.198	-
Gruplar içi	67237.11	429	157.46			
Toplam	67748.97	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(2,431)}=1.62$, $p>.05$).

Tablo 49.Demokratik tutum puanlarının ebeveynin sosyoekonomik düzeyi değişkenine göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu			
S.e.d	N	$\bar{x}$	SS
999 TL'ye kadar	11	51.63	9.30
1000-1999 TL arası	22	53.40	6.96
2000-2999 TL arası	40	54.92	6.89
3000-3999 TL arası	73	52.86	8.46
4000-4999 TL arası	92	53.89	6.35
5000 TL ve daha fazla	194	53.82	7.74

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	166.506	5	33.301	.587	.710	-
Gruplar içi	24161.568	426	56.717			
Toplam	24328.074	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Demokratik tutum alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile ebeveynin sosyoekonomik düzeyi değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir($F_{(5,426)}=.587$, $p>.05$).

Tablo 50.Baskıcı ve Otoriter tutum puanlarının ebeveynin sosyoekonomik düzeyi değişkenine göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu			
S.e.d	N	$\bar{x}$	SS
999 TL'ye kadar	11	35.72	5.71
1000-1999 TL arası	22	39.09	4.87
2000-2999 TL arası	40	37.87	5.76
3000-3999 TL arası	73	37.42	5.20
4000-4999 TL arası	92	37.96	5.41
5000 TL ve daha fazla	194	36.43	5.99

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	292.534	5	58.507	1.822	.107	-
Gruplar içi	13682.742	426	37.017			
Toplam	13975.275	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Baskıcı ve otoriter tutum alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile ebeveynin sosyoekonomik düzeyi değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(5,426)}=1.822$, $p>.05$).

Tablo 51. Aşırı hoşgörülü tutum puanlarının ebeveynin sosyoekonomik düzeyi değişkenine göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu			
S.e.d	N	$\bar{x}$	SS
999 TL'ye kadar	11	31.63	7.03
1000-1999 TL arası	22	32.40	3.83
2000-2999 TL arası	40	33.77	7.77
3000-3999 TL arası	73	31.79	5.99
4000-4999 TL arası	92	33.95	6.22
5000 TL ve daha fazla	194	32.70	5.79

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	252.755	5	50.551	1.366	.236	-
Gruplar içi	15769.242	426	37.017			
Toplam	16021.998	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Aşırı hoş görülü alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile ebeveynin sosyoekonomik düzeyi değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($F_{(5,426)}=1.366$, $p>.05$).

Tablo 52.Ana babalık uygulamaları toplam puanlarının ebeveynin sosyoekonomik düzeyi değişkenine göre karşılaştırılması

ANOVA Tablosu			
S.e.d	N	$\bar{x}$	SS
999 TL'ye kadar	11	159.27	15.21
1000-1999 TL arası	22	157.27	13.20
2000-2999 TL arası	40	156.15	16.83
3000-3999 TL arası	73	156.46	18.50
4000-4999 TL arası	92	162.13	14.53
5000 TL ve daha fazla	194	159.51	17.86

ANOVA Tablosu Devamı						
Varyansın kaynağı	Kareler toplamı	Sd	Kareler ortalaması	F	p	Anlamlı fark
Gruplar arası	1806.552	5	361.310	1.256	.282	-
Gruplar içi	122518.698	426	287.603			
Toplam	124325.250	431				

Araştırmaya katılan kişilerin Ana babalık uygulamaları ölçeğinden aldıkları toplam puanları ile ebeveynin sosyoekonomik düzeyi değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir($F_{(5,426)}=1.256$, $p>.05$).

Tablo 53.Kardeş konumu, Çöydö arkadaş, okul, çevre, aile ve benlik alt boyutları, Messy ölçeği olumlu sosyal davranışlar ve olumsuz sosyal davranışlar alt boyutları arasındaki ilişki

Korelasyon Tablosu	Kardeş Konumu
5.ÇÖYDÖ-Arkadaş	.134**
6.ÇÖYDÖ-Okul	,056
7.ÇÖYDÖ-Çevre	,048
8.ÇÖYDÖ- Aile	-,001
9.ÇÖYDÖ-Benlik	,083
10.MESSY-Olumsuz Sosyal Davranışlar	-,076
11.MESSY-Olumlu Sosyal Davranışlar	,064

** $p<.01$

Kardeş konumu ile Çöydö arkadaş alt boyutu toplam puanları ($r = .134$, $p < .01$) arasında pozitif yönde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer bir ifade ile katılımcıların kardeş sırası arttıkça Çöydö arkadaş alt boyutu toplam puanları da artmaktadır. Ancak Çöydö okul alt boyutu toplam puanları ($r = .056$, $p = .249$), Çöydö çevre alt boyutu toplam puanları ($r = .048$, $p = .321$), Çöydö aile alt boyutu toplam puanları ($r = -.001$, $p = .988$), Çöydö benlik alt boyutu toplam puanları ($r = .083$, $p = .086$), Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları ($r = -.076$, $p = .116$) ve Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları ($r = .064$, $p = .183$) arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Diğer bir ifade ile katılımcıların kardeş konumu ile Çöydö okul, çevre, aile, benlik ve Messy olumsuz ve olumlu sosyal beceriler alt boyutları arasında bir ilişki yoktur.

Tablo 54. Kardeş sayısı, Çöydö arkadaş, okul, çevre, aile ve benlik alt boyutları, Messy ölçeği olumlu sosyal davranışlar ve olumsuz sosyal davranışlar alt boyutları arasındaki ilişki

Korelasyon Tablosu	Kardeş Sayısı
5.ÇÖYDÖ-Arkadaş	-.022
6.ÇÖYDÖ-Okul	.047
7.ÇÖYDÖ-Çevre	.064
8.ÇÖYDÖ- Aile	.047
9.ÇÖYDÖ-Benlik	.010
10.MESSY-Olumsuz Sosyal Davranışlar	-.069
11.MESSY-Olumlu Sosyal Davranışlar	.051

Kardeş sayısı ile Çöydö arkadaş alt boyutu toplam puanları ($r = -.022$, $p = .647$), Çöydö okul alt boyutu toplam puanları ($r = .047$, $p = .335$), Çöydö çevre alt boyutu toplam puanları ($r = .064$, $p = .183$), Çöydö aile alt boyutu toplam puanları ($r = .047$, $p = .327$), Çöydö benlik alt boyutu toplam puanları ($r = .010$, $p = .831$), Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları ($r = -.069$, $p = .151$) ve Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu toplam puanları ($r = .051$, $p = .292$) arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Diğer bir ifade ile katılımcıların kardeş sayısı ile Çöydö arkadaş, okul, çevre, aile, benlik ve Messy olumsuz ve olumlu sosyal beceriler alt boyutları arasında bir ilişki yoktur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu bölümde araştırma için araştırılan hipotezlere ve bu araştırmaya benzer araştırmalarla karşılaştırılmalar yer verilmiştir. Bu araştırmanın evreni İstanbul’da yaşayan 12-14 yaş aralığında olan ortaokul öğrencileri ve onların anne babaları tarafından oluşmuştur. Araştırmanın örneklemini de Bahçelievler ilçesinde yaşayan, 2’si ortaokul ve 1’i imam hatip ortaokulu olmak üzere üç farklı devlet okulunda okuyan bireyler tarafından oluşmaktadır. Bu araştırmaya 432 anne baba ve onların çocukları katılmıştır. Araştırmaya katılan çocukların 204 kişinin kız ve 228 kişinin de erkek; 321 anne ve 111 baba olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada çeşitli sosyodemografik değişkenlere (anne, baba eğitim, çalışma durumu, çocukların cinsiyeti, kardeş konumu, kardeş sayısı vb.) göre farklılık gösterip göstermediğine de bakılmıştır.

Tablo 2’de demokratik ebeveyn tutumu ile Çöydö okul/çevre/aile/benlik alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmektedir. Ebeveyn tutumlarındaki toplam puanlar arttıkça Çöydö okul/çevre/aile/benlik alt boyutları puanları da artmaktadır. Ebeveynlerin tutumları arasında eskisi kadar davranış farklılığı kalmaması böyle bir sonucun ortaya çıkmasına neden olmuş olabilir. Seydaoğulları ve Çiftçi Arıdağ (2012)’ın yaptığı araştırmada, demokratik tutum ile yaşam doyumu arasında pozitif yönde bir ilişki bu araştırmanın sonucu ile benzer sonuç göstermektedir.

Tablo 2’de baskıcı ve otoriter ebeveyn tutumu ile Çöydö arkadaş/okul/benlik alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmektedir. Ebeveyn tutumlarındaki toplam puanlar arttıkça Çöydö arkadaş/okul/benlik alt boyutları puanları da artmaktadır. Ebeveynlerin tutumları arasında eskisi kadar davranış farklılığı kalmaması, baskıcı tutumun daha hafif davranışlarla uygulanması vb. böyle bir sonucun ortaya çıkmasına neden olmuş olabilir. Seydaoğulları ve Çiftçi Arıdağ (2012) ve Altun (2021)’nin yaptığı araştırmada, otoriter anne baba tutumu ve yaşam doyumu arasında negatif yönde bir ilişki olması bu araştırmanın sonucu ile benzer sonuç göstermemektedir.

Tablo 2’de aşırı hoşgörölü ebeveyn tutumu ile Çöydö arkadaş/okul/benlik alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görölmektedir. Ebeveyn tutumlarındaki toplam puanlar arttıkça Çöydö arkadaş/okul/benlik alt boyutları puanları da artmaktadır. Ebeveynlerin tutumları arasında eskisi kadar davranış farklılığı kalmaması böyle bir sonucun ortaya çıkmasına neden olmuş olabilir. Demirel (2019) araştırmasında aşırı hoşgörölü aile tutumu içinde yetişen öğrencilerin yaşam doyumunun yüksek olduğu sonucuna ulaşmış olup bu araştırma ile da benzerlik göstermektedir.

Tablo 2’de ebeveyn tutumları (demokratik, baskıcı ve otoriter, aşırı hoşgörölü) ile Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görölmektedir. Ebeveyn tutumlarındaki toplam puanlar arttıkça Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu puanları da artmaktadır. Ebeveynlerin tutumları arasında eskisi kadar davranış farklılığı kalmaması ve zamane çocuklarının daha özgür yetişmesi böyle bir sonucun ortaya çıkmasına neden olmuş olabilir. Ahmadova (2019) araştırmasında demokratik tutumuna sahip ebeveynlerin çocukları ile olumlu sosyal davranışlar ile ilişkili bulmuş olup, bu araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Tablo 2’de demokratik tutum ile Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görölmektedir. Demokratik tutum puanları arttıkça Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu puanı düşmektedir. Ebeveynlerin demokratik bir aile tutumuna sahip olması çocuğun sosyal hayatında daha aktif yer almasını ve kendini ifade edebilmesini sağladığını gösterir. Ahmadova (2019) araştırmasında ebeveynlerin baskıcı davranışları çocuklarındaki davranış sorunları ile ilişkili bulmuş olup, bu araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Tablo 2’de ana babalık uygulamaları ile Çöydö arkadaş/okul/çevre/aile/benlik alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görölmektedir. Ana babalık uygulamaları ölçeğinden alınan toplan puanlar arttıkça Çöydö arkadaş/okul/çevre/aile/benlik alt boyutlarında toplam puanları da artmaktadır. Ebeveynlerin doğru davranışları, çocukların yaşam doyumunu arttırdığı söylenebilir. Seydaoğulları ve Çiftçi Arıdağ (2012)’in yaptığı araştırmada, ebeveynlerin sağlıklı davranışları sonucunda çocukların hem yaşamdan aldıkları keyif ve hem de hayata

karşı yılmazlık ölçümü arasında pozitif yönde bir ilişki bu araştırmanın sonucu ile benzer sonuç göstermektedir.

Tablo 2’de ana babalık uygulamaları ile Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmektedir. Ana babalık uygulamaları ölçeğinden alınan toplan puanlar arttıkça Messy olumlu sosyal beceriler toplam puanları da artmaktadır. Ebeveynlerin doğru davranışları çocukların bu pozitif durumdan etkilenip olumlu sosyal becerilerini ortaya çıkardığı söylenebilir. Anne ve babası tarafından huzur ve güven ortamında büyüyen çocukların sosyal hayatta daha aktif oldukları da yorumlanabilir. Gürbüz (2017) yaptığı araştırmasında demokratik ve izin verisi anne tutumlarının çocukların sosyal beceri puanlarına olumlu yönde etkisi olduğuna ulaşmış olup, bu araştırmayla da tutarlılık göstermektedir.

Tablo 2’de ana babalık uygulamaları ile Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmektedir. Ana babalık uygulamaları ölçeğinden alınan toplan puanlar arttıkça Messy olumlu sosyal beceriler toplam puanları da azalmaktadır. Anne babanın sağlıksız davranışları çocuğun dışa dönük değil de içe yönelik kapanması sonucu sosyal olmasını engellemektedir. Ahmadova (2019) araştırmasında otokratik tutumuna sahip ebeveynlerin çocuklarındaki davranış sorunları ile ilişkili bulmuş olup, bu araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Tablo 2’de öğrencilerin Çöydö arkadaş, okul, aile, çevre, benlik alt boyutları ile Messy olumlu sosyal beceriler alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmektedir. Çöydö arkadaş, okul, aile, çevre, benlik alt boyutlarındaki toplam puan arttıkça Messy olumlu sosyal beceriler toplam puanı da artmaktadır. Bireyin yaşamından genel olarak memnun olması olumlu yönde sosyal becerilerini de geliştirmiş olabilir. Kalkışım(2022) araştırmasında sosyal beceri düzeyleri ile yaşam doyumu düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğuna ulaşmış olup, bu araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Tablo 2’de öğrencilerin Çöydö arkadaş, okul, aile, çevre, benlik alt boyutları ile Messy olumsuz sosyal beceriler alt boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir

fark görülmektedir. Çöydö arkadaş, okul, aile, çevre, benlik alt boyutları toplam puanı arttıkça Messy olumsuz sosyal beceriler toplam puanı da azalmaktadır. Bireyin yaşamında mutlu değilse sosyal hayata katılımı da azalacaktır. Hilooğlu ve Cenkseven-Önder (2010) araştırmasında zorbalığa karışmayan öğrencilerin olumlu sosyal davranış puanlarının zorbalığa karışan öğrencilere göre daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Buna göre hayattan mutlu olan bireylerin olumsuz davranışlara yönelmemiştir. Bu araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Tablo 3'te araştırmaya katılan ebeveynlerin baskıcı otoriter tutum alt boyutu toplam puanlarının cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir. Annelerin baskıcı otoriter tutum alt boyutu toplam puanlarının babalara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bunun nedeni genel olarak babaların iş hayatında olmasından kaynaklı; annelerin, çocukların okul, ev hayatı gibi alanlarda daha çok ilgilenmeleri sonucu çocuklar üzerinde daha çok otorite kurduğu düşünülmektedir. Sak ve arkadaşlarının (2015) yaptığı araştırmada annelerin babalara göre daha demokratik tutum sergilediğine ulaşılmış olup bu araştırmanın sonucu ile paralellik göstermemektedir.

Tablo 3'te kadınların Çöydö okul alt boyutu toplam puanlarının erkeklere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Kadınların, okulu evden bir kaçış olarak görmeleri ve orada kendi akranlarının bulunması ile daha çok keyif aldığı düşünülebilir. Çivitçi (2009)'nin yapmış olduğu araştırmada kız öğrencilerin Çöydö okul alt boyutunda erkeklere göre daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür, bu sonuç ile paralellik göstermektedir. Kalkışım(2022) araştırmasında cinsiyet faktörü açısından incelediğinde yaşam doyumu düzeyi kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3'te kadınların Çöydö çevre alt boyutu toplam puanlarının erkeklere göre daha düşük olduğu saptanmıştır. Erkeklerin kadınlara nazaran gece dışarı çıkması onları sosyal hayattan mutluluğunu arttırdığı düşünülebilir. Artar ve Çam'ın (2014) yapmış olduğu araştırması ile kızlar çevre alt boyutunda erkeklere göre yüksek olması ile paralellik göstermemektedir.

Tablo 3'te kadınların Çöydö aile alt boyutu toplam puanlarının erkeklere göre daha düşük olduğu saptanmıştır. Erkeklerin aile içerisinde daha serbest bırakılması ve toplumsal yapı gereği kızlara göre üstün tutulması vb. uygulamalar yaşam doyumlarını arttırdığı düşünülebilir. Artar ve Çam'ın (2014) yapmış olduğu araştırması ile kızlar aile alt boyutunda erkeklere göre yüksek olması ile paralellik göstermemektedir.

Tablo 3'te kadınların Çöydö benlik alt boyutu toplam puanlarının erkeklere göre daha düşük olduğu saptanmıştır. Erkeklerin toplumsal yapıda serbest bırakılmaları onları sosyal hayatta daha çok özgüvenli hale getirdiği ve kendilerinden emin olmalarını sağladığı bu durumun sonucu olabilir. Artar ve Çam'ın (2014) yapmış olduğu araştırmasında benlik alt boyutunda cinsiyetler arası farklılık bulunmamaktadır. Bu araştırmanın sonucu ile paralellik göstermemektedir.

Tablo 3'te Messy alt boyutlarında(olumsuz ve olumlu sosyal davranışlar) cinsiyetler arası anlamlı bir farklılık yoktur. Artık yeni jenerasyon ile birlikte kızların da erkekler gibi sosyal hayata katılmaları, eğitilmiş ebeveynlerin olması bu durumun sonucu olabilir. Canbay (2010) ve Kalkışım (2022) yapmış olduğu araştırmalarında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre sosyal becerileri yüksek çıkmış olup bu çalışma ile paralellik göstermemektedir.

Tablo 4'te demokratik tutum alt boyutu toplam puanlarının annenin çalışma durumuna göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir. Çalışan annelerin demokratik tutum alt boyutu toplam puanlarının çalışmayan annelere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Buna göre çalışan annelerin eğitilmiş olduğu ve iş ortamında yorulmuş olarak geldiği için daha izin verici şekilde davrandığı düşünülebilir. Literatürde yapılmış olan araştırmalarda da benzer bulgular elde edilmiştir. Öztürk ve Şanlı (2012) yaptığı araştırmada eğitim düzeyi daha düşük olan ve çalışmayan anneler incelendiğinde aşırı koruyucu ve sıkı disiplin tutumlarının arttığı görülmüştür. Bu araştırma sonucuyla paralellik göstermektedir.

Tablo 5,6 ve 7'de ebeveynlerin tutumlarının (demokratik, baskıcı ve otoriter, aşırı hoşgörülü tutum) alt boyutları toplam puanları ile çocukların yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Bireylerin ergenlik yaş dönemine giriş yapmasıyla beraber hem daha çok arkadaş ortamına yönelmesi

hem de çocukların ebeveynlerinin davranışlarını demokratik ya da baskıcı olup olmadığını anlayamadığı düşünülebilir. Öğretir Özçelik ve Arslan (2020) araştırmalarında otoriter annelerin tutumu ile çocuğun yaş değişkeni arasında farklılaşma yok, iken demokratik tutum ile çocuğun yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır. Bu araştırma ile tutarlılık gösteren ve göstermeyen yanları vardır.

Tablo 8’de ana babalık uygulamaları ölçeği toplam puanları ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Buna göre 13 yaşında olan öğrencilerinin ebeveynlerinin ana babalık uygulamaları ölçeğinden aldıkları puanlar, 14 yaşında olan kişilerin ebeveynlerinin ana babalık uygulamaları ölçeğinden aldıkları puanlardan daha yüksektir. Genel olarak bireylerin 13 yaşında liseye geçmesi ile ailelerin bu yaştaki bireyleri serbest bıraktığı düşünülmektedir. Literatürde bu konuya ilişkin bilgiye ulaşılamamıştır.

Tablo 9, 10, 11, 12, 13’te öğrencilerin Çöydö arkadaş, okul, çevre, aile ve benlik alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Öğrencilerin 12-14 yaş arasında olması sebebiyle odağın ergenlik geçişi yaşaması ve büyüme problemleri bu durumun sonucu olduğu düşünülebilir. Gülcan ve Nedim Bal(2014) araştırmasında üniversite öğrencilerinin iyimserliğin mutluluk ve yaşam doyumu ile ilişkisine baktığında, yaşam doyumu puanları ile yaş değişkeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. Bu sonuç araştırmayla tutarlılık göstermemektedir.

Tablo 14 ve 15’te öğrencilerin Messy (olumlu ve olumsuz sosyal beceriler) alt boyutlarından aldıkları toplam puanları ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Öğrencilerin gelişimsel dönemleri, sınav-okul koşturmasında yorulmaları onların sosyal becerilerini olumlu mu yoksa olumsuz mu etkilediğine fırsat kalmadığı düşünülebilir. Yılmaz Bolat ve Kahveci (2016) araştırmasında 4-6 yaş çocukların sosyal becerilerini bazı değişkenlere göre karşılaştırdıklarında sosyal beceri düzeylerinin yaş grubuna göre farklılık göstermediği tespit edilmiş olup bu araştırma sonucu ile benzer sonuçlar göstermektedir.

Tablo 16’da ebeveynlerin demokratik tutum alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile annenin eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Annelerin çocuklarına karşı fedakar olması bu durumun sonucu olduğu düşünülebilir. Sak ve arkadaşlarının (2015) yaptığı araştırmanın sonucunda da aynı değişkenler arası anlamlı bir farklılık elde edilmemiş olup bu araştırma ile benzerlik göstermektedir.

Tablo 17’ de ebeveynlerin baskıcı ve otoriter tutum alt boyutu toplam puanları ile annenin eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bulgulara göre, annesi okuma yazma bilen grupta yer alan kişilerin baskıcı ve otoriter alt boyutundan toplam puanları, annesi üniversite mezunu grupta yer alan kişilerin baskıcı ve otoriter alt boyutundan toplam puanlarından yüksektir. Buradan hareketle annenin eğitim düzeyi yükseldikçe daha demokratik ve doğru davranışlar sergilediği düşünülebilir. Öztürk ve Şanlı (2012) tarafından yapılan çalışmada eğitim düzeyi daha düşük olan ve çalışmayan annelerin ise aşırı koruyucu ve sıkı disiplin tutumlarının arttığı bulgusu elde edilmiş olup, bu sonuçla tutarlılık göstermektedir.

Tablo 18’de ebeveynlerin aşırı hoşgörölü tutum alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile annenin eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Annenin çocuğuna karşı her koşulda merhametli davranışı çocuğun bu tutumunu fark edememiş olabilir. Sak ve arkadaşlarının (2015) yaptığı çalışmada da annenin eğitim seviyesinin düşmesi ile çocuğuna daha çok izin vermesi sonucuna ulaşılmış, bu araştırma ile benzerlik göstermemektedir.

Tablo 19’da ebeveynlerin ana babalık uygulamaları ölçeğinden aldıkları toplam puanları ile annenin eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Yeni nesil annelerinin çok fazla okuyup araştırması, çocuk yetiştirmekle ilgili güncel bilgileri takip etmesi bu durumunun sonucunda etkili olmuş olabilir. Sak ve arkadaşlarının (2015) yaptığı çalışmada annenin sağlıklı ve örnek davranışları ile anne eğitim seviyesi arasında anlamlı bir farklılık elde edilmemiş olup bu araştırma ile benzerlik göstermektedir.

Tablo 20’de öğrencilerin Çöydö arkadaş alt boyutu toplam puanları ile puanları ile annenin eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Analiz sonucuna göre annesi okuma yazma bilen grupta yer alan kişilerin Çöydö arkadaş alt boyutundan toplam puanları annesi yüksek lisans/doktora mezunu grupta yer alan kişilerin Çöydö arkadaş alt boyutu toplam puanlarından yüksektir. Annenin eğitim seviyesinin artması ile daha uzun çalışma saatleri ile çocuğuyla daha az vakit geçirmesiyle örnek rol model bulamayan bireyde sosyal ilişkileri zayıflattığı düşünülebilir. Çivitçi(2009) araştırmasında annenin eğitim durumu ile Çöydö aile boyutu arasında ilişki bulunmuş, olup bu araştırma ile paralellik göstermemektedir.

Tablo 21, 22, 23, 24’te öğrencilerin Çöydö okul, çevre, aile, benlik alt boyutlarından almış oldukları toplam puanları ile annenin eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Bu durum annenin vefatı, anne baba ayrılması, annenin uzun saatler çalışması, annenin ilgisiz davranışları bu durumun sonucu olmuş olabilir. Çivitçi(2009) araştırmasında annenin eğitim durumu ile Çöydö aile boyutu arasında ilişki bulunmuş, olup bu araştırma ile paralellik göstermemektedir.

Tablo 25 ve 26 ’da öğrencilerin Messy olumlu ve olumsuz sosyal beceriler alt boyutlarından aldıkları toplam puanları ile annenin eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Annenin kişisel gelişim olarak kendini geliştirmesi ya da geliştirememesi, çocuk tarafından fark edilememiş olabilir. Çetin ve Alkan Ersoy (2017) araştırmasında ergenlerin (12-14 yaş) annelerin öğrenim durumlarına göre Messy alt ölçekleri arasında anlamlı fark bulunmayıp bu araştırma sonucu benzerlik göstermektedir.

Tablo 27’ de ebeveynlerin demokratik tutum alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile babanın eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Babaların çocuklarına karşı her zaman şefkatli olmaları bu durumun sonucu olmuş olabilir. Sak ve arkadaşlarının (2015) yaptığı araştırmada demokratik tutum ile babanın eğitim düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmamsı bu araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Tablo 28’ de ebeveynlerin baskıcı ve otoriter tutum alt boyutu toplam puanları ile babanın eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Yapılan analizlerin sonucuna göre babası okuma yazma bilen grupta yer alan kişilerin baskıcı ve otoriter alt boyutundan toplam puanları babası üniversite mezunu grupta yer alan kişilerin baskıcı ve otoriter alt boyutu toplam puanlarından yüksektir. Buradan elde edilen analiz sonucuna göre eğitim düzeyi yüksek babaların çocuklarına karşı daha az baskıcı tutum sergiledikleri görülmektedir. Eğitim düzeyinin artmasıyla babaların çocuklarına karşı sağlıklı davranışlarda bulunma eğilimi doğru orantılı olarak artmaktadır. Sak ve arkadaşlarının (2015) yaptığı araştırmada da babaların eğitim seviyesinin yükselmesi ile daha az baskıcı olması sonucu bu araştırma ile benzerlik göstermektedir.

Tablo 29’ da ebeveynlerin aşırı hoşgörülü tutum alt boyutu toplam puanları ile babanın eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Analiz sonucuna göre babası okuma yazma bilmeyen grupta yer alan kişilerin aşırı hoşgörülü tutum alt boyutundan toplam puanları, babası yüksek lisans/doktora mezunu grupta yer alan kişilerin aşırı hoşgörülü tutum alt boyutu toplam puanlarından yüksektir. Babaların eğitim seviyelerinin düşmesi ile onların çocuklarına hoşgörülü ve doğru davrandığının düşünmesi sonucu olabilir. Karaman (2020) araştırmasında aşırı hoşgörülü tutum ile babanın eğitim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmış olup bu araştırma bulgusu ile benzerlik göstermemektedir.

Tablo 30’ da ebeveynlerin ana babalık uygulamaları ölçeği toplam puanları ile babanın eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Analiz sonucuna göre babası üniversite mezunu grupta yer alan kişilerin ana babalık uygulamaları ölçeği toplam puanları, babası okuma yazma bilmeyen grupta yer alan kişilerin ana babalık uygulamaları ölçeği toplam puanlarından daha yüksektir. Buradan elde edilen sonuca göre babanın eğitim düzeyi yükseldikçe ana babalık uygulamalarından aldıkları puan da yükselmektedir. Sak ve arkadaşlarının (2015) yaptığı araştırmada da babaların eğitim seviyesinin yükselmesi ile daha az baskıcı olması, daha doğru davranışlar sergilemesi ile bu araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Tablo 31, 32, 33, 34, 35' te öğrencilerin Çöydö arkadaş, okul, çevre, aile ve benlik alt boyutlarından aldıkları toplam puanları ile babanın eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Bu durum anne babanın ayrılması sonucu, babanın vefatı ve uzun saatler çalışması sebebinin sonucu olduğu düşünülebilir. Çivitçi(2009) araştırmasında babanın eğitim durumu ile Çöydö aile boyutu arasında ilişki bulunmuş, olup bu araştırma ile paralellik göstermemektedir.

Tablo 36 ve 37' de öğrencilerin Messy olumlu ve olumsuz sosyal beceriler alt boyutlarından aldıkları toplam puanları ile babanın eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Babaların uzun saatler çalışması ve çocuklarıyla yeterli ilgilenememeleri bu sonucun çıkmasında etkili olmuş olabilir. Çetin ve Alkan Ersoy (2017) araştırmasında ergenlerin (12-14 yaş) babaların öğrenim durumuna göre Messy olumlu davranışlar alt boyutunda anlamlı farklılık gösterirken; Messy olumsuz davranışlar alt boyutunda anlamlı farklılık göstermemektedir. Bu araştırma sonucuyla tutarlılık gösteren ve göstermeyen kısımları vardır.

Tablo 38' de ebeveynlerin demokratik tutum alt boyutu toplam puanları ile okul değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Ebeveynlerin, çocuklarının her türlü ihtiyaçlarını gidermesi onların bu tutumu algılamamalarının sonucu olmuş olabilir. Bu konu ile ilgili literatür bilgisine ulaşılamamıştır.

Tablo 39' da ebeveynlerin baskıcı ve otoriter tutum toplam puanlarının ile okul değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Analiz sonucuna göre Şehit Oktay Demiryürek Ortaokulu'nda olan kişilerin baskıcı ve otoriter tutum alt boyutundan aldıkları puanlar, 15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu'nda olan kişilerin baskıcı ve otoriter tutum alt boyutundan aldıkları puanlardan yüksektir. Burada yapılan analizlerin sonucuna göre okulun bulunduğu semtin ve okul türünün sosyokültürel yapısı baskıcı ve otoriter tutum toplam puanlarını anlamlı biçimde farklılaşması bu durumun sonucu olmuş olabilir. Bu konu ile ilgili literatür bilgisine ulaşılamamıştır.

Tablo 40' ta ebeveynlerin aşırı hoşgörölü tutum toplam puanlarının ile okul değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Analiz

sonucuna göre Vali Recep Yazıcıoğlu Ortaokulu'nda olan kişilerin aşırı hoşgörölü tutum alt boyutundan aldıkları puanlar 15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu'nda olan kişilerin aşırı hoşgörölü tutum alt boyutundan aldıkları puanlardan yüksektir. Buradan elde edilen veriler, Tablo 39'da yer alan analiz sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Farklı türdeki okulların sosyokültürel yapısı öğrencilerin tutum ve davranışlarında değışkenlik göstermelerine neden olduğu bu sonucun çıkmasında etkili olmuş olabilir. Bu konu ile ilgili literatür bilgisine ulaşılammıştır.

Tablo 41' de ebeveynlerin ana baba uygulamaları ölçeği toplam puanları ile okul değışkeni arasında istatıksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. 15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu'nda olan kişilerin ebeveynlerinin ana babalık uygulamaları ölçeğinden aldıkları puanlardan düşüktür. Okul türünün ve okulun konumunun farklı olması bu sonucun çıkmasında etkili olmuş olabilir. Literatürde bu konuya ilişkin bilgiye ulaşılammıştır.

Tablo 42' de öğrencilerin Çöydö arkadaş alt boyutu toplam puanlarının ile okul değışkeni arasında istatıksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Analiz sonucuna göre Vali Recep Yazıcıoğlu Ortaokulu'nda olan kişilerin Çöydö arkadaş alt boyutundan aldıkları puanlar, 15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu'nda olan kişilerin Çöydö arkadaş alt boyutundan aldıkları puanlardan yüksektir . Okul türünün arkadaşlık ilişkilerini etkileyen değışkenlere sahip olması bu sonucun çıkmasında etkili olmuş olabilir. Artar ve Çam'ın (2014) yapmış olduğu araştırmasında Çöydö arkadaş alt boyutunda öğrencilerin devam ettiği okul türüne göre anlamlı bir farklılık yoktur. Bu araştırma sonucu ile benzerlik göstermemektedir.

Tablo 43'te öğrencilerin Çöydö okul alt boyutu toplam puanlarının ile okul değışkeni arasında istatıksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Analiz sonucuna göre Vali Recep Yazıcıoğlu Ortaokulu'nda olan kişilerin Çöydö okul alt boyutundan aldıkları puanlar, 15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu'nda olan kişilerin Çöydö okul alt boyutundan aldıkları puanlardan yüksektir. Okul türünün ve okulun bulunduğu konumların farklı olması bu sonucun çıkmasında etkili olmuş olabilir. Artar ve Çam'ın (2014) yapmış olduğu araştırmasında Çöydö okul alt

boyutunda öğrencilerin devam ettiği okul türüne göre anlamlı bir farklılık yoktur. Bu araştırma sonucu ile benzerlik göstermemektedir.

Tablo 44’ te öğrencilerin Çöydö çevre alt boyutu toplam puanlarının ile okul değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Analiz sonucuna göre Vali Recep Yazıcıoğlu Ortaokulu’nda olan kişilerin Çöydö çevre alt boyutundan aldıkları puanlar, 15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu’nda olan kişilerin Çöydö çevre alt boyutundan aldıkları puanlardan düşüktür. Okul türünün ve okulun bulunduğu konumların farklı olması bu sonucun çıkmasında etkili olmuş olabilir. Literatürde ortaokul öğrencilerinin yaşam doyumlarını araştıran farklı çalışmalar bulunmaktadır. Çivitçi ve Topbaşoğlu (2015) tarafından yapılan araştırmaya göre uygulanmak istenen akılcı duygusal eğitim programlarının, öğrencilerin toplam yaşam doyumu, arkadaş doyumu ve benlik doyumunu artırma noktasında etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Artar ve Çam’ın (2014) yapmış olduğu araştırmasında Çöydö çevre alt boyutunda öğrencilerin devam ettiği okul türüne göre anlamlı bir farklılık vardır. Bu araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Tablo 45’ te öğrencilerin Çöydö aile alt boyutu toplam puanları ile okul değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Analiz sonucuna göre Vali Recep Yazıcıoğlu Ortaokulu’nda olan kişilerin Çöydö aile alt boyutundan aldıkları puanlar 15 Temmuz Şehitleri İmam Hatip Ortaokulu’nda olan kişilerin Çöydö aile alt boyutundan aldıkları puanlardan düşüktür. Okulun bulukları konum itibari ile farklı aile yapılarının (sed, eğitim vb.) olması bu sonucun çıkmasında etkili olmuş olabilir. Artar ve Çam’ın (2014) yapmış olduğu araştırmasında Çöydö aile alt boyutunda öğrencilerin devam ettiği okul türüne göre anlamlı bir farklılık yoktur. Bu araştırma sonucu ile benzerlik göstermemektedir.

Tablo 46’da öğrencilerin Çöydö benlik alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile okul değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Araştırma yapılan çocukların ergenlik gelişime ayak uydurması sebebiyle daha çok çevresini sorgulaması ile meşgul olması bu sonucun çıkmasında etkili olmuş olabilir. Artar ve Çam’ın (2014) yapmış olduğu araştırmasında Çöydö

benlik alt boyutunda öğrencilerin devam ettiği okul türüne göre anlamlı bir farklılık vardır. Bu araştırma sonucu ile benzerlik göstermemektedir.

Tablo 47 ve 48’ de ortaokul öğrencilerinin Messy olumlu ve olumsuz sosyal beceriler alt boyutlarından aldıkları toplam puanları ile okul değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Araştırma yapılan çocukların ergenlik gelişimi ile birlikte tutarsız davranışları bu sonucun çıkmasında etkili olmuş olabilir. Erbay (2008) araştırmasında okul öncesi eğitim alan ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin okul öncesi eğitim kurumunun türüne göre farklılaşmadığını bulmuştur. Bu araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir.

Tablo 49, 50, 51’de ebeveyn tutumlarının (demokratik tutum, baskıcı ve otoriter tutum ve aşırı hoş görü) alt boyutlarından aldıkları toplam puanları ile ebeveynin sosyoekonomik düzeyi değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Ebeveynlerin çocuklarını mutlu edebilmek adına istediği her şeyi alması, çocukların ebeveynlerinin davranış tarzlarını fark edememesi bunun sonucu olarak düşünülebilir. Öztürk ve Şanlı (2012) tarafından yapılan araştırmada annenin gelir durumuna göre ebeveyn tutumlarında farklılık olması, bu araştırma sonucu ile tutarlılık göstermemektedir.

Tablo 52’te ebeveynlerin ana babalık uygulamaları ölçeğinden aldıkları toplam puanları ile ebeveynin sosyoekonomik düzeyi değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Ebeveynlerin değişen hayat koşulları ile çalışmak zorunda olmaları ve çocuklarına yeterli vakit ayıramamaları bu sonucun çıkmasında etkili olmuş olabilir. Gökçe (2013) ailenin gelir düzeyinin artması ile çocukların sosyal uyum düzeylerinin arttığı sonucuna ulaşmış olup bu araştırma sonucu ile desteklenmemektedir.

Tablo 53’te ortaokul öğrencilerinin kardeş konumları ile Çöydö arkadaş alt boyutu toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmektedir. Diğer bir ifade ile katılımcıların kardeş sayısı arttıkça Çöydö arkadaş alt boyutu toplam puanları da artmaktadır. Bireyin kardeşlerinin sayısının artması ile daha çok kişiyle anlaşmak ve yaşamak durumunda kalması, bunun da dolaylı olarak arkadaş

ortamını etkilemesi bu sonucun çıkmasında etkili olmuş olabilir. Karahisar (2015) araştırmasında doğum sırası Çöydö arkadaş alt boyutu toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir. Bu araştırma ile benzer sonuçlar elde edilmemiştir.

Tablo 53'te ortaokul öğrencilerinin kardeş konumu ile Çöydö okul, çevre, aile, benlik alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir. Bireyin kardeşler arasında küçük kalması çoğu zaman çevresi tarafından fark edilememesi, bu sonucun çıkmasında etkili olmuş olabilir. Karahisar (2015) araştırmasında doğum sırası Çöydö okul, çevre, aile, benlik alt boyutları toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir. Bu araştırma ile tutarlı sonuçlar elde edilmiştir.

Tablo 53'te ortaokul öğrencilerinin kardeş konumları ile Messy olumsuz ve olumlu sosyal beceriler alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir. Bireyin kardeşler arasında küçük kalması bazen avantaj bazen devantaj olması, bu sonucun çıkmasında etkili olmuş olabilir. Çetin ve Alkan Ersoy (2017) araştırmasında ergenlerin (12-14 yaş) doğum sırası ile Messy alt ölçekleri arasında anlamlı fark bulunmayıp bu araştırma sonucu benzerlik göstermektedir.

Tablo 54'te ortaokul öğrencilerinin kardeş sayısı ile Çöydö arkadaş, okul, çevre, aile, benlik alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir. Ailede çocuk sayısının fazla olması, ebeveynin o çocukla özel ilgilenememesi, ebeveynlerin çalışma saatleri, bu sonucun ortaya çıkmasına neden olmuş olabilir. Çivitçi (2009) araştırmasında aile alt boyutunda farklılık olması, bu araştırma sonucuyla paralellik göstermemektedir.

Tablo 54'te ortaokul öğrencilerinin kardeş sayısı ile Messy olumsuz ve olumlu sosyal beceriler alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir. Ailede çocuk sayısının fazla olması, ebeveynin çocuğa kaliteli zaman ayıramaması, ebeveynlerin çalışma saatleri, çocuğa büyükanne, abla vb. bireylerin bakması bu sonucun ortaya çıkmasına neden olmuş olabilir. Çetin ve Alkan Ersoy (2017) araştırmasında ergenlerin (12-14 yaş) kardeş sayısı ile Messy alt

ölçekleri arasında anlamlı fark bulunmayıp bu araştırma sonucu benzerlik göstermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

1- Araştırma kapsamına giren çocukların yaşam doyumu alt boyutları (arkadaş, okul, benlik) ile ebeveynin demokratik, baskıcı ve otoriter, aşırı hoşgörölü tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark (pozitif yönde) olduğu görölmektedir.

Ana Babalık Uygulamaları ölçeği ile çocukların yaşam doyumu alt boyutları (arkadaş/okul/çevre/aile/benlik)arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark (pozitif yönde) olduğu görölmektedir.

2- Araştırma kapsamına giren çocukların sosyal beceri alt boyu (Messy olumlu sosyal beceriler) ebeveynin demokratik, baskıcı ve otoriter, aşırı hoşgörölü tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark(pozitif yönde) olduğu görölmektedir. Ana Babalık Uygulamaları Ölçeği ile çocukların sosyal beceri alt boyutu (Messy olumlu sosyal beceriler)arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark (pozitif yönde) olduğu görölmektedir.

3- Araştırma kapsamında ebeveynin demokratik tutum alt boyutu ve annenin çalışma durumuna göre arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark (pozitif yönde) olduğu görölmektedir. Baskıcı ve otoriter tutum alt boyutu toplam puanları ile annenin eğitim durumu arasında istatikselsel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görölmektedir. Anne eğitim seviyesi düştükçe baskıcı tutumu da artmaktadır. Demokratik tutum ve aşırı hoşgörölü tutum alt boyutu ile annenin eğitim durumu arasında istatikselsel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görölememektedir. Araştırmaya katılan kişilerin demokratik tutum alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile babanın eğitim durumu arasında istatikselsel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilemezken, baskıcı ve otoriter ile aşırı hoşgörölü tutum alt boyutları arasında istatikselsel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmektedir. Babanın eğitim seviyesi düştükçe daha baskıcı ve izin verici davranmaktadır. Demokratik tutum, baskıcı ve otoriter ve aşırı hoşgörölü tutumu alt boyutundan aldıkları toplam puanları ile ebeveynin sosyoekonomik düzeyi değişkeni arasında istatikselsel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememektedir.

4- Araştırma kapsamına giren ebeveynlerin ana babalık uygulamaları ölçeğinden aldıkları toplam puanları ile annenin eğitim durumu arasında istatikselsel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilemezken; babanın eğitim durumu arasında

istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Babanın eğitim seviyesi düştükçe daha sağlıklı olmayan baba tutumları sergilenmektedir. Ana babalık uygulamaları ölçeği ile annenin çalışma durumuna göre arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir. Ana babalık uygulamaları ölçeğinden aldıkları toplam puanları ile ebeveynin sosyoekonomik düzeyi değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir.

5- Araştırma kapsamına giren çocukların kardeş sayısı ve yaşam doyumu alt boyutları arasında (arkadaş, okul, çevre, aile, benlik) istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir. Çocukların kardeş konumu ve yaşam doyumu alt boyutları (okul, çevre, aile ve benlik) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmeyip yaşam doyumunun arkadaş alt boyutuyla pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Cinsiyet ile yaşam doyumu alt boyutları arasında (çevre, aile, benlik) istatistiksel olarak kadınlar erkeklere göre daha düşük puanlar alıp istatistiksel olarak anlamlıdır. Kadın öğrencilerin erkek öğrencilere yalnızca yaşam doyumu okul alt boyutunda daha yüksek puanlar almıştır.

6- Araştırma kapsamına giren çocukların kardeş sayısı, kardeş konumu ve sosyal beceri alt boyutları arasında (olumlu, olumsuz sosyal beceriler) istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir. Messy olumsuz ve olumlu sosyal davranışlar alt boyutu toplam puanlarının cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılıklar göstermemektedir.

ARAŞTIRMANININ GÜÇLÜ VE SINIRLI YÖNLERİ

Araştırmanın sınırlı yönleri;

- Araştırmadaki veri toplama süresi 24.12.2021-14.05.2022 tarihleri arasında yapılmıştır.
- Araştırmanın yapıldığı zaman aralığında asgari gelir düzeyinin yükselmesi ile birlikte sosyodemografik formda belirtilen aylık gelir düzeyindeki rakamlar sembolik kalmıştır.
- Araştırmada sosyodemografik formda bulunan ailedeki birey sayısı, anne/babanın vefatı, boşanmalar hesap edilerek konulması araştırmaya katkıları olacaktır.

- Araştırmanın evreni İstanbul Bahçelievler ilçesinden oluşmaktadır. İl, ülke geneline yorumlanabilmesi yetersizdir.
- Covid 19 pandemisi

Araştırmanın güçlü yönleri;

- Araştırmanın yapıldığı zaman aralığında Covid 19 salgını olması sebebi ile araştırmacı grubunda sosyal beceri ve yaşam doyumu üzerine anket çalışmasının yapılması yerinde ve zamanında yapılması
- Araştırmaya katılan kişilerin gönüllülük esası kapsamında olmaları
- Katılan kişilerin istatistiksel analizlerinde standardize araçların kullanılması

ÖNERİLER

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar incelendiğinde aşağıda başlıklar halinde şu öneriler sıralanabilir:

Ailelere yönelik öneriler:

- Ebeveynlerin çocuklarıyla iletişimi güçlendirmesi adına aile içi etkinlikler yapılmalı.
- Ailelerin çocuklarının sosyal becerilerini geliştirmek adına en az bir sosyal, sportif, kültürel vb. kulübe katılmalarını desteklemek.
- Ailelerin çocuklarının arkadaşlarıyla görüşmeleri için sosyal zaman izni vermek.
- Ebeveynlerin çocuk yetiştirme tutumları konusunda bilgilerinin artması, gerekli seminer çalışmalarına katılması.
- Ebeveynlerin çocuklarının yaşam doyum ve kalitesini arttırmak için çocuklarının maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılanmak.
- Ebeveynlerin çocuk haklarını öğrenmesi ve çocuklarına öğretmesi.
- Ebeveynlerin çocuk işçiliği konusunda bilgilendirilmeleri.

Uzmanlara yönelik öneriler:

- Ebeveynlerin çocuklarıyla iletişimi güçlendirilmesi adına ailelere uygun ‘aile içi etkinlikler’ adı altında çeşitli öneriler yapılmalı.
- Çocukların yaşına anne baba davranışları hakkında anne ve babaları bilgilendirmek adına seminer ve atölye çalışmaları düzenlenebilir.

Araştırmacılara yönelik öneriler:

- Araştırmanın örneklem sayısı artırılarak, çocukların yaş gruplarını kapsayan (12-14) başta ülke genelinde olmak üzere farklı il ve ilçelerde yaşayan tüm çocuklara uygulanabilir.
- Araştırmanın okul türleri kısmında aynı okul türleri seçilerek yapılabilir.
- Farklı değişkenler kullanılarak (anne, baba mesleği, geliri, yaş vb.) araştırma detaylandırılabilir.
- Araştırmanın SPSS çalışması sonucunda önemli farklılıklar çıktığından bu farklılıkların nedenlerini daha iyi analiz edebilmek için veliler, öğretmenler vb. ile mülakatlar yapıp derinlemesine incelemeler yapılabilir.

Politikacılara yönelik öneriler:

- COVID-19 pandemisi nedeniyle sosyal, iş ve eğitim hayatımıza birçok kısıtlamalar getirildi. Bundan en çok etkilenen 0-18 yaş grubu oldu. Uzun süre evde kalan çocuk sosyal beceri davranışlarında sıkıntı yaşarken, dışarıya çıkmakta zorunda olan sınav öğrencileri sosyal beceri ve davranışlarında uyum sorunu yaşamışlardır. COVID-19 salgınının bir nebze etkisini azaltmak adına özellikle 0-18 yaş grubuna tedbirler eşliğinde sosyal zaman aktivitesi için izin verilebilir.
- COVID-19 pandemisi nedeniyle evde kalmak zorunda olan ve çalışmakta olan birçok birey yaşamlarının kalitesini, yaşamdan aldıkları doyumunu sorgulama içine girmişlerdir. Her yaş grubuna ilişkin bu sorgulama hayatlarından keyif, dinlenme, maddi refah durumunu arttıracak çalışmalar yapılabilir.

- Anne ve baba olmak için gerekli eğitim ve seminerlerin hayat boyunca yapılması. Gerekirse her aileye aile psikologu ya da psikolojik danışmanı tanımlanması.
- Gençlere sosyal kulüp, etkinlik vb. ücretsiz olması.

Üniversitelere yönelik öneriler:

- Üniversitelerin çocuk gelişimi ,okul öncesi öğrt, pdr, psikoloji, sosyoloji ilgili bölümlerindeki öğrencilerini daha donanımlı hale getirmek için staj ve uygulama dersleri arttırılabilir.

KAYNAKÇA

- Ahmadova, P. (2019). *Annenin bağlanma özellikleri ile ebeveyn tutumları ve çocukların ruhsal, davranışsal durumu arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akcan, E. (2018). *Lise öğrencilerinde benlik saygısı ve yaşam doyumu ilişkisi* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Altun, G. (2021). *Geç ergenlik döneminde ebeveyn tutumları ile yaşam doyumu ve öz şefkat arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Enstitüsü, İstanbul.
- Arcan, K. (2006). *Özel okullara giden lise düzeyindeki ergenlerin, akademik başarıları ile algıladıkları anne-baba tutumları arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Artar, M. ve Çam, Z. (2014). Ergenlikte yaşam doyumu: Okul türleri bağlamında bir inceleme. *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 23-46.
- Bacanlı, H. ve Erdoğan, F. (2003). Matson çocuklarda sosyal becerileri değerlendirme ölçeğinin (messy) Türkçe'ye uyarlanması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 3(2), 351-379.
- Balkanlı, N. (2008). *Otistik çocuğu olan ve olmayan annelerde yaşam kalitesi, yaşam doyumu ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Boz, M., Uludağ, G. ve Tokuç, H. (2018). Aile katılımlı sosyal beceri oyunlarının okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal becerilerine etkisi, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 38(1),137-158.
- Büyüköztürk, Ş. (2016). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*.(s.31-54).Ankara: Pegem Akademi.
- Canbay, H. (2010). *Lise öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeyleri ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, İzmir.
- Çapulcuoğlu, U. ve Gündüz B. (2013). Öğrenci tükenmişliğini yordamada stresle başa çıkma, sınav kaygısı, akademik yetkinlik ve anne-baba tutumları. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 201-218.
- Çetin, A. ve Alkan Ersoy, Ö. (2017). 12-14 yaş arası ergenlerin sosyal beceri düzeyi ile ebeveynlerine bağlanma güvenliği arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(2), 419-440.
- Çiftçi Arıdağ, N. ve Ünsal Seydooğulları, S. (2019). Lise öğrencilerinin yaşam doyumu ve yılmazlık düzeylerinin anne-baba tutumlarıyla ilişkisi açısından

incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(4), 1037-1060.

Çivitçi, A. (2007). Çok boyutlu öğrenci yaşam doyumu ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Eğitim Araştırmaları(Eurasian Journal of Educational Research)*, 26, 51-60.

Çivitçi, A. (2009). İlköğretim öğrencilerinde yaşam doyumu: Bazı kişisel ve ailesel özelliklerin rolü. *Eğitim Fakültesi Dergisi XXII (1)*, 29-52.

Çivitçi, A. (2014). İlk ergenlikte öğrenci yaşam doyumu: Okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri açısından bir değerlendirme, *Milli Eğitim*, Sayı 202, 5-18.

Çivitçi, A. ve Topbaşoğlu, T. (2015). Akılcı duygusal eğitimin ortaokul öğrencilerinin yaşam doyumları üzerindeki etkisi, *Ege Eğitim Dergisi*, (16)1, 13-29.

Dağlı, A. ve Baysal, N. (2016). Yaşam doyumu ölçeğinin Türkçe' ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi (Electronic Journal of Social Sciences)*, 15(59), 1250-1262.

Demirel, N. (2019). *Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumlarının yordayıcısı olarak özerklik ve duygusal yeterlilik düzeylerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

Deniz, M.E., Kapıcıoğlu, S., Yüksel, B.Ö., İçli Özbağır, T. ve Erus, M.S. (2018). *Ergenlerde saldırganlık ve sosyal beceri davranışlarının yordayıcısı olarak anne baba tutumları*, Yıldız Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2(1), 01-11.

Doğan, T. ve Aydın, F.T. (2020). Mutlu çocuklar mutlu yetişkinler mi oluyor?, *İnsan ve Toplum(The Journal Of Humanity And Society)*,69-95.

Dönmez, M. M. (2007). *Meslek lisesi öğrencilerinin atılganlık düzeylerine göre yaşam doyumu ve duyguları ifade etme eğilimlerinin karşılaştırılması* (Yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Elkin, Ö. O. (2020). *Üniversite öğrencilerindeki anksiyete, stres, yaşam doyumu düzeyleri ve ilişkili değişkenlerin kız ve erkek öğrenciler arasında karşılaştırması* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Gelişim Üniversitesi/ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Erbay, E. (2008). *Okul öncesi eğitim alan ve almayan ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin sosyal becerilere sahip olma düzeyleri*(Yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

Ercan, H. (2019). Ergenlerde yaşam doyumunun demografik değişkenler, ebeveyn tutumları ve kişilik özellikleri açısından incelenmesi, *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 501-516.

- Erdoğan, F. (2002). *İlköğretim 2. Kademe öğrencilerinde sosyal becerilerin sosyoekonomik düzey, cinsiyet ve yaş ile ilişkisi* (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erol, M. (2017). Genç yetişkinliğin öncesinde olan ergenlerin yaşam doyumu: “utangaçlık” ve “öz yeterlik algısı”nın rolü, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 28(2), 95- 103.
- Gökçe, F. (2013). *5-6 Yaş çocukların sosyal-duygusal uyumları ile annelerinin çocuk yetiştirme tutumlarının incelenmesi*(Yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Gülcan, A. ve Nedim Bal, P. (2014). Genç yetişkinlerde iyimserliğin mutluluk ve yaşam doyumu üzerindeki etkisinin incelenmesi, *Asya Öğretim Dergisi*, 2(1), 41-52.
- Gürbüz, E. (2017). *Annelerin tutumlarına göre ana sınıflarına devam eden çocukların sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Çag Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Hilooğlu, S. ve Cenkseven Önder, F. (2010). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinde zorbalığı yordamada sosyal beceri ve yaşam doyumunun rolü. *İlköğretim Online*, Cilt 9, Sayı 3, 1159-1173.
- Kaba, İ., Erol, M. ve Güç, K. (2017). Yetişkin yaşam doyumu ölçeğinin geliştirilmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 114.
- Karaman, E. (2020). *10-18 yaş grubu çocukların anne ve babalarının ebeveyn tutumlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi (İstanbul üç ilçe örneği)*(Yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi/ Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kahraman, H., Irmak, T. ve Başokçu, T.O (2017). Parenting practices scale: Its validity and reliability for parents of school-aged children (Ebeveynlik uygulamaları ölçeği: Ebeveynlerin okul çağındaki çocukları için geçerlik ve güvenilirliği). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 17(3), 745-769.
- Kahraman, H. ve Yılmaz Irmak, T. (2019). Çocuğun mizacı ve problem davranışları: Ebeveyn uygulamalarının aracı rolü. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48, 15-29.
- Kalkışım, S. (2022). Ortaokul öğrencilerinin yaşam doyumu ile sosyal beceri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İzü Eğitim Dergisi*, 4(8), 97-108.
- Karabeyeser, M. (2013). *Üniversite öğrencilerinin anne-baba tutumları ve stresli yaşam olaylarına göre psikolojik iyi oluşu* (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Karahan, T.F., Eplikoç, H. ve Dicle A.N. (2007) Üniversite Öğrencilerinin Stresle başa çıkma tarzlarının sosyal beceri düzeylerine ve mutluluk algılarına göre incelenmesi. *Anakara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 40(2), 41-61.

- Karahisar, S. (2015). *Ortaokul 3. ve 4. sınıfa devam eden çocukların ve annelerinin algıladıkları aile işlevlerinin karşılaştırılması ve çocukların yaşam doyumlarına etkisinin incelenmesi*(Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi/ Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karakuza, F. (2019). *12-14 Yaş aralığındaki çocuklarda egzersizin yaşam doyumu üzerine etkisinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Kaya,Ö.S. ve Orçan F.(2019). Mutluluğun empati, affetme ve yaşam doyumu arasındaki aracı rolü: Bir yol analizi, *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (2), 540-554.
- Kelleci, H. (2019). *Annelerin çocuk yetiştirme tutumunun yaşam doyumu, evlilik doyumu, umutsuzluk açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Kırman, A. ve Doğan, Ö. (2017). Anne-baba çocuk ilişkileri: Bir meta-sentez çalışması. *H.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 4(1), 28-49.
- Kırtıl, S. (2009). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin duygusal zekâ düzeyleri ile yaşam doyumu düzeylerinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Mutlu Onuk, M. (2017). *Ortaokul öğrencilerinin sosyal becerilerinin anne-baba tutumları açısından incelenmesi (Eyüp ilçesi örneği)* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi/ Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ogelman, H.G., Önder, A., Seğer, Z. ve Erten, H. (2013). Anne tutumlarının 5-6 yaş çocuklarının sosyal becerilerini ve okula uyumlarını yordayıcı etkisi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 29, 143-152.
- Öğretir Özçelik A. D. ve Arslan H.(2020). 3-5 yaş arası çocukların anne tutumlarının incelenmesi, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18-30.
- Öztürk, C. ve Şanlı D. (2012). Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını etkileyen etmenlerin incelenmesi, *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 31-48.
- Özyürek, A. (2015). Okul öncesi çocukların sosyal beceri düzeyleri ile anne tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Milli Eğitim*, Sayı 206, 106-120.
- Özyürek, A. (2018). Anne-baba çocuk yetiştirme tutumları ve üç farklı ölçek geliştirme çalışması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 22(2), 659-676.
- Pala Özçelik, F.N. (2020). *6-10 Yaş aralığındaki çocukların sosyal beceri gelişim düzeyleri ile anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi/ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

- Parsak, B. ve Kuzucu, Y. (2020). Ebeveyn tutumları ile okul öncesi dönem çocuklarında saldırganlık arasındaki ilişkide çocukların empati ve sosyal becerilerinin rolü, *Uluslararası Akademik Psikolojik Danışma ve Rehberlik Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 347-374.
- Pekdoğan, S. (2016). 5-6 Yaş çocukların sosyal becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 16(4), ss: 1946-1965.
- Pırtık, Ş. (2013). *Boşanmış ve tam aileden gelen okul öncesi çocukların sosyal beceri ve akran tepkilerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi*(Yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Samancı, O. ve Diş, O. (2014). Sosyal becerileri zayıf olan ilkokul öğrencilerinin tutum ve davranışlarının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi,*Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(2), 591-604.
- Sak, R., Şahin Sak, İ.T., Atli, S. ve Şahin, B.K. (2015). Okul öncesi dönem: Anne baba tutumları, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,11(3), 972-991.
- Seven, S. (2008). Yedi - Sekiz yaş çocuklarının sosyal becerilerinin incelenmesi, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(2), 151-174.
- Sözay, D. (2020). *Lise öğrencilerinde beş faktörlü kişilik özellikleri, pozitif negatif duygu ve yaşam doyumu arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Temel, D. ve Türkoğlu, B. (2019). Yerleşim yerlerine göre anne baba tutumlarının okul öncesi çocukların sosyal becerilerine etkisi, *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39(2), 843-871.
- Tuzgöl Dost, M. (2007). Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumunun bazı değişkenlere göre incelenmesi, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(22), 132- 143.
- TDK (Türk Dil Kurumu) (2022). *Genel Açıklamalı Sözlük*. Ankara: TDK Yayınları. Erişim Tarihi: 15.10.2022.
- Ünal, D. (2018). *Ergenlerde davranış problemleri ve yaşam doyumunun anne baba tutumlarına göre incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Yaşar Ekici, F. (2015). Okul öncesi eğitime devam eden çocukların sosyal becerileri ile aile özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2).
- Yazıcı Çelebi, G. ve Çelebi, B. (2018). Lise öğrencilerinin yaşam doyumu düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi,*Erciyes Journal Of Education*,2(2), 1-15.

Yılmaz Bolat, E. (2018). Anne baba tutumlarının çocukların sosyal becerileri üzerindeki etkisi, *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 32-38.

Yılmaz Bolat, E. ve Kahveci, D. (2016). 4-6 yaş grubu çocukların bazı değişkenlere göre sosyal becerilerinin karşılaştırılması, *Turkish Journal of Primary Education*, 1, 14-25.

EKLER

EK-A

Bilgilendirici Yazı

Merhaba ben Ahsen Eylül ÇELEBİ. İstanbul Gelişim Üniversitesi Psikoloji yüksek lisans öğrencisiyim. Üniversitemin yüksek lisans tezi kapsamında Dr. Psk. Esra SAVAŞ danışmanlığında Ebeveyn Tutumlarının Ortaokul Öğrencilerinde Yaşam Doyumu ve Sosyal Beceriler İle İlişkisini araştırmaktayım.

Bu araştırma ebeveyn tutumlarının çocuklardaki yaşam doyumu ve sosyal becerileri üzerinde ilişkisine daha kapsamlı bilgi edinmek için yürütülmektedir. İleriki dönemlerde bu konuyu daha iyi aydınlatabilmek ve bu alanda çalışacak olan kişilere bir aracı olmak istenmektedir. Katılımınızla beraber siz değerli katılımcılar da ebeveyn tutumlarının çocuklardaki yaşam doyumu ve sosyal becerileri üzerinde daha kapsamlı bir şekilde ele alınmasında yardımcı olabileceksiniz. Eğer siz de ebeveyn tutumlarının çocuklardaki yaşam doyumu ve sosyal becerileri üzerinde ilişkisinin daha kapsamlı incelenmesine yardımcı olmak ve ileride bu konuyu çalışacak insanlara ışık tutmak istiyorsanız lütfen anket formuna katılarak destek olun. Araştırma boyunca gerekli gizlilik esaslarına bağlı kalınacak olup katılımcıların kişisel bilgileri korunacaktır.

BİLGİLENDİRİCİ ONAM FORMU

Değerli Katılımcı,

İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Bilim Dalı'nda yapmakta olduğum yüksek lisans tez çalışması kapsamında “Ebeveyn Tutumlarının Ortaokul Öğrencilerinde Yaşam Doyumu ve Sosyal Beceriler İle İlişkisinin İncelenmesi ” başlıklı araştırmayı yürütmekteyim. Bu çalışma Psk. Dr. Esra SAVAŞ danışmanlığında Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji yüksek lisans öğrencisi Ahsen Eylül ÇELEBİ tarafından uygulanmaktadır. Sizden ekteki anketi ve ölçekleri yanıtlarak bu araştırmaya katkıda bulunmanızı bekliyorum. Anketteki soruları okuyarak size uygun seçenekleri lütfen işaretleyiniz. Ölçeklerin yanıtlama sistemi ayrıca açıklanmıştır. Yanıtlarınız bilimsel bir araştırmada kullanılacak ve gizli tutulacaktır. Lütfen içten ve samimi olarak yanıt veriniz ve **hiçbir maddeyi boş bırakmayınız**. Katkılarınız için çok teşekkür ederim.

Araştırmanın Amacı: Bu araştırmanın amacı ebeveyn tutumlarındaki değişiklik ortaokul öğrencilerinin hem yaşam doyumunu hem de buna bağlı olarak sosyal becerilerini ilişkili olup veya olmadığını, varsa ilişki düzeyini belirlemektir.

Anket İçeriğinde Yer Alan Ölçekler: Sosyodemografik Bilgi Formu, Anne Baba Çocuk Yetiştirme Tutumları Ölçeği, Ana Babalık Uygulamaları Ölçeği, Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği, Matson Çocuklarda Sosyal Becerileri Değerlendirme Ölçeği (Messy) olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır.

Prosedür: Bu çalışmanın içinde ebeveynler için 2 adet anket formu ve öğrenciler için 1 adet sosyodemografik bilgi formu, 2 adet anket formu bulunmaktadır ve bir oturuşta cevaplamaları istenmektedir.

Aşağıda bazı örnek sorular yer almaktadır:

- Ne sıklıkla çocuğunuzla birlikte şarkı söyler, dans eder veya eğlenceli bir şeyler yaparsınız? Asla / Ara Sıra / Sıklıkla / Her Zaman
- Çocuğunuzla oynarken oyunun kurallarını ve ne oynayacağınızı ne sıklıkla siz belirlersiniz? Asla / Ara Sıra / Sıklıkla / Her Zaman

- Çocuğunuzla arkadaşları hakkında ne sıklıkla konuşursunuz?Asla / Ara Sıra / Sıklıkla / Her Zaman
- Çocuğumu, istediği gibi davranmakta özgür bırakırım. Tamamen katılıyorum / Katılıyorum / Kısmen Katılıyorum / Katılmıyorum / Hiç Katılmıyorum
- Çocuğuma duyduğum güveni ona belirtirim.Tamamen katılıyorum / Katılıyorum / Kısmen Katılıyorum / Katılmıyorum / Hiç Katılmıyorum
- Çocuğuma hiçbir konuda “hayır” demem. Tamamen katılıyorum / Katılıyorum / Kısmen Katılıyorum / Katılmıyorum / Hiç Katılmıyorum
- ✓ Arkadaşlarımla kötü zaman geçiririm. Hiçbir Zaman / Bazen / Sık sık / Her Zaman
- ✓ Ailem bir çok aileden daha iyidir. Hiçbir Zaman / Bazen / Sık sık / Her Zaman
- ✓ Ailemdeki kişiler birbirleriyle iyi geçinirler. Hiçbir Zaman / Bazen / Sık sık / Her Zaman
- ❖ İnsanları güldürürüm. Bana hiç uygun değil / Bana pek uygun değil / Bana biraz uygun / Bana oldukça uygun / Bana tamamen uygun
- ❖ Kolayca sinirlenirim. Bana hiç uygun değil / Bana pek uygun değil / Bana biraz uygun / Bana oldukça uygun / Bana tamamen uygun
- ❖ İnsanlarla konuşmaktan korkarım. Bana hiç uygun değil / Bana pek uygun değil / Bana biraz uygun / Bana oldukça uygun / Bana tamamen uygun

Araştırmanın Gönüllülük Doğası: Araştırmaya katılımınız tamamen gönüllülük esasına dayalıdır ve istediğiniz zaman araştırmacıya söylemek kaydıyla bırakabilirsiniz. Araştırmaya katılmamak veya bırakılması durumunda size farklı bir yaklaşım sergilenmeyecektir.

Çalışmada Olmanın Riskleri ve Yararları: Bu çalışmaya katılmanın katılımcılar tarafından olumsuz bir risk faktörü bulunmamaktadır. Bu çalışma içerisinde yer almak güvenlik ve sağlık açısından olumsuz bir sonuç oluşturmamaktadır. Araştırmaya katılımınız ebeveyn tutumlarının çocuklardaki yaşam doyumu ve sosyal becerileri üzerinde etkilerinin daha kapsamlı incelenmesine yardımcı olmak ve ileride bu konuyu çalışacak insanlara ışık tutacaktır.

Ücretlendirme: Katılım sağlanması durumunda herhangi bir ücret verilmeyecektir.

Gizlilik: Araştırma sırasında sizden alınan bilgiler gizli kalacak ve toplanan veriler yalnızca bilimsel amaçlar için bu çalışmada kullanılacaktır ve 3. şahıslarla paylaşılmayacaktır. Katılımcılar hakkında elde edilen bilgiler E1, Ö1 gibi kodlama sistemiyle araştırmacı Ahsen Eylül ÇELEBİ, tarafından güvende tutulacaktır. İstatistiksel çalışmadan geçen veriler üniversitenin gerektirdiği koşullar sonucu 5 yıl süre saklanacaktır ve daha sonrasında verilerin bulunduğu dosya silinecektir.

İletişim ve Sorular: Araştırma ile ilgili bir sorunuz olursa şu an araştırmacıya sorabilirsiniz veya sonradan araştırmacıya adresinden ulaşabilirsiniz. Katılımcı olarak haklarınız ile ilgili özel bir konuşma yapmak isterseniz üniversitemin Sosyal Bilimler Enstitüsüne adresinden ulaşabilirsiniz.

Çalışmaya Katılım Onayı: Çalışmaya katılımınızda sizin için olumsuz bir durum söz konusu değilse ve yukarıda yazan bilgileri onaylıyorsanız lütfen aşağıda bulunan kutucuğu paraf veya imza atınız.

Katılmam beklenen çalışmanın amacını, nedenini, katılmam gereken süreyi ve yeri ile ilgili bilgileri okudum ve gönüllü olarak çalışma süresince üzerime düşen sorumlulukları anladım. Çalışma ile ilgili ayrıntılı açıklamalar online olarak araştırmacı tarafından yapıldı. Bu alışma ile ilgili faydalar ve riskler ile ilgili bilgilendirildim.

Bu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının

Veli Adı-Soyadı:

Öğrencinin Adı Soyadı:

Online Katılma İçin Onay:

Online Katılma İçin Veli Onayı:

SOSYODEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

1)Adınız Soyadınız?Lütfen yazınız.....

2) Cinsiyetiniz: () Kız () Erkek

3) Yaşınız (Lütfen yazınız):

4)Doğum Tarihiniz:/...../.....

5)Sınıfınız (Lütfen yazınız):

6) Okuduğunuz Okul:

() 15 TEMMUZ ŞEHİTLERİ İMAM HATİP ORTAOKULU

() ŞEHİT OKTAY DEMİRYÜREK ORTAOKULU

() VALİ RECEP YAZICIOĞLU ORTAOKULU

7) Annenizin öğrenim durumu nedir?

() Okuma-yazma bilmiyor

() Okuma-yazma biliyor

() İlkokul mezunu

() Ortaokul Mezunu

() Lise mezunu

() Üniversite mezunu

() Yüksek lisans / Doktora

Annenizin bitirdiği en son sınıf düzeyi lütfen yazınız.....

8) Babanızın öğrenim durumu nedir?

() Okuma-yazma bilmiyor

() Okuma-yazma biliyor

() İlkokul mezunu

() Ortaokul Mezunu

() Lise mezunu

() Üniversite mezunu

() Yüksek lisans / Doktora

Babanızın bitirdiği en son sınıf düzeyi lütfen yazınız.....

9)Anneniz bir işte çalışıyor mu?

() Evet

() Hayır

10)Babanız bir işte çalışıyor mu?

() Evet

() Hayır

11) Ailenizin aylık ortalama geliri ne kadardır?

() 999 TL'ye kadar

() 1000-1999 TL arası

- ☐ 2000-2999 TL arası
- ☐ 3000-3999 TL arası
- ☐ 4000-4999 TL arası
- ☐ 5000 TL ve daha fazla

12)Ailenizdeki birey sayısı(sizin dışınızda)

- ☐ 3 kişi
- ☐ 4-5 kişi
- ☐ 6-7 kişi
- ☐ 8 -9 kişi
- ☐ 10 ve üstü

Kaç kişi iseniz lütfen yazınız(toplam).....

13)Kardeşleriniz arasında siz kaçınıcı kardeşsiniz/kişisiniz?

Lütfen yazınız.....

ANNE BABA ÇOCUK YETİŞTİRME TUTUMLARI ÖLÇEĞİ (ABTÖ)
(Ortaokul Dönemi Çocuğa Sahip Anne-Babalar için)

Değerleri Anne ve Babalar,

Aşağıda verilen anne -babaların çocuk yetiştirme tutumlarına ilişkin ifadelere katılma düzeyinizi “Tamamen katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kısmen katılıyorum”, “Katılmıyorum” ve “Hiç katılmıyorum” şıklarından birini işaretleyerek (X) belirtmeniz beklenmektedir. Katılarınız için teşekkürler.

Maddeler	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
1.Çocuğumu, her durumda duygu ve düşüncesini ifade etmesi için desteklerim.					
2.Çocuğumu, istediği gibi davranmakta özgür bırakırım.					
3.Çocuğumla ilgili konularda kontrolü her zaman elimde tutarım.					
4.Çocuğumu, toplumun istediği ideal insan olarak yetiştiririm.					
5.Çocuğuma, onu cezalandırılacağımı söylesem de bu cezaları uygulamam.					
6.Çocuğuma duyduğum güveni ona belirtirim.					
7.Çocuğum için kurallar koysam da kurallara uymasını beklemem.					
8.Çocuğumu şımartırım.					
9.Çocuğumun gelişimini ve yetişmesini, asla kendi haline bırakmam.					
10.Çocuğumu, yeni şeyler denemesi konusunda cesaretlendiririm.					
11.Gerçekleştiremediğim hedeflere çocuğum ulaşmasını beklerim.					
12.Çocuğum, yapmasını istediğim bir işi yapmadığında hoşgörü ile karşılarım.					
13.Çocuğum için, her zaman uyması gereken kurallar koymam.					
14.Çocuğuma hiçbir konuda “hayır” demem.					
15. Çocuğumu disipline etmeye çalışmam.					
16.Çocuğumun bireysel özelliklerin ve mizacının farkında olarak ona saygı duyarım.					
17.Çocuğumdan, koyduğum kurallara sorgulamadan uymasını beklerim.					
18.Çocuğumun yaptığı bir yanlışla eşim kızarsa, ben hoşgörü ile yaklaşırım.					
19.Çocuğum olumlu davranışlar sergilediğinde, onu överim.					
20.Çocuğumdan, taleplerimi yerine getirmesini beklerim.					
21.Çocuğum bir işi yapmakta zorlandığında, o işi ben yaparım.					

22.Küçük çocuklardan, büyük kardeşleri gibi kurallara uymasını beklemem.					
23.Çocuğumun, benim yaptığım hataları tekrarlamamasını beklerim.					
24.Farklı bir ortamda, çocuğumun kurallara uymamasını önemsemem.					
25.Çocuğumu ilgilendiren konularda, onun fikrini de alırım.					
26.Çocuğuma karşı duygularımı güzel sözlerle, sarılarak ve öperek gösteririm.					
27.Çocuğumun her an nerede ve ne yaptığını takip ederim.					
28.Çocuğum ile zaman geçirmek için özel planlamalar yaparım.					
29.Çocuğum ile göz teması kurar ve sözünü kesmeden dinlerim.					
30.Çocuğumun girişkenliğini ve yeteneklerini desteklerim.					
31.Hiçbir zaman çocuğumu yalnız bırakmam.					
32.Çocuğumun sorularını önemserim ve sabırla cevaplarım.					
33.Çocuğuma hiçbir zaman şiddet uygulamam.					
34.Çocuğumdan her zaman başarılı olmasını beklerim.					
35. Çocuğum hata yaptığında, onu ayıplamam.					

Ana Babalık Uygulamaları Ölçeği(ABUÖ)

Bu ölçek çocuklarınıza yönelik davranışlarınızı değerlendirmek için hazırlanmıştır. Çocuğunuza karşı davranışlarınız çocuğunuzun yapısına, içinde bulunduğunuz koşullara göre değişebilir. Ölçek davranışlarınızın gözlenme sıklığını belirlemeye yöneliktir. Aşağıda sunulan ifadeleri, bu ifadelerle ilgili genelde çocuğunuza nasıl davrandığınızı düşünerek okuyunuz. Değerlendirmenizi 1-Asla, 2-Ara sıra, 3-Sıklıkla, 4-Her zaman olmak üzere derecelendirdikten sonra cevap kâğıdındaki uygun yere (x) koyarak belirtiniz. Hiç bir ifadeyi boş bırakmamanız sonuçları daha sağlıklı değerlendirmemize yarayacaktır. Teşekkürler.

	ASLA	ARA SIRA	SIKLIKLA	HER ZAMAN
1.Ne sıklıkla çocuğunuza bir şeyler okursunuz ya da o size bir şeyler okur?				
2.Çocuğunuz evinizde ne sıklıkla yetişkinlerin birbirlerine bağırıldığını görür?				
3.Ne sıklıkla çocuğunuzla birlikte şarkı söyler, dans eder veya eğlenceli bir şeyler yaparsınız?				
4.Çocuğunuzun katıldığı etkinliklere ne sıklıkla eşlik edersiniz?(Örn. Onu tiyatroya götürmek,okulun düzenlemiş olduğu hafta sonu etkinliğine katılmak vb.)				
5.Ne sıklıkla çocuğunuzun bazı davranışlarını “ başkaları ne der” diyerek engellemeye çalışırsınız?				
6.Çocuğunuz yanlış bir şey yaptığında ne sıklıkla ona küsersiniz?				
7.Çocuğunuz yanlış bir şey yaptığı zaman ne sıklıkla ona olumsuz şeyler söylersiniz? (Örn. Ne beceriksiz şeysin, tembelsin, beni rezil ediyorsun vb.)				
8.Çocuğunuzla oynarken oyunun kurallarını ve ne oynayacağınızı ne sıklıkla siz belirlersiniz?				
9.Çocuğunuzun sizinle ilgili problemlerini veya olumsuz duygularını ifade etmesini ne kadar anlayışla karşılırsınız?				
10.Çocuğunuz ne sıklıkla ona vereceğiniz cezadan sizi konuşarak vazgeçirir? (Örn. Ağlayarak veya sözler vererek)				
11.Çocuğunuz beklentinize uygun davrandığında ne sıklıkla onu öper veya ona sarılırsınız?				
12.Çocuğunuzla arkadaşları hakkında ne sıklıkla konuşursunuz?				
13.Çocuğunuzla ilgili karar verirken ne sıklıkla çocuğunuzun fikrini alırsınız?				
14.Çocuğunuzun dinlediğini ve anladığını göstermek için fark ettiğiniz duygu ve düşüncelerini ona ne sıklıkla söylersiniz? (Örn. Bu seni çok sinirlendirmiş, gerçekten kendinle gurur duymuşsun vb.)				
15.Ne sıklıkla çocuğunuzun sırlarınıza ortak edersiniz? (Örn. Bunu satın aldığımı sakın babana söyleme vb.)				

16.Çocuğunuzla ne sıklıkla oyun oynarsınız?				
17.Çocuğunuzu ne sıklıkla kardeşiyle veya başka biriyle kıyaslarsınız? (Örn. Ağabeyin kadar çok çalışırsan sen de başarılı olursun vb.)				
18.Çocuğunuzdan istediklerinizin onun kişiliğine uygun olup olmadığına ne kadar dikkat edersiniz?				
19.Çocuğunuza bir beceri kazandırmaya çalışırken ne sıklıkla yapılacak şeyi basit ve sırasıyla anlatırsınız? (Örn. Odasını toplamayı öğretirken işlerin sırasını ve yöntemini yaparak basitçe göstermek vb.)				
20.Çocuğunuz için yaptığınız fedakârlıkları ne sıklıkla ona hatırlatırsınız?				
21.Çocuğunuzun çözmesi gereken problemleri ne sıklıkla siz çözersiniz? (Örn. Arkadaşına ödev sormak vb.).				
22.Ne sıklıkla çocuğunuza içinizden geldiği için güzel şeyler söylersiniz?				
23.Kişisel sorunlarınız olduğunda ne sıklıkla çocuğunuza anlatırsınız? (Örn. Eşinizle ya da kardeşlerinizle olan bir anlaşmazlık ya da işyerindeki bir tartışma)				
24.Aile üyeleri birbirlerinden ne ölçüde haberdardır?				
25.Sorun çıkarmasın diye çocuğunuzun uygun olmayan isteklerini ne sıklıkla yaparsınız?				
26.Çocuğunuza ceza verip vermeyeceğiniz içinde bulunduğunuz ruh haline ne kadar bağlıdır?				
27.Çocuğunuza söz geçiremeyince ne sıklıkla onu korktuğu bir şeyle tehdit edersiniz? (Örn. Yaptıklarını akşam babana söyleyeceğim, Allah seni taş edecek vb.)				
28.Çocuğunuz yanlış davrandığı zaman ne sıklıkla bunun nedenini araştırırsınız?				
29.Çocuğunuzla ne sıklıkla sinirli bir ses tonuyla konuşursunuz?				
30.Çocuğunuz ciddi bir yanlış yaptığında ne sıklıkla, yaptığı yanlış üzerine kısa bir süre düşündürüp, ardından onunla yaptığı şey üzerine konuşursunuz?				
31.Çocuğunuz görev ve sorumluluklarını yerine getirmediğinde ne sıklıkla onun yerine siz yaparsınız?				
32.Yaşadığınız gündelik şeyler hakkında ne sıklıkla çocuğunuzla sohbet edersiniz? (Örn. Bugün çok yoruldum vb.)				
33.Çocuğunuzun hareketlerini ve oyunlarını, ne sıklıkla terliyor, düşecek gibi gerekçelerle kısıtlarsınız?				
34.Çocuğunuzla birlikte eğlenceli bir şeyler yapmak için dışarı çıktığınızda ne sıklıkla gerçekten eğlenirsiniz?				
35.Çocuğunuzla aranızdaki anlaşmazlıklarda ne sıklıkla iki tarafı da memnun eden çözümler bulabilirsiniz?				
36.Ailenizdeki bireyler ev içi kurallara ne kadar uyar? (Örn. Eve dönüş saatinde aile üyelerinin eve gelmesi vb.)				
37.Çocuğunuzun düzenli beslenmesine ne kadar dikkat edersiniz? (Örn. Öğünleri atlamamak vb.)				
38.Genel olarak değerlendirdiğinizde, çocuğunuza yönelik				

yorumlarınız ne sıklıkla yargılayıcı veya reddedici tarzdadır?				
39.Çocuğunuz evinizde ne sıklıkla yetişkinlerin birbirlerine vurduklarını görür?				
40.Çocuğunuz ne sıklıkla evinizde yetişkinlerin birbirlerine dostça, kibarca veya minnettar bir şekilde davrandığını görür?				
41.Siz eşinizle (veya evdeki diğer yetişkinlerle) tartıştığınızda çocuğunuz ne sıklıkla birinizin tarafını tutar?				
42.Çocuğunuzla yaptığı bir yanlış üzerine konuşurken daha önce yaptığı hataları ne sıklıkla yüzüne vurursunuz?				
43.Çocuğunuz ne sıklıkla çalıştırır veya ödevlerini kontrol edersiniz?				
44.Çocuğunuzdan bir şeyler istediğinizde bunu yerine getirip getirmediğini ne sıklıkla kontrol edersiniz?				
45.Çocuğunuza verdiğiniz cezaı uygulamayı ne sıklıkla yarıda bırakırsınız? (Örn. İki gün televizyon seyretmeyeceksin deyip, bir günün sonunda seyretmesine izin vermek gibi.)				
46.Çocuğunuzun okul toplantılarına veya okul etkinliklerine ne sıklıkla katılırsınız?				
47.Çocuğunuzun zevk ve seçimlerine ne kadar karışırırsınız? (Örn. Dinlemek istediği müzik türü, giyim tarzı, tuttuğu takım vb.)				
48.Çocuğunuza doğruları göstermek için ne sıklıkla vurur ya da hafifçe canını yakarsınız?				
49.Çocuğunuza yapmaması gereken şeyleri söylerken kesin bir dil kullanmaya ne kadar dikkat edersiniz?				
50.Çocuğunuza doğruları göstermek için ne sıklıkla kemer, sopa veya diğer objelerle ona vurursunuz?				
51.Çocuğunuza dersleriyle ilgili hedefler koyarken yeteneğine ve gelişim düzeyine ne kadar dikkat edersiniz?				
52.Ne sıklıkla çocuğunuza onun yüzünden kendinizi kötü hissettiğinizi ya da hastalandığınızı söylersiniz?				

GÜNLÜK YAŞAMI DEĞERLENDİRME FORMU(Çok Boyutlu Öğrenci Yaşam Doyumu Ölçeği-ÇÖYDÖ)

Açıklama: Aşağıda, geçen birkaç hafta süresince yaşamınızla ilgili neler düşündüğünüzü yansıtan bazı ifadeler yer almaktadır. Sizden istenen, günlerinizi nasıl geçirdiğinizi düşünerek her bir ifadeyle ilgili sizi en iyi yansıtan seçeneğe (X) işareti koymanızdır. Bu bir sınav değildir. Bu nedenle maddelerin doğru ya da yanlış cevapları yoktur. Lütfen her madde için sadece bir işaret koyunuz ve cevapsız madde bırakmayınız. Katkılarınız için teşekkür ederiz.

	Hiçbi Zaman	Bazen	Sık sık	Her Zaman
1. Arkadaşlarım bana karşı sevecen ve cana yakındır.	()	()	()	()
2. İnsanlar benimle bir arada olmaktan hoşlanırlar.	()	()	()	()
3. Okulda kendimi kötü hissediyorum.	()	()	()	()
4. Arkadaşlarımla kötü zaman geçiririm.	()	()	()	()
5. İyi yapabildiğim bir çok şey var.	()	()	()	()
6. Okulda bir çok şey öğreniyorum.	()	()	()	()
7. Anne-babamla zaman geçirmeyi severim.	()	()	()	()
8. Ailem bir çok aileden daha iyidir.	()	()	()	()
9. Okulla ilgili sevmediğim bir çok şey var.	()	()	()	()
10. Güzel / yakışıklı olduğumu düşünüyorum.	()	()	()	()
11. Arkadaşlarım harikadır.	()	()	()	()
12. Eğer ihtiyaç duyarsam arkadaşlarım bana yardım ederler.	()	()	()	()
13. Keşke okula gitmek zorunda olmasaydım.	()	()	()	()
14. Kendimi seviyorum.	()	()	()	()
15. Arkadaşlarım bana iyi davranırlar.	()	()	()	()
16. Çoğu insan beni sever.	()	()	()	()
17. Ailemle birlikte evde olmaktan hoşlanırım.	()	()	()	()
18. Ailemdeki kişiler birbirleriyle iyi geçinirler.	()	()	()	()
19. Okula gitmeyi dört gözle beklerim.	()	()	()	()
20. Anne-babam bana adil davranır.	()	()	()	()
21. Okulda olmaktan hoşlanırım.	()	()	()	()

22. Arkadaşlarım bana karşı kaba ve kırıcı davranırlar.	()	()	()	()
23. Okul ilgi çekici bir yer.	()	()	()	()
24. Okul etkinliklerinden hoşlanırım.	()	()	()	()
25. Keşke başka bir evde yaşasaydım.	()	()	()	()
26. Aile fertlerimiz birbirleriyle güzel bir dille konuşurlar.	()	()	()	()
27. Arkadaşlarımla beraber çok eğleniriz.	()	()	()	()
28. Anne-babam ve ben birlikte eğlenceli şeyler yaparız.	()	()	()	()
29. Mahallemizi / semtimizi severim.	()	()	()	()
30. Keşke başka bir yerde yaşasaydım.	()	()	()	()
31. Ben iyi biriyim.	()	()	()	()
32. Bu kent / kasaba kötü insanlarla dolu.	()	()	()	()
33. Komşularımızı severim.	()	()	()	()
34. Yeterince arkadaşım var.	()	()	()	()
35. Keşke mahallemizde / semtimizde başka insanlar olsaydı.	()	()	()	()
36. Yaşadığım yeri seviyorum.	()	()	()	()

**MATSON ÇOCUKLARDA SOSYAL BECERİLERİ DEĞERLENDİRME
ÖLÇEĞİ(MESSY)**

	Bana hiç uygun	Bana pek uygun	Bana biraz uygun	Bana oldukça	Bana tamamen
1.İnsanları güldürürüm.					
2. İnsanları korkuturum veya bir kabadayı gibi davranırım.					
3.Kolayca sinirlenirim.					
4.Sık sık yakınırım ya da şikayet ederim.					
5.Başka biri konuşurken konuşurum(konuşmasını keserim).					
6.Bana ait olmayan eşyaları izinsiz alırım ya da kullanırım.					
7.İnsanlarla konuşurken onların yüzüne bakarım.					
8.Bir çok arkadaşım var.					
9.Öfkelendiğim zaman tokat atarım veya vururum.					
10.İncinmiş bir arkadaşımı yardım ederim.					
11.Üzgün bir arkadaşımı neşelendiririm.					
12.Diğer çocuklara tehdit eder gibi bakarım.					
13.Bir başkası iyi bir şey yaptığında öfkelenirim veya kıskanırım.					
14. Bir başkası iyi bir şey yaptığında mutlu olurum.					
15.Verdiğim sözleri tutmam(sözümde durmam).					
16.İnsanlara hoş göründüklerini söylerim.					
17.İstedğim bir şeyi almak için yalan söylerim.					
18.İnsanları kızdırmak için onlara sataşırım.					
19.İnsanlara yaklaşıp bir sohbet başlatabilirim.					
20.Biri benim için bir şey yaptığında mutlu olurum ve teşekkür ederim.					
21.İnsanlarla konuşmaktan korkarım.					
22.İyi sır saklarım.					
23.Nasıl arkadaş edinileceğini bilirim.					
24.Bile bile diğerlerinin duygularını incitirim (diğer insanları üzmeye çalışırım).					
25.İnsanlarla dalga geçerim.					
26.Arkadaşlarımı savunurum.					

27.İnsanlar konuşurken onlara bakarım.					
28.Sahip olduklarımı başkalarıyla paylaşırım.					
29.Diğer insanlardan daha iyiymişim gibi davranırım.					
30.Duygularımı belli ederim.					
31.İnsanlar benimle uğraşmadığında bile, uğraştıklarını zannederim.					
32.İnsanlar rahatsız edecek sesler çıkarırım. (geğirmek, burnumu çekmek gibi).					
33.Çok yüksek sesle konuşurum.					
34.İnsanlara isimleriyle hitap ederim.					
35.İnsanlara yardım teklif ederim.					
36.Başkalarıyla konuşurken sorular sorarım.					
37.Arkadaşlarımı sık sık görürüm.					
38.Yalnız başıma oynarım.					
39.Birini incittiğimde üzülürüm.					
40.Oyunlarda diğer çocuklara katılırım.					
41.Sık sık kavga ederim.					
42.Başkalarını kıskanırım.					
43.Benimle iyi geçinen insanlara iyi davranırım.					
44.Başkalarına hal hatır sorarım.					
45.Başkalarının yanında haddinden fazla kalırım (bu onları sıkar).					
46.Diğer insanların şakalarına ve anlattıkları komik öykülere gülerim.					
47.Biriyle şakalaşırken onları incitirim.					

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
Etik Kurul Başkanlığı

ETİK KURUL KARAR ÖRNEĞİ

TOPLANTI TARİHİ: 09.09.2021
TOPLANTI SAYISI: 2021-28

KARAR NO: 2021-28-16: Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Psikoloji Tezli Yüksek Lisans programı 190603100 numaralı Emine ÇELEBİ' nin "Ebeveyn Tutumlarının Ortaokul Öğrencilerinin Yaşam Doyumu ve Sosyal Becerilerinin Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi" konulu çalışması hakkında yapacağı anket sorularının, etik kurallara uygun olup olmadığını tespit etmek üzere, Etik Kurulumuzun 21.05.2021 tarih ve 2021-17 sayılı toplantısında, İGÜ Etik Kurul Yönergesinin 12(1) maddesine göre değerlendirme yapmak üzere görevlendirilen öğretim elemanlarının raporları incelenmiş olup, ilgili çalışmada yer alan bilimsel araştırmanın etik kurallara uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

GÜNLÜDÜR

Sayı : E-59090411-44-36794156
Konu : Anket ve Araştırma İzni (Emine ÇELEBİ)

12.11.2021

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : a) Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 21.02.2020 tarihli ve 2020/2 sayılı genelgesi.
b) Valilik Makamının 11.11.2021 tarihli ve 36744452 sayılı oluru.

Valilik Makamının Anket ve Araştırma İzni konulu ilgi (b) oluru ve kullanılması uygun görülen ölçme araçlarının Müdürlüğümüzce mühürlenmiş örnekleri ekte gönderilmiştir.

İlgi (a) genelgenin 28. maddesinde; "Araştırma uygulama izni alan kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası kuruluşlar, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve araştırmacılar tamamladıkları bilimsel araştırma ile ilgili sonuç raporlarını, izni aldıkları ilgili birime çalışma bitiminden itibaren 30 gün içerisinde göndereceklerdir." ifadesi yer almaktadır.

Olur gereğince işlem yapılması ve araştırma sonuç raporunun ekte sunulan örneğe göre Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme Şubesine gönderilmesi hususlarında gereğini arz ederim.

Abdurrahman ENSARİ
İl Milli Eğitim Müdürü a.
Şube Müdürü

Ek:
1- Valilik Oluru (1 Sayfa)
2- Rapor Örneği
3- Ölçekler

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Binbirdirek Mah. İmran Öktem Cad.No: 1 Sultanahmet Fatih İstanbul Belge Doğrulama : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>
Telefon : 0212 384 36 30 Bilgi İçin : Aykut ÇELİK
E-posta : strategigelistirme34@meb.gov.tr Unvanı : Büro Hizmetleri
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr İnternet Adresi : <http://istanbul.meb.gov.tr/>

Bu örnek güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys> adresinden d146-2c18-30cb-9e78-a5b1 kodu ile teyit edilebilir.

